

Izhaja vsak dan zjutraj razven v ponedeljkih in dnevih po praznikih. — Posamezna številka Din 1.—, na 16 straneh Din 2.—, mesečna naročnina Din 20.—, za tujino Din 30.—. Uredništvo v Ljubljani, Gregorčičeva ulica 23, Telefon uredništva 30-70, 30-69 in 30-71.

Jugoslovan

Rokopisov ne vračamo, — Oglasi po tarifi in dogovoru.

Uprava
v Ljubljani, Gradišče 4, tel. 30-68,
Podružnica v Mariboru, Aleksan-
drova cesta št. 24, telefon 29-60,
Podružnica v Celju, Samostanska
ulica št. 4.

Št. 82

Ljubljana, sobota, dne 6. septembra 1930

Leto I.

Slava srbskim zastavam živio jugoslovanske zastave

Karadjodje

Praznik brez primere doživljamo danes in dan najvišjega požrtvovanja, kar ga pomni zgodovina.

Simbol največjega heroizma in legendarne slave se žrtvuje danes za še višji ideal. S svojo kravo, s svojim neizmernim trpljenjem je srbski narod izkupil svobodo vseh nas, a da dovrši svoje delo do popolnosti, žrtvuje za slavo jugoslovanske misli še svoje zastave, najvišji simbol svoje nadčloveške borbe. Je to opomin vsem nam, da je najvišja dolžnost slehernega Jugoslavana, da za slavo in čast očetnjave žrtvuje vse. Ta popolna in do skrajnosti pripravljena požrtvovalnost Jugoslavana je njegovo bistvo, je ponos njegove krvi. Vse za drugega, nič za sebe, vse za narod, nič za sebe, to je ona najlepša vsebina jugoslovanske misli, ki ji daje sijaj apostolstva.

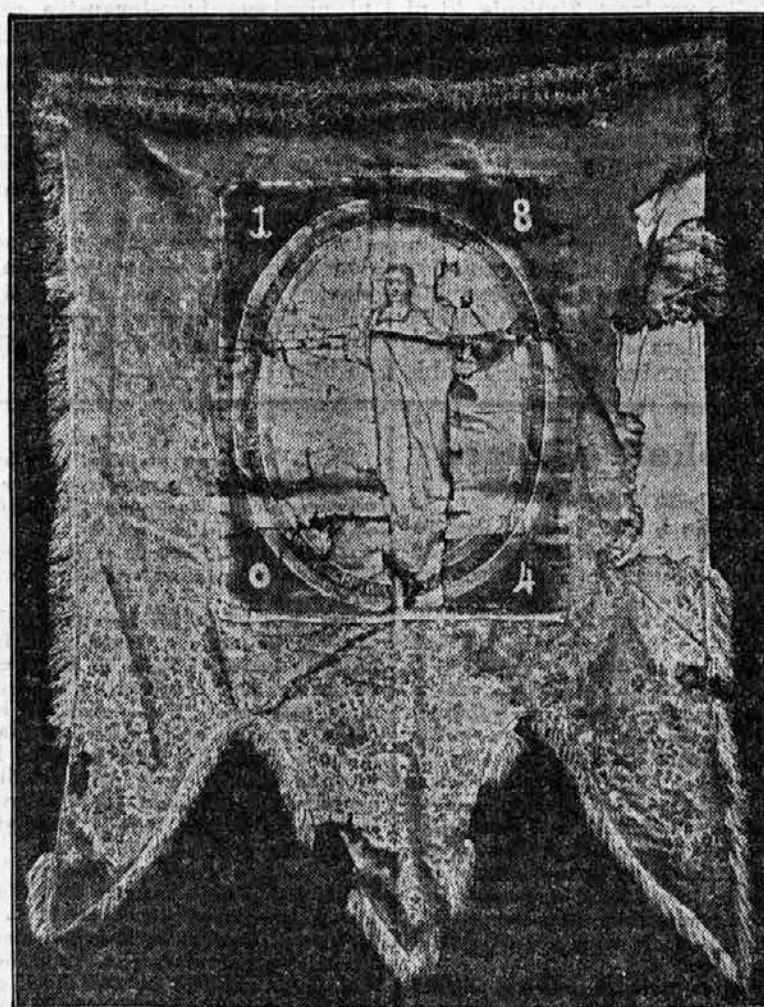
V tem duhu so vodile srbske zastave srbskega junaka od zmage do zmage in danes se umikajo jugoslovanskim, da ta duh preide iz srbskega naroda v ves jugoslovanski narod, da nas vse povzdigne Obiličevu junaštvo, da postanemo vsi enega duha z onimi velikani, ki so ustvarili s svojimi žrtvami Jugoslavijo.

Poln zanosnih spominov je današnji dan, ko zadnjič zaplapolajo stare srbske zastave v pozdrav jugoslovanski vojski. A še bolj zanosni so vidiki, ki jih odpira današnji dan. Kajti vsa z jugoslovansko mislijo prepojena jugoslovanska vojska odpira novo zgodovino, še slavnjšo, še veličastnejšo, ker izhaja vsa iz svobodnih dni in ker jo dvigajo vsi oni divni spomini, ki jih podeduje od srbskih zastav.

Obenem z jugoslovansko vojsko pa združuje isti duh ves jugoslovanski narod. Vsi posebni oziri so pozabljeni in kakor je srbstvo položilo na oltar jugoslovanstva svoje zastave, svoje svetinje, tako mora položiti hrvatstvo in slovenstvo svoje sveti-

Narod se poklanja kralju Petru Osvoboditelju in njegovemu sinu Aleksandru srbskim vojvodom in generalom. (V prvi vrsti vojvode Bojović, Mišić, Putnik in čisto na desni Štepanović, v drugi vrsti za Putnikom sedanji predsednik vlade Zivković,

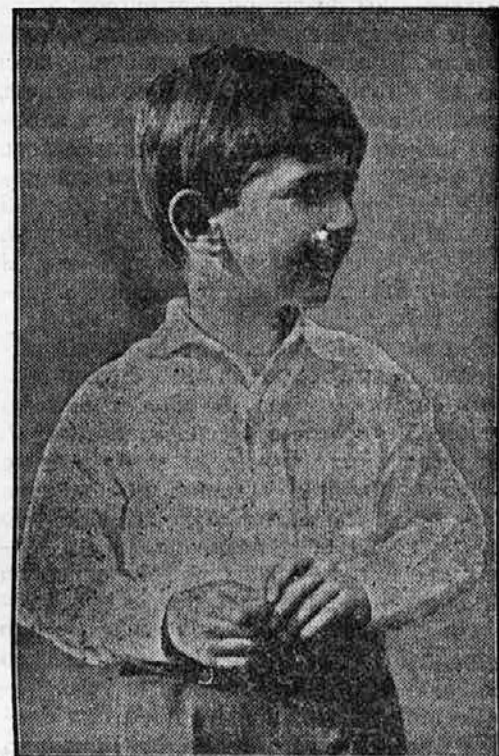

Stara zastava Karadjordja iz leta 1804.

nje. Višjemu cilju se mora podrediti vse, višjemu idealu se mora žrtvovati vse! To je nauk današnjega praznika, takšna je volja junakov naše osvoboditve.

Ob grobu obeh velikih sinov Karadjordjeve rodbine bodo zbrane s slavo ovenčane srbske zastave. Ob svojih voditeljih so zbrane, da ž njimi skupaj blagoslovljajo

Živio prestolonaslednik
Peter!

Na dan rojstnega dne našega prestolonaslednika se umaknejo s slavo ovenčane srbske zastave novim jugoslovanskim.

Pomemben simbol je v tem, da je rojstvo jugoslovanskih zastav združeno z rojstnim dnem prestolonaslednika. Samo Jugoslovanstvu so posvečene nove zastave, samo jugoslovanstvu bo posvečeno tudi bodoče delo prestolonaslednikovo. Tudi bodoča generacija je posvečena jugoslovanski misli, kakor vse dosedanje.

Tako se iz generacije v generacijo izvršuje poslanstvo našega naroda, tako je vedno delaven genij našega naroda.

Zato naš udani pozdrav mlademu prestolonasledniku Petru — bodočemu veliku, kemu vodi jugoslovanske akcije!

Živio prestolonaslednik Peter!

vse Jugoslovane, ki nadaljujejo njih delo.

Ob sinu velikih voditeljev so zbrane jugoslovanske zastave, da na njegovo povelje dovrše delo, ki sta ga začela oba velika Karadjordja.

Ko se zato s sveto pobožnostjo poslavljamo od starih srbskih zastav in sprejemamo nove jugoslovanske, tedaj ne prisega samo jugoslovanska vojska, temveč ves naš narod zvestobo kralju Aleksandru I., ki je ustvaril današnji praznik, ki je dvignil jugoslovansko zastavo tako visoko, da je pod njo združen ves v enem čustvovanju in v eni volji. —

Obenem pa prisegamo tudi to, da bomo sledeč Karadjordjevemu vzoru šli vsi složno na delo za zmago jugoslovanske akcije, ki naj prerodi ves narod v onem duhu, vsled katerega se danes umikajo srbske zastave jugoslovanskim.

Slava srbskim zastavam!

Živio jugoslovanskim zastavam!

Na delo za zmago jugoslovanske misli! Živel kralj Aleksander in njegov vzvišeni dom!

Likovič Joža.

Zarje Vidove

(Ob razvitju jugoslovanskih praporov.)

Te dni se bodo strnili prapori stare srbske slave! Poslednjikrat bodo zavihrali v jesenskem pišu svileni trakovi, poslednjikrat bo zažarelo zlato bojno znamenje srbskih čet. Te dni se bo zopet zganil prah bojevnikov, ki so pali za krsi in svobodo. Oživel bo spomin na težke dni, ko so rožljale verige suženjstva ter je tekla kri v polokih.

Te dni bodo poslednjikrat dvignili častiljive prapore, spomin na Vidov dan, ko se je pričela petstoletna drama našega naroda, igra grozna in krvava, orjaška in brez primere v zgodovini malih narodov. Dvoje svetov se je zagrizlo ob zori tega dne drug v drugega do onemoglosti. Zemlja je prislunila bobnečim korakom turških hord, ki so poteptale mehko travo dežele kraljeviča Marka. Zrak se je v prenasitenosti krvi zameglil, solnce se je umaknilo za krvave oblake. Grozna poltuma je zakrila bojno polje; srbski prapori so se povsili, zlate konice je omadeževala kri dušmanov. Nesigurnost zmage je povečala zmedo med revnimi ostanki borcev. Končno je ljutost onemogla, meči so se skrhal, rane neštetih so počrtele, razdrobljene kosti so porumenele v soparici junjskega dneva... Bele srbske žene so slinepele ob rezek zvoku zmagovitih turških tromb; golobje so zapustili prazne dvore in se naselili po nepristopnih pečinah. Vrh balkanskih gora se je zapičil turški polumesec in slepil bele orle s svojo krvavo svetlobo.

Na okopih krščanstva se je zgrudil poslednji klicar svobode in časti. Sijajno srbsko carstvo se je razvalilo v beraško gmo. Le nekatere plemenite družine so se rešile v gore, povile ter skrile prapore in se pripravljale v samotni pod temnimi bori na Jurjev dan. Koliko žrtv je bilo položenih na altar domovine, koliko srbskih žen je palo v umazane roke azijskih prilikavcev, koliko velikašev je bilo otrovanih in pobitih, koliko mladeničev je bilo odpeljanih v janičarske kasarne, kjer so podivjali ter pozabili na dom in vero.

Sramota in grozodejstva Vidovega dneva so pretresla vso Evropo. Na Dunaju so udarili žalni zvonovi, dobrovezni rimski cesar je padel s sijajnega prestola in objokoval smrt carja Lazarja. Težki knezi ob reki Reni so se zganili, bobni so se oglašili po nemških trgih... Skrlatni francoski kralji so se zasolžili in poslali dojene za mejo. Rimski papež je začel zbirati denar za ubogo balkansko rajo. In nič več? Nel Evropa ni bila zmogljiva, da spasi ubogo srbsko ljudstvo. Samo se je dvignilo in po stoletjih zopet razvilo prapore stare slave. V zmagovitih borbi je otelo sebe in brate ob Dravi in Savil.

Te dni pa bodo zvili te prapore in jih odnesli v svetišče. Novi jugoslovanski prapori bodo zaplapolali. Katedrala bodo odprte, svečeniki v prazničnih oblačilih se bodo spomnili s kadihom in molitvijo tudi njih, ki so pali za domovino ter nas danes obkrožajo kakor nevidni angeli. Zdi se mi, da nam očituje svoje roke ter se z ranjenimi dlanmi dotikajo novih bojnih znakov. Njihove mučeniške ustnice se odpirajo in šepetajo.

»Ne pozabite ob današnjem prazniku na naše težke rane! Ne pozabite na stoletno suženjstvo in peklensko trpljenje dedov! Spominjajte se bridkih dni, ko so žulji preslekli Vaše roke radi nenasitnega tujca. Štrite neslogo in spoštujte naš prahl! Naj zavihrajo prapori jugoslovanskega bratstva, sloge in svobode...«

Bledi in izmučeni obrazi, raztrgani od puščic in ognjenih osti, vstajajo pred nami. Še tli v njihovih prstih očeh beda prošlih časov, vendar se že svelijo njihove rane v poveljanju in slavi. Njim se bodo najprej poklonili novi jugoslovanski prapori, njihovega pepela se bodo dotaknile zlate konice bojnih znakov. Na to jih bodo raznesli širom staroslavne domovine, pod bele triglavske stene, na zlaša srem-ska polja, pred vrata skrilih pravoslav-nih samostanov, k Irsalski Mariji, na Jadransko morje.

Te dni je ozračje zopet soparno in dušljivo. Nebo se svetli v težki bliščobi, kakor da visi nad njim kosa smrti. Zares! Ne morem se znebiti nečesa strašnega in žaljivega. Pojdimo v hram božji in se poklonimo angelu, ki vihli meč pravice. On bo blagoslovil naše združene prapore ob zarji velikega Vidovega dne, ko bo zasvetilo solnce svobode, vsem sinovom Slave, živim in mrtvim, od Triglava do Črnega morja.

En narod, en prapor, en kralj...

Duhovna vsebina jugoslovanstva

Naša hrabra vojska dobi danes v Beogradu nove polkovne zastave, jugoslovanske zastave. To, kar je vsem jugoslovanskim srcem najmilejšega in najsvetejšega, najpristnejše jedro naše nacionalne sile in mogočnosti, naši slavni polki, ki bodo danes na posebno slovesen način posvečeni jugoslovanski ideji ter prenovljeni in potrjeni v njej.

Ves lepi in vzvišeni nacionalni in moralni pomen te veličastne svečanosti se da dojeti le duševnim putem. Kar človeka najvišje povzdiguje, je v območju logike srca, katere pravilnost kažejo posebni duševni zakoni. Jugoslovanska ideja spada tudi v to sfero in to območje človeške duševnosti. Ona nam je podana potem našega nacionalnega čustvovanja vnaprej takšna, kakršna je in kakor drugačna biti ne more. Se le potem, ko nam je ideja tako podana, jo moremo analizirati racionalnim putem in še vprašati, ali je čustveni val, s katerim nas napolnjuje in giblje, v skladu tudi z našim hladnim razumom in z njegovimi zakoni.

To vprašanje, naj se tudi zdi nekoliko prozaično in trivialno v primeri z vzvišenostjo in lepoto čustvene strani ideje, je vendar izredno važno, kajti še le tedaj je vsako čustvovanje postavljeno na pravo podlago, ko ni nobenega dvoma, da je v popolnem skladu tudi s čisto racionalno stranjo naše psihe. Le tedaj spremlja in more spremljati vsako čustvovanje trdna zavest, da nas naša čustva vodijo v pravi smeri, po sigurni, po naravni poti.

Na vprašanje, ki je izraženo v gornjih stavkih, hočemo odgovoriti tudi glede jugoslovanske ideje. Ni samo dovoljeno, temveč tudi naravnost potrebno, da si to vprašanje postavimo in ga tudi rešimo, kajti še vedno stojimo v znamenju poveljne psihe, pred katero so doživele vse najvišje ideje, ki dišijo človeka, podobno katastrofo kakor vsi ostali elementi njegovega žitja in bitja.

Če hočemo uspešno odgovoriti na gornje vprašanje v omenjenem okviru in na čisto racionalni podlagi, se moramo najprej vprašati, kaj je prav za prav jugoslovanska ideja kot čisti socialno-psihološki pojav. Jasno je najprej, da nas vprašanje samo in kot tako postavlja v območje življenja. Le živa bitja, ljudje, morejo sploh imeti ideje. Vsaka ideja je nekaj življenjskega in jugoslovanska ideja ne dela izjeme. Jugoslovanska ideja je torej življenjski, biološki pojav, je življenjska ideja. Je še več, je nacionalna življenjska ideja in kot taka najvišja življenjska ideja, kajti v tem svojstvu izraža voljo posameznika in celote, da se ohrani nacionalno življenje v določeni smeri ne samo za dobo enega posameznika, temveč za pokolenja, za bodočnost, ki je pred nami in ki je ono gibalno, kateremu sledi individualno in socialno življenje, naj bo že tu norma zavestno ali podzavestno prisotna v konkretnem nosilcu življenja, v posamezniku.

Ravno v tej določeni usmerjenosti življenjske ideje je torej njena psihološka in socialno-biološka vrednost. Življenje, ki ni usmerjeno napram nobenemu cilju, je kot ladja brez krmila, je zgubljeno. Posamezniki in skupine se čutijo v takem položaju nesigurno, tavaajo sem in tja in čutijo, da nima njihov obstoj pravega smisla. Čustvo brezsmiselnosti in nesrečnosti je neizogiben spremljevalec takega položaja.

Dati življenju določen smisel pa se ravno pravi, ga usmeriti k določenemu cilju, in sicer velja to od najnižje do najvišje stopnje na lestvi življenjskih ciljev. Na vrhu te lestve so ravno nacionalni cilji in isto vlogo, ki jo igra na nižjih stopnjah n. pr. družina, potomstvo, umetnost, ambi-

cija itd., igra na tej najvišji stopnji skupno nacionalno življenje v duhu splošne afirmacije ne samo posameznika, temveč tudi skupnosti vseh posameznikov kot zadnje in najvišje celote ali individualnosti.

Vse povojno človeštvo je bilo bolno in boluje deloma še vedno na pomanjkanju take življenjske usmerjenosti, s katere pomočjo bi bilo obvarovano zgoraj omenjene brezcilnosti in zbežanosti. Posebno mladina, ki prekipeva življenjskega čustva in življenjske volje, se je morala čutiti na tem razsulu zbežana in zapuščena. To dokazuje predvsem dejstvo, da je je mnogo zašlo na stranpota, da so se v mnogih slučajih oprijeli mladi ljudje gesel in idej, pri katerih se jim niti sanjati ne more, za kaj se oprijemljejo in za kaj odločajo. Pri starejšem pokolenju se je odražalo na drugi strani pomanjkanje prave življenjske usmerjenosti napram nacionalni celoti deloma v obliki brezmejnega individualizma in egoizma, deloma v obliki prevratništva ali pa integralnega nihilizma.

Tudi naša domovina je trpela po vojni na posledicah pravkar omenjenega razsula. In v dosedanjih ni bilo mogoče drugače. Kajti če ni nikake splošne, velike, jasne in mogočne ideje, ki naj vodi celo skupnost, stoječ nad vsemi drugimi idejami, je neizbežna posledica brezsmernost, brezcilnost in zbežanost, ki vodijo obvezno navzdol in k brezvestnemu egoizmu in nihilizmu, a nikakor navzgor k idealizmu. Za razmah tega poslednjega namreč ni zadosti, da je kaka splošna in velika ideja tu, a da se skriva v kakem kotu, temveč mora biti gradualno razmerje med vsemi življenjskimi idejami tako, da ima v vsem dejanju in nehanju posameznikov in skupin najvišja nacionalna ideja tudi najvišjo vodilno silo in moč.

Kot omenjeno, velika jugoslovanska nacionalna in patrijotična ideja se pri nas ni nahajala v takem položaju, temveč so gospodovale vse druge ideje, katerim se je morala jugoslovanska ideja pokoravati in jim služiti. Radi tega in samo radi tega jugoslovanski patrijotizem ni mogel delovati na Jugoslovana, posebno mladega, z ono v biološkem pomenu besede osrečujočo silo kot n. pr. pri Nemcu, Francozu itd. njegov francoski, nemški patrijotizem in nacionalizem.

Šele ko promatramo manifest Nj. Vel. kralja od 6. januarja 1929. s tega vidika, nam postane jasna vsa njegova zgodovinska in socialna veličina pomembnosti. Jugoslovanska življenjska ideja je dobila z njim določeno pozitivno smer, brezsmernost in brezcilnost je ta veliki čin napravil konec in dal jugoslovanstvu definitivno duševno orijentacijo, ki naj v obliki integralnega jugoslovanskega patrijotizma osrečujoče povzdiguje slehernega Srba, Hrvata in Slovenca v smeri od nihilistične zbežanosti in brezsmiselnosti k najvišjim idealnim ciljem obstoja in življenja.

Na podlagi vsega tega ni več težko odgovoriti tudi na vprašanje, kaj je in kaj ni jugoslovanstvo. Jasno je namreč sedaj, da ni nikakega jugoslovanstva razen onega, ki predstavlja konstantno pozitivno duševno orijentacijo v duhu izključnega in efektivnega gospodstva jugoslovanske nacionalne ideje nad vsemi drugimi, nižjimi življenjskimi idejami. Radi tega je treba odkloniti kot škodljivo zmoto in zablodo vsako takomenovano »klasifikatorično« jugoslovanstvo, češ da s tem, da je kdo Srb, Hrvat ali Slovenec, je ipso facto tudi že Jugoslovčan. To bi pomenilo, da smo Jugoslovanci le zato, ker etnografi spravljajo Srbe, Hrvate in Slovence v eno klasifikatorično skupino, a če bi se njim zljubilo, da bi našli kak drug kriterij za našo klasi-

fikacijo, bi po njihovi volji zopet ne bili več Jugoslovanci.

Prav tako je treba odkloniti in pobijati tudi vsako »geografično« jugoslovanstvo, češ s tem, da se nahajamo na določenem teritoriju, v trikotniku Djevdjelija—Subotica—Triglav, smo že perfektni Jugoslovanci. To bi pomenilo, da je kdo Jugoslovčan le do tedaj, dokler živi na tem teritoriju, dočim avtomatično ni več Jugoslovčan, če se preseli drugam.

Protti takemu »jugoslovanstvu« je treba torej postavljati in uveljavljati jugoslovanstvo kot eminentno in esencijalno duševno pokret in enotno duševno orijentacijo vseh Srbov, Hrvatov in Slovencev. To pa se pravi, da je Jugoslovčan nekaj več nego le Srb, Hrvat ali Slovenec. Jugoslovanstvo se začneja z eno besedo v onih sferah, kjer Srbstvo, Hrvatstvo in Slovenstvo prenehajo, torej tam, kjer se Srb, Slovenec in Hrvat pretapljajo v novo duhovno skupnost, v jugoslovansko nacijo. In jugoslovanska duševna orijentacija obstoji ravno v tem, da se povzpne na to najvišjo stopnjo naših nacionalnih stremeljenj. Ne samo da se povzpne, temveč da se na tej višini trajno ohranimo s tem, da tozadevno voljo tudi na zunaj manifestiramo.

Po vsem, kar smo ugotovili, pa je to dosegljivo le pod dvema pogoje, ki sta vrednotenje vseh idealnih dobrin v svrhu najvišjega vrednotenja onih elementov, ki tvorijo bistvo našega nacionalnega jugoslovanskega edinstva. Ta preorientacija mora neizogibno imeti za posledico novo skalo nacionalnih vrednot in nove kriterije za njihovo ocenjevanje in njihovo interpretacijo. Naj navedemo samo en primer: naši idealni liki Martin Krpan, hlapec Jernej, Matija Gubec, Zrinjski in Frankopan, kraljevič Marko itd., niso več le slovenski, hrvatski ali srbski liki in tipi, temveč do-bijo v luči jugoslovanske ideje universalno jugoslovansko interpretacijo, tako da tvorijo vsi vkup en sam sistem enotne jugoslovanske heroične epopeje.

Mutatis mutandis velja ta primer tudi za vse ostalo kulturno vrednotenje, pri čemer pa ta splošna preorientacija ne zahteva nikakih katastrofičnih operacij na živih delih naše nacije. Vseeno je, ali se ustvarjajo naši nacionalni tipi s pomočjo cirilice ali latinice, v ekavskem ali jekavskem narečju, v srbsčini, hrvaščini ali slovensčini, kajti glavno je predvsem konstantno in konsekvantno jugoslovansko obeležje ustvarjanja vrednot in usmerjanja vseh živih sil našega celokupnega naroda v duhu ene in najvišje jugoslovanske ideje.

Že po svojem bistvu pa je ta ideja, kot smo videli, eminentno življenjska ideja in kot taka ne more biti nego le ena in enotna. Kot taka ima dalje in more imeti svoj najvišji in najpopolnejši izraz le v kultu onih institucij in vidnih svojih simbolik, ki oblikujejo, posredujejo in krepijo najtrajnejše in najbolj vzvišene skupne vezi vseh Jugoslovancev brez razlike, namreč v kultu naše narodne dinastije, ki je posebej-ljenje jugoslovanskega edinstva, naše narodne vojske, ki je formula in izraz naše nacionalne sile in našega heroizma, in končno v kultu pomembnega in lepega jugoslovanskega imena naše države in nacije, ki naj veže vse Jugoslovane v trajno skupnost enotnega duhovnega sorodništva.

V teh institucijah moramo iskati vzore za našo nacionalno aktivnost v vseh ostalih področjih življenja. Naj nas vodi pri tem čustvovanje ali rezoniranje, oboje nam kaže eno in isto pot. In v tem duhu je prepotrebna široko zasnovana »jugoslovanska akcija«, ki naj obsega vse probleme našega naroda, od enostavnih občinskih zadev do kompleksnega in koščljivega delavskega vprašanja, kakor sploh vsa vprašanja, ki sestavljajo celotno jugoslovansko bitje in žitje.

F. P. x

Junaki okoli prapora

Sam skočil na vešala

V boju pri Klobuku l. 1876. je Luka Spadijer naskakoval Turke. Ti so ga obkolili in ga našli brez vsakega naboja z jataganom v roki. Odvedli so ga k Muftar Paši. To je bil edini črnogorski ujetnik od sto in še več let.

»Koliko je in še vseh črnogorske vojske? Imajo dovolj hrane in streliva?«

»Ne vem, koliko je vojske, vem pa, da je zadosti hrane in vsega, kar je potrebno vojniku.«

»Hočem, da mi poveš, koliko je vojske in kako je razporejena. Ako ne poveš, te dam obesiti.«

»Zapadel sem v tvoje robstvo, ne kakor kukavica, nego kakor vitez, smrti se ne bojim, a to je smrt, do tega me je dovedel moj črnogorski zalet in naskok. Ako želiš znati, koliko je vojske, idi pa vidi! Čakajo te in te dočkajo, kakor so te v Vučjem Dolu, kjer si sramotno bežal očuval glavo pred črnogorskim jataganom.«

Muftar Paša naredi, da se takoj postavijo vislice. Dovedi so Spadijera.

»Govori, drugače ta trenutek bedasto pogineš na vešalih.«

»Vešala preziram. Tudi pod vešali in na vešalih nosim srbsko zastavo na sebi,« pa se je udaril z roko po prsih in rdečem džamadanu, po modrih hlačah in po belih dokolenicah, rekoč: »Rdeče, modro in belo, to je srbsko obeležje. Mene obesi-te, ali srbska zastava, ki je predstavljam, nikoli ne umre.« Pa skoči sam na vislice, si dene zanko za vrat in klikne:

»Zbogom, Črna gori, jaz se ti oddolžujem,« od-rine konopec in vislice so zadržale.

Za barjak

Ko je Radovan preminul oče, ki je bil praporščak, je prešel prapor iz njihove hiše v roke nekemu Račiću. Radovan se je pravdal pri Knja-zu, a ker ni uspel, je rekel:

»Čuješ, Račić, vem, da ti je Gospodar dal bar-jak in da si junak, ali v prvem boju homo videli, čigav bo!«

Oni dan, ko je bil boj na Šekularu l. 1876., so se borili tudi na Ržanici blizu Berana. V tej bitki sta bila tudi Račić in Radovan Alečić. Ra-čić je šel junaka naprej, a Radovan je poleg njega naskakoval. V tem paše Račić smrtno za-det, a Radovan iztrga zastavo, in da bi jo rešil, jo opase okoli sebe. Toda po nekaj korakih do-bi težko rano, a je še dalje branil zastavo, na katero so navalili Turki. Okoli zastave so poginili še Radovan in dva Račića, Vasojevići pa so jo ubranili ter otili.

Pavić »barjaktar«

V Kolašinu se je osnovalo Sokolsko društvo, ve-činoma iz redov Bjelopoljcev, ki so tu naseljeni ko trgovci. Rovčani in Moračani gledajo nanje z izvestnim omalovaževanjem. Po njihovem pojmo-vanju niso »kućići« in »odžakovici« (iz dobrih hiš). Izbrati hočejo zastavonošo ali barjaktarja. Ta beseda pa je v stari dobi značila izbranega ju-naka. Sokolsko društvo je izvolilo Pavića Lje-čaka, kavarnarja, Bjelopoljca. Ko je Maksimović od Rovčanov videl prapor v njegovih rokah, je zapel na vse glas:

Barjak mu se u desnici vije,

Ma je doša dje mu mjesta nije.

Pravila

Češki sokoli so prišli v Črno goro. Ko so jih videli Podgoričani, se je tudi pri njih pojavila

želja, da osnujejo Sokolsko društvo. Takoj so napravili pravila in jih na odobrenje predložili Lakiću Vojvodiću kot največji politični oblasti. Ta jih je odbil, a ni jim hotel povedati razloga.

Pride knjaz Nikola na Krupine pri Podgorici in na tožbo Podgoričanov pozove vojvodo Lakića, naj mu objasni, zakaj je zavrnil sokolska pravila.

»Jaz naj bi svojeručno potrdil tem lizonom, da so sokoli, jeli? A kaj bi rekli na to Piperi, Bjelopavlići in ostala izvrstna črnogorska pleme-na? Da so vzeli ime kavke, vrane, naj bi že bilo. Ne podpisem, Gospodar, dokler sem živ,« završi vojvoda.

Ranjeni barjaktar

V enem izmed tako čestih spopadov med Črno-gorci in Turki na hercegovski meji se je ranil četni praporščak. In po običaju so najbližji svoji in bratstveniki poskrbeli, da ga kot ranjenca od-neso v tabor k zdravniku.

Poskusili so ga nesti na rokah, ali praporščak se je upiral, češ, da so mu rane hude in da take nožnje ne strpi. Na njegovo zahtevo skočijo in za silo opleto leso, slično nosilnici, ga polože nanjo ter omotajo s pasi, da ne bi pal z lese.

Posnosen na rane je praporščak položil poleg sebe orožje, a barjaktarski grb na čelo. Srečajo ga vojniki in žene, ki so nosile hrano, in po šegi mu vsi vičejo: »Srečne ti rane!«

A vrag ne počiva, Turki so potisnili naše. Naši odstopajo in dohitijo one. Ti nosijo praporščaka.

Boječ se, da jih Turki najejo, spremljevalci drug za drugim ostavljajo praporščaka, poslednji drug za položje na zemljo. Praporščak pogleda desno in levo ter uzre Turke v bližini.

S privezanim leso se spusti v beg in kot naj-

Adieu les drapeaux - vivent les drapeaux!

V zgodovinskem Irenolku, ko izročajo naši polki, edinice najslavnejše vseh armad iz svetovne vojne, njih zaslave muzeju, da sprejmejo iz kraljevih rok nove, jugoslovanske trobojke, ni menda zavednega državljan, ki spričo tolikšnega simbolizma, tolikšnega zanosa tega dogodka ne bi občutil, kako zelo postaja jugoslovanska misel kri in meso, da stopa ta misel v praktično življenje in se oprasča značaja abstraktnega programa bolj in bolj. V tem Irenolku se sama po sebi vriva primera, ki pa ne gre na rovaš preteklosti zastav, ki stopajo v lihi in ponosni pokoj, kajti preslavna je ta preteklost, da bi bila predmet primerjav, nego na rovaš naše lasne preteklosti jo moramo pisati in na rovaš naše krivde na taki preteklosti.

Primeri, ki nanjo mislim, noče biti zloholna kritika; biti hoče iskrena in obzirna, vendar pa resnicoljubna ugotovitev, ki naj prispeva, da se še neumirjeno ozračje v javnem življenju izčisti in izgadi, kakor bi bilo to v skladu s principi nove dobe.

Zlata vredne besede je napisal pred dnevi bivši organ skupine, ki si je do 6. januarja 1929. prisvajala avtentično poznavanje državne in narodne misli Jugoslavije in avtorsko pravico do nje, skupine, ki je ožigosala slehernega s krivim prekom, če ni mislil, kakor se je glasilo njeno povelje, najsi je bil tudi najiskrennejši Jugoslovjan. Zapisal je: »Vojska jugoslovanskih borcev v Dravski banovini ni nikdar izgubila svoje morale in nikdar obupavala nad zmago jugoslovanske zaslave. Morda je v vročini bojov storila marsikatero taktično napako, morda je prešla v napad, ko bi bila potrebna defenziva in napore, morda marsikaj ni umela, da je časten mir važnejši, nego najslavnejša borba — vse to je, kakor rečeno mogoče. Ali nikdar ni zapustila svoje zastave, nikdar ni prenehala verovati v končno zmago velike nacionalne ideje. — Danes so prilike bitno drugačne. Nekdaj je mogla priti stvar v kolesje strankarskih bojov... Vse to je zdaj odpadlo. Ideja je očiščena strankarske primesi, ... ona je sedaj sposobna, da zbere nekdanje medsebojne prijatelje in nasprotnike.«

Prepričan sem, da je s temi besedami prebit led, ki je psihološko delil to skupino od tistih jugoslovanskih izobražencev, ki niso slavljali svojega rodoljubja v službo eni stranki, nego samo državi. Pri tem uverjenju me nič ne moti, da se isli organ malo višje nad citirano izpovedjo v napačno adresiranem spominjanju dotakne še enkrat časov, »ko so krivi preroki govorili, da je spas v reviziji zedinjenja«. Kajti proklamacija kralja, ki je raztopila v nič po poslancih in strankah sestavljeni koncept zedinjenja, ni bila samo revizija tega zedinjenja, nego baš radi njene državniške preprostosti genialna operacija tega zedinjenja. Sele z odstranitvijo posredovalcev med narodom in kraljem se je narodu pokazala državna in narodna misel takaka, kakor jo je narod slutil in hotel, v kakršno je narod z gorjupim zatajevanjem veroval in radi kakršne je narod zapiral

jugoslovansko misel gledali in razumeli edinole skozi očala navzgor in navzdol nedotakljivih gospodov poslancev.

Spoznanje in izpoved, ki ličila v cilirani izjavi, moramo baš izobraženci smatrati za najdragocenejši plod trdnega, smotrnega in iskrenega delovanja državne vlade v izvajanju pristne jugoslovanske politike. Ali se spominjate, koliko neodložljivih potreb naroda in države ni našlo svojčas stvarne in zelo enostavne rešitve samo zato, ker bi znala rešitev takih potreb tej ali oni stranki ne morda res škodovati, nego samo ne koristiti, jej vzeli dobro karto proti drugim strankam. Zato ni šlo in ni šlo. Narod danes ve, kako enostavno gre vse od rok.

Hiša, z opasnimi razpokami v zidovju, je bila nafrpana z vso nemogočo ropolijo, vsak rahli sunek jo je majal; dandanes je očiščena skoro vse navlake, pobeljena, urejena: treba jo je samo še naseliti z dobrimi stanovalci, ki si zaupajo in ki bi jo znali prijetno adaptirati, da bo dom dela in zadovoljnosti za vse in za vsakogar. Najvažnejši korak, ki ga morajo stanovalci napraviti v doseg tega cilja, pa je psihološka ločitev od predsodkov preteklosti, volja vzajemnega zaupanja. Ta korak vidim v gornji izpovedi.

Vendar naj zblizanje, vzajemnost razkropljenih sil, ki je zdaj načeloma omogočena, ne trpi po pogreškah, ki žalibog še vedno strašijo in plašijo.

Čisto prav ste v tem listu že ugotovili baš pred nekaj dnevi, da je za staro generacijo zelo težka naloga zadostiti zahtevam nove dobe; preveč je privajena strankarstvu, da bi se ga mogla takoj otresti. Prav tako točno bo tudi, da iščejo premmogi, katerih pšenica je zmrznila v lanskimi zimami, v novih razmerah samo novo sorlo isle pšenice. Ni dvoma namreč, da se je težko in mučno odvadili vloge, ki je dajala vse pravice, ni pa nalagala nikakih dolžnosti.

Zato ne bo škodovalo, nego koristilo uporabnosti idejnega mostu, ki se ga je posrečilo v zadnjih dnevih zgraditi, ako pokažem s prstom na nekatere teh pogrešk začet, ker me vodi izključno samo želja, da odpadejo kot razpoke, ki razdvajajo.

V prvi vrsti se bo treba odpovedati uporabi krilalice, ki je v žalostnih lelih prav v Sloveniji zadobila naravnost obraten pomen, kakor je njen prvotni, je zadobila lipično strankarsko infekcijo, še več, postala je izraz socijalne mržnje in pomenja danes za resne ljudi neduhovito bajko. Ta krilatica je, gospoda, izraz »Naprednost«.

Vsako dele ve, da so bili v dunajskem parlamentu baš naši »naprednjaki« proti splošni voljni pravici. Danes ni človeka, ki ne bi pri tej krilatici začutil neprijetnega povdanka nasprotnosti med »olikanim« meščanom in »neotesanim« delavcem in kmetom. V tej banovini je nekje baje od sile »napredno« meslo, kjer pa se še nobenemu goslu niso upali pokazati poslopja, v katerem je nastanjena osnovna šola. Vse »zaostale« vasi in vasi v okolici pa se ponajajo že desletja z ličnimi šolskimi poslopji.

Gospoda, v tej novi Jugoslaviji bo pač treba, da izgine »naprednost« s površja. To dejstvo nas bo v Irenolku zbližalo vse, kajti ni morda jugoslovanska misel samo napredna, nego obratno, vsa današnja naprednost je v jugoslovanski misli brez strankarskih primesi. In jugoslovanska misel je last vseh. Največja zasluga opusitve gornje krilalice iz strankarskega arzenala pa bo ta, da se bo naenkrat izkazala nepotrebnost posebnih apelov na »drugi« kulturni tabor v naši ožji domovini.

Uporaba krilalice »naprednost« in njenih trabantov je prva, glavna in izrazita pogreška v iskanju idejne skupnosti javnih delavcev, v povabilu na smotrno, plodno delo med narodom, ker greši proti smotru in kaže nazaj.

Druga bolj diskretna in morebiti celo nehotena pogreška pa je povdaranje svojstva »javnega delavca«. To povdaranje proži zelo neljube in neprijetne aluzije in zavaja v domneve, da je »javno delovanje« poseben poklic, kakor je bil poseben poklic — oprostiti prolođušni resnici — svojčas »poslančevanje«. Kam je dovedlo tako razumevanje narodnega mandata, smo videli do zvrhane mere, zato pa je tudi prišel čas, ko med narodom in kraljem ni moglo niti smelo biti več posredovalcev! Ali to so reminiscence. Važnejša

ves čas svojo dušo pred pridigami, da je je resnica, da leži v pozivu predsednika vlade, v katero stopajo celo ministri kot posamezniki, zahtevke aktivizma, ki je naslovljen na vse državljane in na vsakogar posebej, nikakor pa ne samo na nekatere, izbrane.

Javni delavci torej niso samo oni, ki se sestanajo na napovedanih sestankih, najmanj pa samo oni, ki svoje javne izjave in podpise oslabšujejo s privlačno izraznim subjektivnimi pomisleki, javni delavci so v prvi vrsti pripadniki priprostega naroda, ki se zavedajo, da so jugoslovanski državljani in ki so na to državljanstvo ponosni. Nas, izobražencev javna dolžnost pa je, dati tej zavesti preprostega naroda izraz.

Zaključek je jasen: velika, vseobčja, vse-državna in vsenarodna organizacija, ki že obstoji v kraljevini Jugoslaviji, kliče na krov prav vse do zadnjega. Ob bok narodne jugoslovanske, s slavo ovenčane armade naj se postavi duševna jugoslovanska vojska narodna! Zato vsi na delo,

Sokol in vojska

Samo zdrav narod je sposoben za obrambo. (Tyrš.)

Ako govorimo o stikih in o sodelovanju Sokolstva in vojske, si moramo najprej predložiti cilje in naloge Sokolstva, kakor tudi naše narodne vojske.

Sokol je narodno-vzgojna organizacija, ki spaja v svoji sredi vse brez razlike stanu, vere in političnega prepričanja ter ima nalogo vzgajati svoje člane v vsestransko vzorne državljane. V Sokolu naj si pridobije zdravje, moč, spretnost in lepoto. V Sokolu naj pridobije one duševne vrline, ki krasijo dobrega državljan: ljubezen do domovine, ki je v stanju, da doprineše tudi največje žrtve. Ako je potrebno, bo sokolsko vzgojen človek žrtvoval za svojo domovino tudi svoje imetje, svojo kri in svoje življenje. V sokolski šoli se priučimo discipline, reda in samozatajevanja. Pravi Sokol je pogumen, hraber, odločen, borben in vztrajen. Vse te odlične lastnosti izvirajo iz pravilne sokolske telesne vzgoje. Sokolstvo ima na svojem praporu geslo: Enakost, bratstvo, svoboda. Kdor je Sokol, temu bo torej svoboda svoje domovine nad vse drugo.

V doseg tega krasnega cilja se poslužuje Sokolstvo vsestranske telesne vzgoje, ki je pač tesno vezana z vzgojo duševnosti, z moralno vzgojo.

Vojska ima nalogo vzgojiti branitelja domovine, ki jo bo nad vse ljubil, ki bo hraber, pogumen, odločen, vztrajen, borben in strogo discipliniran. Naloga pa ima tudi, da tehnično izobrazí vsakega državljan, ki je za to sposoben, v dobrega branitelja države. Nadalje, da organizira vse te brambene sile naroda v močni, zdravi armadi.

Ako torej pregledamo naloge in cilje Sokola in vojske vidimo, koliko imajo skupnega in moremo potegniti rezultanto, ki nam naznači sodelovanje teh dveh komponent in pridemo do prepričanja, da se morajo medsebojno podpirati in izpolnjevati.

Naloga Sokolstva bo torej, da vzgaja svoje članstvo, zlasti pa mladino pred vstopom v vojaško službo tako, da bo telesno in moralno sposobna za službo v vojski. V to svrhu se morajo v Sokolu polagati važnosti tudi na take telesne vaje, ki so potrebne za vojake. Ni pa naloga Sokolstva, da uči svoje članstvo vojaških spretnosti, kakor je to raba raznega orožja itd. To bi značilo Sokolstvo militarizirati, kar se ne sme zgoditi.

Kakor vidimo so torej koristni, ki jih ima vojska od pravilne sokolske vzgoje, neprecenljive. Naglašamo, pravilne sokolske vzgoje. Žal nekatera sokolska društva ne vršijo svojega dela, strogo po sokolskih načelih in ne izrabijo vsa številna sredstva, ki so jim v vzgojne svrhe na razpolago. Predvsem vidimo, da primanjkuje v večini naših sokolskih društev smisel za disciplino, ki je temelj vsake organizacije, zlasti pa sokolske. Drugi nedostatek je pomanjkanje dobrih vaditeljev, ki bi mogli vzgajati poverjeno članstvo (deco, naraščaj) strogo po načelih Sokolstva, kot narodno-vzgojno in narodno obrambena organizacija.

Tudi vojska more mnogo storiti za Sokolstvo in mora to storiti, ker je to kapital, ki se ji stotero povrne. Vsako leto stopi v vojsko na tisoče mladeničev, ki niso imeli nikdar prilike spoznati Sokolstva, ker so živeli v krajih, kjer ni bilo sokolskega društva ali pa v taki okolici, ki Sokolu ni bila naklonjena. Pri vojakih naj vsi ti spoznajo Sokolstvo, njegov sistem in metode. Vzljubili ga bodo in postanejo po dovršeni vojaški službi vneti propagatorji sokolske ideje.

V Jugoslaviji so navezani tesni stiki med vojsko in Sokolom, ki datirajo še iz časov svetovne vojne, ko se je sijajno izkazala pravilnost sokolske vzgoje, ker so ravno Sokoli v največjem številu in v prvi vrsti vstopali v dobrovoljske legije ter se borili za svobodo domovine. Nešteti so izgubili v tej borbi svoje življenje. Takoj po vojni se je uvidela z ene in druge strani potreba po tesnem sodelovanju. Že na sokolskem saboru 1919 v Novem Sadu je bil izvoljen poseben osek, v katerem

zlasti zdaj, ko je udarjena pozitivna sluna spoznanja in izpovedi s strani skupine, ki je svojčas kot stranka vsaj formalno predstavljala slovensko izobraženstvo.

To delo pa naj bo čisto, nerezervirano, pozitivno po duhu, novodobno po zamislu.

Ko izročamo pokoji, in ne pozabi, zastave srbske armade, te pastorka trpljenja in obenem simbola heroizma, zato, da bodo nekoč vnuki in pravnuki iskrenih oči obiskovali njih hram, vrzimo v ogenj pozabljenja ljudi vse miselne trofeje, ki so bile nekoč krivične zastave strankarskih bojov in strankarsko-osebnega sovraštva.

Nedosegljiva simbolika predstoječe slavnosti naše vojske naj znači in napove take bodoče dni, da bo javno delo nas vseh prav za gotovo očiščeno vsakega ostanka, vsakega madeža iz prešlih dni. In ko bo kralj izročal polkom nove zastave, zaključimo s pogledom na to slavnost, da se bo vedelo, da je taka naša nova deviza:

Slava zastavam — živele naše zastave!
Štempihar Ivan.

so bili zastopniki vojske in Sokola, ki so imeli nalogo, da izdelajo program za skupno delovanje. Tudi na Saboru v Zagrebu 1. 1924 se je obširno razpravljalo o tem vprašanju. Za telesno vzgojo v vojski je bil sprejet Tyršev sokolski sistem, ki se pa žal še ni popolnoma uveljavil in to zaradi nepoznanja od strani večine oficirjev in podoficirjev. Vendar se tudi v tem pogledu boljša, ker prireja Sokolski savez tečaje za oficirje in podoficirje, ki vodijo pri vojaških edinicah telesno vzgojo. V pogledu telesne vzgoje v vojski prednjači pri nas mornarica, ki je uvedla po zaslugi izvrstnega organizatorja ne le sokolski sistem v celoti, ampak tudi sokolske vzgojne metode.

Na vseh naših večjih zletih in včasih celo na Na zletih v Ljubljani 1. 1922 in letos v Beogradu je bil določen v programu zleta posebni dan za vojaštvo. Vršile so se posebne vojaške tekme. Tudi na glavnih zletih dnevi je nastopalo vojaštvo ter s svojim izvajanjem zadivilo gledalce. Zlasti mornarica!

Vendar bi šli lahko še korak naprej. Na vseh sokolskih nastopih izvajajo vojaki skoraj izključno vaje s puško. Res je, da je puška vojaku simbol njegovega poklica in zato tudi najbolj prikladna za nastope pri sokolskih prireditvah. Umetnost bi pa bilo, da nastopajo tudi vojaške vrste na orodju, pri prostih vajah, da se udeležijo sokolskih tekem itd.

Ko so bile stare srbske zastave izročene polkom ...

S silnim tempom, z neizrekljivo vztrajnostjo in voljo se je pripravljala Srbija, da izvrši svojo misijo Piemonta med Jugoslavlani. Na vseh koncih in krajih se je samo delalo in delalo in čeprav so tudi takrat vladali strankarski boji, se je vendarle delalo složno. To je bila velika zasluga kralja Petra, ki je znal s svojo nedosegljivo državniško modrostjo zjediniti vedno svoj narod v složenem delu. — Vedno in neumorno je opominjal kralj Peter na veliki cilj, ki ga je treba izvesti in tako se je vse z mrzlično naglico pripravljalo na velike dogodke, ki so se bližali, neodvratljivo bližali.

Minila je aneksijska kriza, ki je že itak veliko navdušenje dvignila do nove višine. Oboroževanje vojske se je vedno bolj izpopolnjevalo in skoraj je prišel dan, ko je bilo treba tudi na zunaj povdariti, da je srbska vojska vsa prenovljena in da je pripravljena, da pod novimi zastavami poleti nasproti slavnim dnem, pa naj bo cena za osvobodjenje še tako visoka.

In tako se je zgodilo, da je dne 26. junija leta 1911. izročil kralj Peter nove zastave srbskim polkom. Na Banjci, kakor danes, so prešli polki nove zastave in splošen narodni praznik je bil ta dan, ko danes.

Samo neprimerno manjša je bila takrat srbska vojska od današnje jugoslovanske. Vsem je bilo takrat le 19 pehotnih polkov, dočim je danes njih število znatno večje, ne glede na to, da je danes tudi tehnična oprema vojske na višku.

Na veliki paradi je izročil kralj Peter komandantom polkov zastave z opominom, da pod njimi dovrše srbske zaobljube, ki jo nosi narod v svojem srcu že od Kosova.

Ni treba bilo dolgo čakati in ta najsvetejša zaobljuba je bila izvršena in že drugo leto so plapolale srbske zastave nad osvobojenim Kosovskim poljem. Od tedaj dalje so doživle zastave mnogo težkih dni, še več slavnih, toda nikdar ni padla na nje nobena sramota, vedno so bile čiste in neomadeževane.

Sedaj se zberejo stare srbske zastave na grobu svojega ustvaritelja velikega kralja Osvoboditelja. Tako izkazujejo zadnjo čast onemu, ki je največ storil za osvobodjenje svoje domovine.

Dosluzile so stare zastave in sedaj je naloga novih, da nadaljujejo v njih duhu, da plapolajo enako ponosno ko stare in da navdajajo z istim duhom vojake ko bivše.

Vedno naprej, vedno k zmagi!

zdravejši dospe v taborišče. V tem se oglasi neki vojnik: »Čakajte, ljudje, da leže praporščake«.

Cetna Petrova

Po bitki na Grahovu 1858. se je knjaz Danilo vrnil na Cetinje in okoli njega Črnogorci vsi zamisljeni, potrti. Cetna, žena Petru Joviću iz Markovine, čeprav ji je v tej bitki poginil sin, pop Luka, drugi sin in njegov sinovec pa bila hudo ranjena, je vprašala knjaza:

»Kaj si nevesel, Gospodar! Zakaj se danes tukaj kolo ne pleše in pesem ne poje?«

»Ne morem biti vesel, Cetna, ker so mi Črnogorci vse po vrsti poginili.«

»Pri dobljeni slavi in časti je to pest soli v morje, a Črnogorci so se za to tudi rodili, pa naj se pleše in poje, Gospodar.«

In prva je poigrala črnogorsko kolo s komandirjem Jovanom Mašanovim Vukotićem, svojim sorodnikom.

Od barjaktarja vojvoda

Dokler so bili Vasojevići pod Turki, je mladi Miljan Vuković napravil vse, da se tim prej oslobodi turškega izesa. Neki dan pride na Cetinje z razvitim praporom kot znakom svobode in prosi knjaza Danila, naj mu prapor posveti. »Samo tedaj, kadar projde skoz ognjeni krst,« odgovori knjaz.

Miljan je knjaza razumel, se vrnil v svoje pleme, dvignil vstajo ter ubil enega od prvih nasilnikov v Gusinju. Po dovršenem vstanku se Miljan povrne na Cetinje in knjaz mu blagoslovi zastavo.

Kesneje so se nizali boji Vasojevićev proti Turkom eden za drugim, dokler se naposled Miljanu pod vladjo knjaza Nikole ni obneslo, da je oprostil Vasojeviće izpod Turkov in zedinil s Črno Goro.

Tako je Miljan od praporščaka postal vojvoda. (Iz Pavićevićevih zbirk »Črnogorci u pričama i anegdotama, knj. I, II, V, VII, IX.)

Izročitev srbskih zastav jugoslovanskim dobrovoljcem

Bilo je v času, ko se je pripravljala naš narod na zadnjo borbo za svojo svobodo. Na Krfu se je formirala nova srbska vojska, v Rusiji pa so se zbirali jugoslovanski dobrovoljci, da se skupno s srbsko vojsko bore za svobodo Jugoslavije.

Tedaj je srbska vlada imenovala polkovnika Stevana Hadžića, sedanjega vojnega ministra, da odide v Rusijo, prevzame tam poveljstvo nove dobrovoljske divizije in izroči zastave novim dobrovoljskim polkom.

Dne 3. marca 1916. je odpotoval polkovnik Hadžić na francoski bojni ladji s Krfa v Rusijo. V njegovem spremstvu je bilo 30 višjih in nižjih oficirjev ter 52 obveznikov činovniškega reda ter podoficirjev. To je bil kader,

ki naj bi organiziral novo dobrovoljsko divizijo, ki je bila po svojem moštvu in oficirjih gotovo ena najboljših divizij, kar jih je sploh bilo v svetovni vojni. Ko je ta divizija že popolnoma organizirana defilirala pred ruskim carjem, so bili ruski oficirji naravnost zadivljeni nad njenim sijajnim prednašanjem. Še bolj pa je dokazala ta divizija svojo najodličnejšo borbeno sposobnost v boju samem, tako v Dobrudži, ko tudi pozneje na Solunski fronti.

Vsled velikih izgub, ki jih je utrpela srbska vojska vsled prehoda skozi Albanijo, je bilo razformiranih več polkov drugega poziva. Zastave teh polkov so bile izročene deloma dobrovoljskim polkom, deloma pa so prišle v muzej. Dobrovoljska divizija je dobila zastave 2., 6., 7. in 11. pehotnega polka drugega poziva. Zastave so bile odstranjene s kopja in bile shranjene zvite.

V navodilu, ki ga je prejel polkovnik Hadžić, je bilo rečeno, da se imajo ustvariti iz dobrovoljcev, ki so prišli iz avstro-ogrške vojske, krepke in solidne edinice, ki bodo, vodeni pod slavo ovenčanim srbskimi zastavami, pripravljeni umirati za osvoboditev srbskega ognjišča in jugoslovanstva.

Isti duh, ki je vodil zmaganosne srbske čete, naj vodi tudi nove dobrovoljske čete in zato so njim bile tudi izročene stare srbske zastave.

Cez Francijo, Anglijo, Severno morje, Norveško in Švedsko so potovale te štiri srbske stare zastave k dobrovoljcem v Rusiji.

Ko so bili v Odesi vsi štiri polki prve dobrovoljske divizije formirani, je sklenil polkovnik Hadžić, da izroči polkom zastave na najslavesnejši način.

Dne 18. junija 1916. se je izvršila slovesna izročitev zastav, ta dan so preživeli dobrovoljci enako velik in pomemben praznik, kakor ga doživlja danes Jugoslavija.

Na velikem trgu pred katedralo v Odesi se je izvršila slavnost. Štirje polki, samih od navdušenja kipečih mož, so tvorili kare, sredi katerega je bil metropolit Nazarij, ki je blagoslovil zastave.

Ko je bila cerkevna slavnost dovršena, so stopili pred polke polkovnik Hadžić ter vsi štiri komandanti polkov in to: polkovniki Stojan Popović, Živan Mitrović, Velibor Trebinjac in podpolkovnik Dragoljub Mihajlović. Klečeči na desnem kolenu so sprejeli od polkovnika Hadžića nove zastave svojih polkov in jih poljubili. Nato so jih izročili zastavonošam, ki so jih enako sprejeli kleče in jih poljubili.

Ves trg pred katedralo je tedaj odmeval od silnega vzklikanja ogromne množice, ki se je divila paradi.

V dnevnem povelju divizije pa je ta dan napisal polkovnik Hadžić te pomembne besede:

»Izročam vam junaki zastave v trdni veri, da se bodo tudi v vaših rokah pojavljale na bojnem polju vedno v strah in trepet neprijatelja in da jih boste vi prav tako junaško nosili, ko vaši bratje Srbijanci, preganjajoči premaganega sovražnika iz naše lepe Srbije, po-

nosne Bosne, iz Hercegovine in Dalmacije, iz Hrvatske, Srema, Banata, Baške, Baranje, Istre, Slovenije in povsod tam, kjer čakajo naši bratje na naše bojne zastave, kot simbole osvobođenja iz sužnosti in naše splošne slege.

S takšnim naročilom izročam vam, bratje in junaki, svete vojaške znake in pozivljam vas, da vam bo današnji dan najsvetejša zakletva: ali vsi pod svetimi podobami naših v boju preizkušenih zastav poginemo, ali pa izvojimo svobodo in zjedinenje.

Par dni nato je poslal kralj Peter polkovniku Hadžiću to brzojavko:

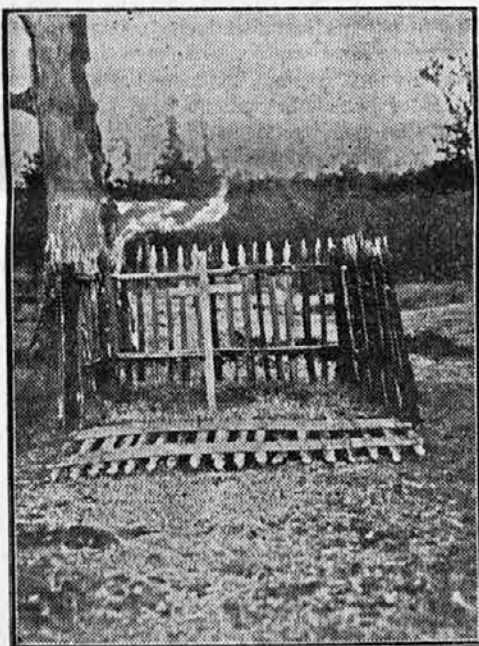
Topola

Topola se pripravlja na drugi del velikih in pomembnih svečanosti, katere se prične v Beogradu dne 6. septembra. Neka posebna radost in obenem globoko spoštovanje napolnjuje duše meščanov, kateri so ponosni, da so prebivalci tega ne samo zgodovinsko važnega, ampak tudi svetega mesta. To mesto je polno relikvij, in bo sčasoma, čim močnejša in naprednejša bo naša kraljevina, zadobilo vedno večjo avreolo nesmrtnosti.

Zibelka nacionalne zavesti, zibelka, iz katere je vzrastel največji velikan med Jugoslavi, ognjišče na katerem se je zaiskrila prva iskra in iz katere je po petih vekih nanovo zablestel križ in odjeknila pesem svobodnega Srbstva, — to je Topola.

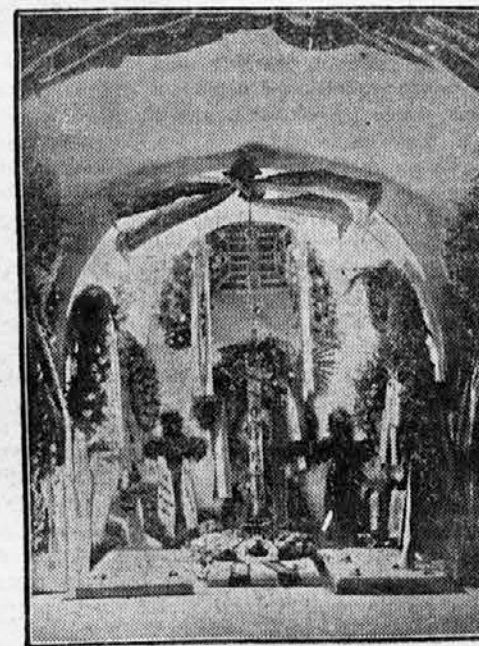
Tu je stari dvorec Karadjordjev, zgradba, ki je nekdanj gospodarila nad celim krajem s svojo veličino in lepoto. Še danes je dobro ohranjena, čeprav je zob časa zapustil tudi na njej jasne sledove. Duh nacionalne zavesti, rodoljublja in viteštva, ki veje iz te zgradbe, je prevzel vse srbsko pleme, kateremu je pod vodstvom svojega Karadjordja uspelo, da se otrese petvekovnega suženjskega jarma. Ta prvi zamah osvobodilnega genija je položil temelj današnji veliki kraljevini Jugoslaviji.

Nasproti dvorca je stara Karadjordjeva kasarna. Zidana je solidno in je ravno tako še dobro ohranjena.

Selo Radovanje pri Topoli, kjer je bil ubit Karadjordje.

Tu je v neposredni bližini dvorca tudi stara cerkev, zadužbina nesmrtnega Karadjordja, kjer počiva njegovo telo, ki bo dne 8. septembra prenešeno v mavzolej.

Grobница kralja Petra v cerkvi na Oplencu.

na Oplencu. Narod vstopa v ta hram z največjo pobožnostjo in spoštovanjem, kakor v največje svetišče.

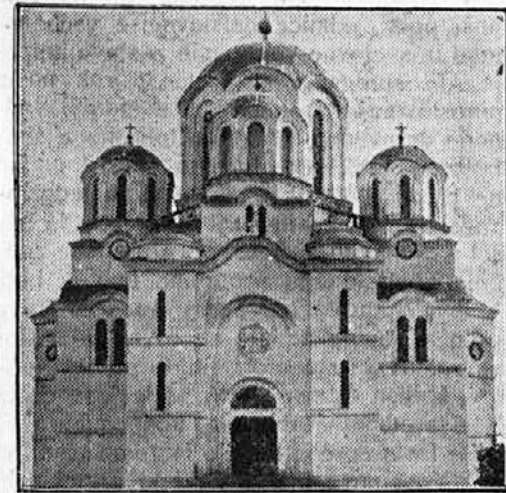
Malo dalje od tega kompleksa zgradb se na malem gričku spenja nova cerkev, veličastna zadužbina blagopokojnega kralja Petra, z imponantnim mavzolejem rodbine Karadjordjevičev. Ker iz Oplenca

»V naših slavnih zastavah, ki so jih naši dični vojniki s svojo krvjo tako visoko povzdignili, imajo čete dobrovoljske divizije sveto znamenje, pod katerim se bodo borili za svobodo svojega plemena, moja stalna skrb pa jih bo spremljala na poti, na katero so šli s takšno srčnostjo.

Peter.

In dobrovoljci so izpolnili, kar je pričakoval od njih sivolasi kralj ter njihov komandant ter ovili novo slavo okoli starih srbskih zastav. Legendarna hrabrost srbske vojske je v dobrovoljski vojski znova oživela.

vekovnega, naporenega toda uspešnega sprovanja naših nacionalnih idealov: smrtne ostanke prvega klicarja svobode in ujedinjenja in zastave, pod katerimi so se ti ideali uresničili.

Blagopokojni kralj Peter si je bil v sveti, kakšnega pomena bo njegova zadužbina za potomstvo in zato se je trudil, da bi bila čim prej dograjena. Vedno je prihajal v Topolo gledat, kako napreduje delo. Pod težkim bremenom let in brezprimernih naporov, ki jih je prestal skupaj s svojim narodom na veliki Golgoti, se je vendar rad sprehajal po zelenih topolskih stezah. Včasih v družbi svojega sina, sedanjega kralja Aleksandra.

Boji za osvobođenje

Z nastopom kralja Petra se je pričela velika doba jugoslovanskega osvobođenja. Bogat na izkušnjah, ki si jih je pridobil kot dobrovoljec in živčev v pregnanstvu, ves prežet od najčistejšega patriotizma, je takoj po svojem prihodu v Beograd pričel zbirati srbske rodoljube, da skupno z njimi pripravi veliko delo narodnega osvobođenja. In kot dober poznavalec ljudi je znal tudi zbrati okoli sebe cvet srbske inteligence, same odlične delavce, ki so bili vsi prežeti od narodne misli.

Vojvoda Putnik, Nikola Pašić, Milan Milovanović in cela vrsta samih izvrstnih ljudi, vsi so delali v eni smeri in v slogi za uresničenje največjega cilja srbstva in jugoslovanstva. Nemogoče je imenovati vseh teh velikih delavcev, ali nekaj jih je vendar treba imenovati. Poleg Stojana Protića in Ljube Jovanovića v radikalni stranki sta pripravljala ljudi na osvobođenje demokrate Davidovića in Milorada Draškovića in obenem z njimi so delovali samostalci, naprednjaki in socialisti od Vojislava Marinkovića pa do Dragiše Lapčevića. Kljub strankarskim nasprotjem je bil po zaslugi kralja Petra ves narod združen v enem narodnem čustvovanju in v eni volji in zato je zmagal in na tako sijajen način, da je zadivil svet.

Po težkih junijskih dogodkih je bil položaj v Srbiji in na Balkanu skoraj obupen. Avstrija je pričela s carinsko vojno, ker je propadla v Srbiji avstrofilaska politika, v Turčiji so pripravljali mladoturki vojaško regeneracijo Turčije, da je postajala Turčija vedno večja vojaška sila. V Romuniji, v Bolgarski in Grčiji so vladali nemško orientirani vladarji, da je bil vsak skupen nastop balkanskih držav nemogoč. A moral je postati mogoč, ker je interes vseh balkanskih držav to zahteval, ker samo združeni so mogli balkanski narodi postati subjekt politike in prenehati biti oni objekt, ki so ga izkoriščale vesele v medsebojni borbi.

V Srbiji, kjer je vladalo najbolj izdelano nacionalno prepričanje, so uvideli takoj potrebo balkanskega sporazuma in pričeli tudi takoj delovati za njegovo uresničenje. Pri tem so bili Srbi nad vse požrtvovalni in šli do skrajne meje popustljivosti, samo da pride do sporazuma. Če-

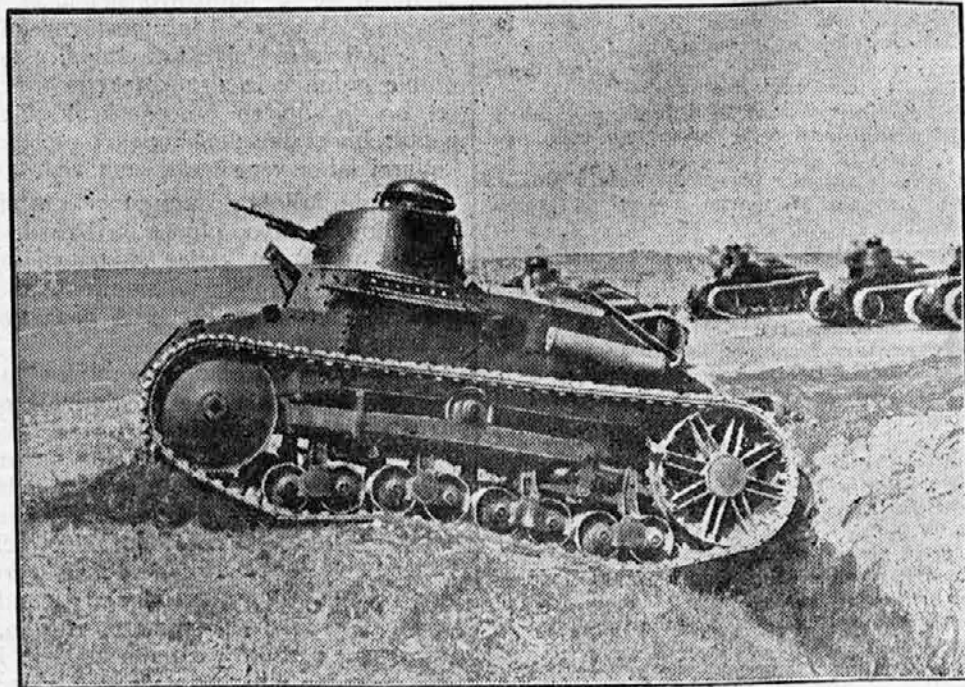
prav so bili dejanski največja vojaška sila na Balkanu, so vendar dopustili vodilno vlogo Bolgarski. A kljub temu ne bi prišlo do sporazuma, če ne bi ruski poslanik Hartvig z največjo vnemo deloval za sporazum. Zlasti velika pa je njegova zasluga, ker je deloval za sporazum včasih tudi v nasprotju z oficijelno rusko zunanjo politiko, ki ni razumela velike sile srbskega narodnega gibanja.

Balkanski sporazum je moral nujno privedi do vojne s Turčijo, ker je bil nemogoč vsak sporazum med balkanskimi državami in Turčijo. Balkanske države so morale hoteti samo eno: osvoboditev svojih bratov iz turškega robstva, Turčija pa baš tega ni hotela dati. Obljubljala je sicer razne reforme, ki jim pa balkanske države niso mogle verjeti, ker so vselej še vse slične reforme ostale le na papirju. Velika sreča balkanskih držav je bila, da so bile centralne države trdno prepričane v nadmoč Turčije. Vsled tega niso ob izbruhu vojne intervenirale, ker so bile prepričane, da bo Turčija čisto zbila vse balkanske države. Ko pa so centralne države hotele intervenirati, je bilo že prepozno, ker je že zmagovali meč balkanskih držav ustvaril nov položaj.

Vojna s Turčijo je bila v vseh balkanskih državah nad vse popularna in izzvala je v vseh državah takšno narodno navdušenje, da so morali nemški balkanski vladarji kar pospraviti s svojo nemško politiko. Morali so biti za balkanski sporazum, ali pa so za vedno odigrali.

Balkanski sporazum.

Najprej je bil sklenjen srbsko-bolgarski sporazum, ki je bil s tajnim dodatkom vred podpisan, dne 29. februarja 1912. leta. Glavne točke tega sporazuma so bile, da si obe državi medsebojno pomagata pri osvoboditvi svojih rojakov izpod turškega jarma, da ne sklenejo separatnega miru in da se v najhujšem času sklene vojna konvencija. Nato so Bolgari sklenili sporazum še z Grško in nato vojno konvencijo s Srbijo. V tej konvenciji je bilo določeno med drugim, da pošlje takoj 100.000 mož Bolgarski na pomoč, če bi jo napadla Romunija, Bolgarska pa Srbiji 200.000, če bi jo napadla Avstro-Ogrska. Nato je sklenila sporazum še Črna gora, nakar so zahtevale vse

Jugoslovanski tank.

balkanske države v posebni noti dalekosežne reformi v evropskih pokrajinah, kjer bi odločevali guvernerji iz nevtralnih držav poleg poslanikov velikih sil in balkanskih držav. Turška je vse te zahteve energično in oholo odklonila ter pričela zbirati čete v obmejnih pokrajinah.

Balkanske države so nato odredile mobilizacijo in dne 4. oktobra, potem ko je Turčija pretrgala vse diplomatske odnose z zavezniškimi državami, so te napovedale vojno.

Maševanje Kosova se je pričelo.

Kumanovo.

Dne 6. oktobra je srbska vojska prekorčila turško mejo, prvi top v balkanski vojni pa so izprožili Črnogorci.

Še predno se je vojna pričela, pa so že delovali na turškem ozemlju komiti in pri Merdaru je znani komitski vojvoda Tanković povzročil prvo veliko bitko, v katero je že tudi posegla redna srbska vojska. Ker se srbska vojska ni bila v ognju in ker se ni bilo povelja za prehod meje, bi kmalu doživeli Srbi tu poraz. Položaj pa je rešil podpolkovnik Milivoj Stojanović, ki je z 12. pehotnim polkom odločil bitko v srbsko korist.

General Dušan Maksimović, komandant kraljeve garde.

Med tem je že odšla največja srbska armada pod poveljstvom prestonaslednika Aleksandra na jug, da se pri Ovčjem polju združi z ostalimi srbskimi armadami, ker se je pričakovalo, da bodo tu Turki čakali na srbsko vojsko. Toda to se ni zgodilo, ker je šla turška vojska srbski naproti in pred Kumanovim udarila na srbsko vojsko. Turkov je bilo okoli 50.000 mož. Z vso silo so se navalili na levo krilo srbske vojske, da ga odtrgajo od ostale vojske in tako izsilijo zmago. Toda Srbi so se borili nad vse odlično in naskok za naskokom Turkov so odbili ter prešli tudi sami v napad. Vso noč je trajala bitka in čeprav je bila srbska vojska napadena iznenada, so doživeli Turki popoln poraz. Boj je bil nad vse krvav in samo Srbi so izgubili v tej bitki 4500 mrtvih in ranjenih ljudi. Zato pa je bil pomen bitke tem večji.

Ta prva velika zmaga je dala vsem drugim zavezniškim nov polet in kar je glavno, odprla je Srbom vso staro Srbijo, da so že dva dni po kumanovski bitki vkorakali v Skoplje. Kumanovo je strlo turško vojsko, ki je v paniki bežala in se ustavila šele v Bitolju. Tu so skušali Turki dati nov odpor, a so bili tudi v tej bitki docela premagani od Srbov.

Srbska vojska je nato prodirala dalje, osvojila vso Albanijo, prišla do morja, se združila s črnogorsko vojsko in poslala Bolgarom, ki so zaman oblegali Odrin dve diviziji in težko artiljerijo na pomoč.

S Kumanovim in Lozengradom je bila razbita Turška vojska in vse turško ozemlje so zasedle balkanske države. To je bila prva faza balkanske vojske, kateri je sledila druga, ko je morala srbska vojska pomagati, da so padle tudi trdnjave Tarabos in Odrin, ter čakati, da je padla Janina, ki so jo dolgo zaman oblegali.

Za Srbe je bila druga etapa vojne čisto odveč, ker so bili docela izvršili svoj program. Ta etapa pa je tudi bila škodljiva, ker jo je

Nova jugoslovanska zastava

uporabila Avstrija, da škoduje Srbiji. V ta namen je ustvarila Albanijo in v ta namen je podpirala z vso silo Bolgarsko, ki jo je ščuvala vedno bolj proti Srbiji.

Bregalnice.

Ni še bil podpisan preliminarni mir s Turčijo, so že pričeli delati Bolgari največje težave Srbiji. Obenem so pričeli zbirati ob srbski meji svojo vojsko in na koncu v noči od 28. na 29. junija zahrbitno napadli Srbe. Razvila se je ogorčena bitka, kakršne ni bilo menda niti v svetovni vojni. Bajonetni napad za bajonetnim napadom se je vrstil, ljudje so se dobesedno zagrizli eden v drugega, s takšno divjo strastjo se je vodil boj. Hrabri je bil bolgarski vojak, a srbski je bil še silnejši in dne 4. julija je bil boj odločen v korist Srbov in dne 6. julija so vkorakali Srbi v Kočane.

Boj je bil odločen in ko so vstopili še Rumuni v vojno, so morali Bolgari podpisati bukreštanski mir.

Na Balkanu je bila hegemonija Bolgarov nemogoča, jugoslovanska volja je bila premočna. To je veliki pomen Bregalnice.

Svetovna vojna.

Z nesmrtno slavo se je pokrila srbska vojska v svetovni vojni in zopet je junaštvo srbske vojske zadivilo svet. Vsi tisti, ki so mislili, da bo avstrijska vojska kar vkorakala v Srbijo, so se bridko zmotili in dvakrat je avstrijska vojska v paničnem begu bežala iz Srbije.

Prvič po cerski bitki, o kateri več na drugem mestu, ko se je velika bitka med Avstrijo in Srbijo končala s polnim porazom Avstrije. Drugič v Kolubarski bitki, ko je bil čisto polnočen Potiorek. Bila je to cela vrsta bitk, v katerih se je odlikoval srbski vojnički duh. Čisto poraženi so bežali Avstrijci iz Srbije. Nad 30.000 Avstrijcev je tedaj padlo v srbsko ujetništvo in ves avstrijski tren je bil izgubljen.

Nato je prišla ona najbolj tragična doba, ko so napadli s boka Srbe Bolgari in jih tako prisilili, da se prično umikati Mackenzonovi vojski, kateri so se z uspehom upirali. Sledila je grozota Albanije in še groznejša tragedija otoka Sv. Vida, kjer so izmučeni Srbi umirali v stotinah. Grozota teh umirajočih skeletov je bila tako nepopisna, da na vojne grozote vajeni Francozi niso prenesli pogleda na to strahotno tragedijo naroda.

In vendar vodi s Krfa pot v osvobodjenje. Z jugoslovanskimi dobrovoljci okrepljena srbska vojska osvaja s pomočjo zaveznikov Kajmakčalan, prebije bolgarsko-nemško fronto in nato v naletu, kakršnega še ni videla zgodovina, drvi naprej, dokler ni v enem skoku osvobodila vso Srbijo in nato še vsa Jugoslavija.

S tem zanosnim pohodom zaključuje srbska vojska svetovno vojno, nato še nastopi na Koroskem za naše pravice in nato šele prične z demobilizacijo. Nobena druga vojska ko srbska ni do te popolnosti izvršila svoje naloge.

Vojska se zbira.

Že v četrtek so pričeli prihajati v Beograd oddelki polkov s svojimi zastavami, da se udeležijo velike vojaške parade na Bajnici, kjer prejmejo od Nj. Vel. kralja nove jugoslovanske zastave. Na naših slikah vidimo prihod polka iz Splitske in zastavonošo s staro zastavo.

Bitka na Ceru

Kragujevac, 19. avgusta 1914 — Pravkar sem se vrnil v Kragujevac, da telegrafiram »Journalist« o krasni zmagi srbske armade.

Kombinirana divizija druge armade se je po ljutem boju polastila Košanin-grada in vrhov Cer planine. Razdeljena na dve kolone zasleduje divizija sovražnika, ki beži v dveh smereh, deloma proti Vidojevici, drugi del trup proti Iverku. Moravska divizija prvega poziva je porazila Avstrijce na Popovem bregu, medtem pa je timoška divizija prvega poziva vrgla Avstrijce nazaj do izliva rečice Cerice.

Tudi tretja armada je zmagovita in avstrijski umik kaže ponekod znake razkroja.

Vrhovno poveljstvo obvešča o tem uspehu poveljnika prve armade in pristavlja:

»Sumadijska divizija prvega poziva je potisnila sovražnika v smeri proti Šabcu. Odredite, da ji bo timoška divizija drugega poziva pomagala pri zavzetju mesta.«

20. avgusta 1914 — Sovražnik, energično zasledovan od srbskih čet, se v neredu umika in zapušča kanone in municijo.

Neodvisna konjeniška divizija se je sama polastila 4 havbicov, 10 poljskih topov, 28 voz municije, 7 poljskih kuhinj in večje množine vojnega materiala.

Krupanj je nanovo zavzet 21. avgusta, Lješčica, Loznica in Ljubovija pa 22. avgusta in sovražnik je sedaj na vseh mestih vržen preko Drine.

Pokrajina ob Ceru in Zadru, kjer se je vršila strašna bitka, nudi videz ogromne klavnice. Čez

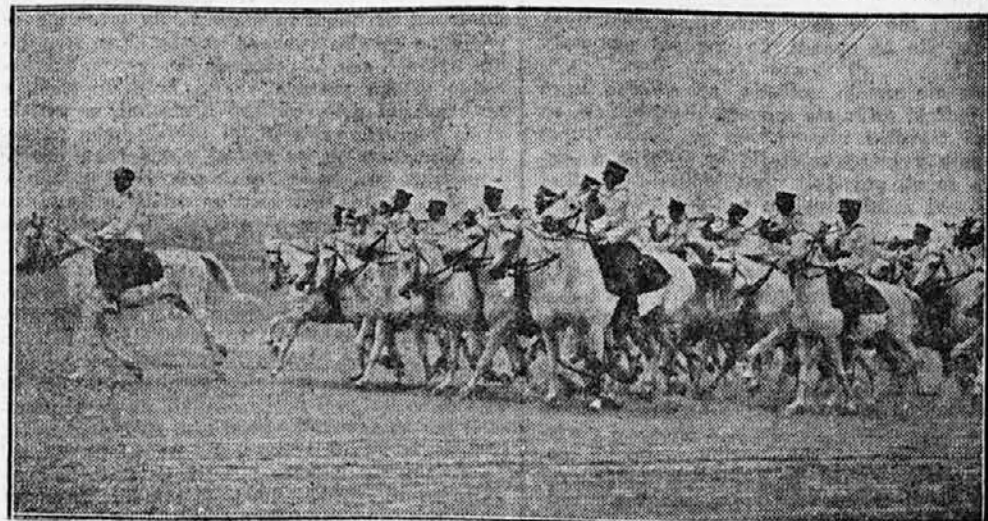
in čez je posejana s trupli in smrad in strahoten izglede mi brani, da bi se približal vrhovom planine. Število mrtvecev je tako ogromno, da druga armada ni imela časa jih pokopati.

Prav tako strašno klanje je bilo na odseku tretje armade. V eni sami gorski kotanji blizu Bele Crkve so našli 694 avstrijskih mrtvecev. Sicer pa so bili boji vzdolž cele fronte silno ostri.

Komitaška trupa majorja Tankosića je branila Krupanj pred sovražnikom, ki je skušal na tem mestu priti za krbet tretji srbski armadi.

236 Tankosićevih prostovoljcev se je nepopisno hrabro držalo dva dni in tri noči napram trem sovražnim regimentom. Končno jih je sovražnik povsem obkolil. Sredi noči se je Tankosić odločil za brezprimerno drzen korak. S svojimi ljudmi se je zagnal naravnost v sovražne vrste in jih prebil po ogorčenem boju. Ko pa je ob prvi jutranji svetlobi štel svoje ljudi, se jih je samo 46 odzvalo njegovemu pozivu. In ta peščica mladih ljudi je obkrožala čez 100 avstrijskih ujetnikov.

Zgodovina Avstro-Ogrske nudi krasno zbirko vojaških porazov in posebno Franc Južef je bil na njih bogat. Vendar je doslej mogel trditi stari suveren, da je bil poražen zgolj od veselov (od Francije 1859, od Pruske 1866). V sedanji vojni pa je desetkrat manjša in od prestanih vojn utrujena Srbija zadala njegovi armadi strašen udarec. Štirje njegovi polki (91-ti, 102-gi, 11-ti, in 28-ti regiment) so popolnoma uničeni. Višavje Cer planine je dobesedno pokrito s mrtveci. Tem je padlo več kot 10.000 avstrijskih vojakov, 2000 avstrijskih ranjencev so sprejele srbske ambulance,

Defile trubačev konjenice.

Mornarica defilira.

Vsa Jugoslavija blagoslavlja nove zastave naše hrabre vojske

Deputacije in zastopstva vseh krajev države pri današnji zgodovinski svečanosti - Včerajšnji sprejem banskih svetnikov pri predsedniku vlade - Sprejem banskih svetnikov Dravske banovine z banom inž. Sernecem na čelu

Mogočen govor predsednika vlade banskim svetnikom

Beograd, 5. septembra. 1. Beograd je odet v praznično obleko, da proslavi jutrišnje slavlje rojstnega dne prestolonaslednika Petra in velikega vojaškega praznika, ko se bodo staroslavne polkovne zastave zamenjale z novimi jugoslovanskimi zastavami. Vse mesto je okrašeno z zastavami, ulice so preprežene s tisoči in tisoči električnih žarnic, na Terazijah in na drugih odprtih prostorih so postavili slavoloke z inicijalkami prestolonaslednika in Njunih Velikanstev kralja in kraljice ter s pozdravnimi napismi: »Živio prestolonaslednik!« in podobno. Neprestano prihajajo vlaki z vedno novimi gosti. Na kolodvoru kar naprej igra vojaška godba v pozdrav prihajajočim deputacijam. Mesto je preplavljeno z rezervnimi častniki, povsod je najživahnije vrvenje.

Vsa Jugoslavija bo jutri z dušo in srcem pri naši junaški vojski in bo blagoslavljal nove jugoslovanske zastave, ki jih dobi iz rok od svojega prvega poveljnika Nj. Vel. kralja.

Beograd, 5. septembra. AA. Danes dopoldne je začel predsednik vlade sprejemati banske svetnike vse države.

Najprej je sprejel zastopnike moravske banovine z banom Djordjem Nestorovičem na čelu. Točno ob 18:15 je stopil v dvorano g. predsednik vlade, ki so ga prisotni sprejeli z burnimi vzkliki »Živijo!« Banski svetniki so stopili v polkrogu v dve vrsti in predsednik vlade je z vsakim izmed njih spregovoril nekaj besed, zanimajoč se za razmere v posameznih krajih, zlasti pa za stanje letine.

Nato so bili sprejeti svetniki vardarske banovine z banom Žiko Lazićem na čelu. Ko se je predsednik vlade pojavil med njimi, ga je spet pozdravilo burno vzklikanje »Živijo!« Svetnik Aleksander Lavković iz Veleša je pozdravil predsednika vlade.

Predsednik vlade se je ljubeznivo zahvalil za te besede, nato pa je stopil k posameznim svetnikom in jih popraševal o njihovih željah in prošnjah.

Nato so bili sprejeti banski svetniki savske banovine. V njihovem imenu je pozdravil predsednika vlade ban Šilović.

Kot četrti so bili sprejeti banski svetniki vrbske banovine.

Sprejem zastopnikov Dravske banovine

Ob 11:15 so prišli na vrsto svetniki iz Dravske banovine, ki jih je vodil ban Dravske banovine inž. Dušan Serneck. — Sprejema pri g. predsedniku ministrskega sveta so se udeležili naslednji banski svetniki iz Dravske banovine: za srez brežiški Franc Lipej, posestnik in trgovec iz Brežic; za srez gornjegrajski Martin Steblovič, predsednik občine in posestnik v Smartnem ob Paki; za srez Dolenje Lendavske Stefan Litrop, obrtnik in predsednik občine v Strnišču; za srez Dravograjski Peter Mravljak, ekonom iz Vuhreda; za srez kamniški Ivan Strein, posestnik iz Kaplje vasi; za srez konjiški Anton Košir, predsednik občine iz Žiž; za srez kočevski Jakob Ramovšek, župnik in občinski odbornik iz Velikih Lašč; za mesto Kočevje, dr. Ivan Sajovic, odvetnik iz Kočevja; za mesto Kranj, Ciril Pire, posestnik in predsednik občine v Kranju; za mesto Tržič, Ivan Lončar, hotelier in predsednik občine v Tržiču; za srez krški Alojz Kurent, dekan v Leskovcu pri Krškem; za mesto Krško, Joško Pfeifer, posestnik v Krškem; za srez litijski Hinko Lebinger, trgovec in predsednik občine v Litiji; za srez logaški Gabrijel Oblak, posestnik in predsednik občine v Dolenjem Logatcu; za srez ljubljanski Valentin Babnik, predsednik občine Vič—Glince; za mesto Ljubljano dr. Albert Kramer, novinar in bivši minister, Ivan Kregar, obrtnik in občinski odbornik, Franjo Orehek, upravnik hranilnice in Albin Prepeluh, publicist vsi iz Ljubljane; za srez ljutomerski Jakob Rajh, posestnik iz Ljutomerja; za srez mariborski, desni breg, Srečko Robič, veleposestnik in predsednik občine v Limbušu; za srez mariborski, levi breg Ivan Šerbinek, posestnik in občinski odbornik iz Vrtič; za mesto Maribor dr. Alojz Juvan, odvetnik in predsednik občine, dr. Ljudevit Pivko, profesor, in Rudolf Golouh, šef borze dela, vsi iz Maribora; za srez murskosobotski Franc Paplik, župnik iz Gamsovce; za mesto Mursko Soboto Josip Benčič, industrijalec in predsednik občine v Murski Soboti; za mesto Novo mesto dr. Josip Režek, odvetnik in predsednik občine v Novem mestu; za srez ptujski Ivan Vršič, predsednik občine pri Sv. Marku; za mesto Ptuj dr. Ma-

tež Senčar, odvetnik iz Ptuja; za srez radovljiški Josip Lavtižar, trgovec iz Kranjske gore; za mesto Jesenice dr. Maks Oberšnel, generalni tajnik KID na Jesenicah; za srez slovenjegrajski Alojz Čizek, župnik iz Slovenjgradca; za srez celjski Alojzij Mihelič, posestnik in trgovec na Bregu pri Celju; za mesto Celje dr. Alojz Goričan, odvetnik in predsednik občine v Celju; za srez čabarski dr. Bogdan Koritnik, odvetnik in predsednik občine iz Čabra; za srez šmarnski Florijan Gajšek, gostilničar in predsednik občine v Loki pri Čuzmu. Ko je vstopil predsednik ministrskega sveta v dvorano, so ga prisotni pozdravili z burnimi klici »Živeli!«

Pozdravni govor dravskega bana

Nato ga je pozdravil ban Dravske banovine g. inž. Dušan Serneck z besedami:

Gospod predsednik! Pozdravljam vas v imenu banskih svetnikov Dravske banovine ter vam izražam našo zahvalo za poziv na veliko slavlje naše hrabre vojske v nedeljski naši skupni, ujedinjeni domovini, kraljevini Jugoslaviji.

Srečni smo, da bomo lahko prisostvovali tem velikim dnem, ki bodo nepreglednega pomena za našo državo!

G. ministrski predsednik o pomenu slavnosti

Na pozdrav g. bana je odvrnil g. predsednik ministrskega sveta:

Pozdravljam vašo prisotnost v Beogradu v teh svečanih dneh, ki bodo imeli velike posledice za našo državo.

Pri svojem delu lahko računate na mojo podporo, kadarkoli boste skušali z vašim banom pospešiti napredek vaše banovine.

Gospod predsednik se je nato razgovarjal s posameznimi svetniki in zastopniki posrednih krajev Dravske banovine.

Informacije o poljedelskem in gospodarskem stanju

S posebno pozornostjo je sledil izvajanjem posameznih svetnikov o letošnji žetvi, o stanju vinogradov, o cenah vina, o izvozu grozdja in sadja, o izvozu sploh in o posameznih industrijskih panogah, o družabnem življenju in o stanju narodnega zdravja, nadalje o možnosti zaslužka za siromašne sloje, o razvoju turisticke itd.

Banski svetniki so opozorili, da letošnja žetev ni bila najboljša, to pa zaradi obilnega deževja.

Trgovina z vinom je zastala, v hudi krizi je takisto trgovina s hmeljem. Prejšnja leta so naši ljudje mnogo izvažali vina, zlasti iz ljutomerskega sreza v Avstrijo. V zadnjem času pa

dela Avstrija zapreke, zato je izvoz vina v Avstrijo dokaj nazadovol. Navzlic temu pa se cena litra vina giblje okrog Din 6.—. Pridelek v okolici Maribora je letos dober. Dobra je zlasti sadna letina,

za katero se že oglašajo številni interesi iz Češkoslovaške, Švice in Francije.

Novi vinski zakon

Neki svetniki so s posebno hvalečnostjo pozdravili uveljavitev novega vinskega zakona, pri čemer so zlasti naglašali določbo, ki odreja termin trgatve, ker je s tem poskrbljeno, da more grozdje primerno dozoreti.

Zaradi obče krize je v širokih slojih našega naroda dokajšnje pomanjkanje denarja. Od tega trpi tudi industrija.

Izvor hmelja

V najslabšem položaju je hmelj, ki smo ga preje v velikih količinah izvažali na Češkoslovaško in v Nemčijo, sedaj izvažamo samo v Nemčijo, toda cena kg, ki je pred petimi leti dosegla 120 Din, je padla sedaj na 6 Din. Sicer pa je slovenski hmelj najboljši pridelek po češkoslovaškem v Evropi.

Napredek turisticke

Pač pa napreduje turisticke in promet s tujci. Inozemski turisti se čedalje bolj zanimajo za pokrajinske lepote v Dravski banovini. Letos je bilo v Kranjski gori okoli 400 tujcev.

Kriza v industriji

Industrija se razvija še dokaj primerno, vendar trpi od splošne krize. To velja zlasti za industrijo v Mariboru, kjer okrog 3000 delavcev ne more priti do stalnega

zaslužka. Med drugim je vzrok v tem, ker je gradbenost v Mariboru kaj slaba.

Regulacija Drave

Banski svetnik iz Sv. Marka je prosil predsednika vlade, naj bi se regulirala Drava v tem kraju, kjer so poplave na dnevnem redu in kjer povzroča ta reka veliko škodo. Po izjavi g. bana Dušana Serneca bi regulacija Drave na tem mestu veljala samo nekaj milijonov Din.

Gospod predsednik se je nekaj časa razgovarjal tudi z dr. Benkovičem, ki je kot mlad novinar in jugoslovanski patrijot bil leta 1904 in 1906 v Beogradu in prisostvoval tedaj reviziji čet na Banjici. Tedanji predsednik srbske vlade mu je izkazal kot mlademu patrijotu in jugoslovanskemu omladincu posebno pozornost in gostoljubnost.

Nato je pozdravil g. dr. Kramerja. Predsednik vlade je dejal dr. Kramerju s posebnim zadovoljstvom:

Vi samo recite: Naprej, vsi skupaj! Tako je dobro, tako je treba delati, skupno delati, da izročimo preteklost pozabi in da skupno rešujemo socialna in gospodarska vprašanja!

G. dr. Kramer je nato odgovoril: »Vsi

Govor predsednika vlade

Beograd, 5. septembra. Nocoj je priredil predsednik vlade general Peter Živković v Gardijskem domu na Topčideru banket, ki je nanj povabil bane in banske svetnike vseh devetih banovin.

Med banketom je imel predsednik vlade govor in uvodoma pozval prisotne, naj dvignejo čaše za obči napredek, srečo in blagostanje našega celokupnega naroda in vzkliknejo: »Naj živi naš kralj, Nj. Vel. kralj Aleksander in Nj. vzvišeni dom na mnogaja ljeta!« Vsa dvorana je pri teh besedah odjeknila od viharnih klicev: Živeli! Godba je nato intonirala naše nacionalno himno. Ko se je vihar navdušenja polegel, je predsednik vlade povzel besedo in nadaljeval:

»Gospoda! Danes smo se zbrali v Beogradu z vseh strani naše lepe in prostrane domovine, da se udeležimo pomembnega zgodovinskega dogodka, občenarodnega slavlja, svečane izročitve naše narodne jugoslovanske zastave junaškim polkom naše viteške vojske. Ves naš narod bo radostnega srca in z navdušenjem prisostvoval v duhu tej svečanosti. Na čelu naših hrabrih polkov se bo vila nova zastava kot znamenje naših lepih tradicij, našega narodnega edinstva, naše ujedinjene nacionalne zavesti, kot simbolj naše moči in našega narodnega duha. S tem modrim in državniškim sklepom našega vladarja, Nj. Vel. kralja Aleksandra, so izpolnjene plemenite zamisli, ki so našle tako jasne izraze v njegovem manifestu z dne 6. januarja 1929 in v novi razdelitvi države na banovine z zakonom dne 3. oktobra. Ko bomo izvršili to pomembno dejanje, hočemo z največjim spoštovanjem zaviti in spraviti svoje plemenske zastave, ki so s tolikim uspehom služile našemu narodnemu in državnemu edinstvu. Novo ime Jugoslavija, ki ga je dobila naša kraljevina po modrem sklepu našega vladarja, je najvidnejše obeležje našega narodnega in državnega edinstva. S tem so postavljene nove naloge za sodelovanje vseh narodnih sil v popolni enakosti in ravnopravnosti vseh državljanov brez razlike vere in plemena in za vestno izvrševanje državljanskih dolžnosti. Čuvajmo vrline preteklosti, a obenem zavedajmo se novih nalog in novega časa, nalog, ki se nam danes na tako viden način manifestirajo.

Iz te dolžnosti izvira druga dolžnost za vas, ki ste najbližji sodelavci vlade. Vaša dolžnost je, da ji pomagate, da dokonča sklepe ministrskega sveta z dne 4. julija t. l. V tem sklepu vlade so jasne direktive, ki naj uravnajo vse naše delovanje. Da ne bo nikakih dvomov o teh direktivah, smatram za potrebno, da vam podrobno pojasnim naše stališče o tem, kakšno naj bo delo za dograditev popolnega narodnega in državnega edinstva. To edinstvo so onemogočale prejšnje stranke, ki so slonele na verski in plemenski ločitvi našega naroda. Zato je bila razdružitev teh strank prvobiten čin sedanje vlade, ki je bila postavljena z modrimi sklepi dne 6. januarja 1929. Zato je v sklepu ministrskega sveta z dne 4. julija rečeno, da so bivše stranke razpuščene in da jih ni mogoče več obnoviti. Najvišji interesi države, njene konsolidacije in njenega

bomo skupaj delali! V Ljubljani je sedaj vse dobro! Navzlic temu pa je še mnogo vprašanj in nas čaka še mnogo dela. Toda delo velja, delati je treba!«

Naposled je gospod predsednik vlade svetloval občinskim načelnikom, naj preveč ne zadolžujejo svojih občin, naj se občine z delom ne prenaglijo in naj se dela postopoma.

Skrbeti je treba za delavstvo in za njegov zaslužek in zaposlitev. Upoštevati je treba občo krizo, ki je drugod hujša, nego pri nas. Nadalje je opozoril na to, da je treba posvetiti posebno pozornost strokovnemu šolstvu. V tej zvezi je omenjal s pohvalo Velike Lašče, kjer je bila z dokajšnjimi naporii ustanovljena pletarska šola. Predsednik vlade je izrazil željo, naj bi ta šola postala trajna. Banski svetnik iz Litije g. Lebinger je opozoril vlado na novi davčni zakon, ki nalaga velikim industrijam malenkostne doklade, dočim morajo glavna bremena za ceste in druga javna dela nositi siromašni sloji. Isto velja za industrijo v Trbovljah.

Ob 11:45 se je predsednik vlade ljubeznivo poslovil od bana in od svetnikov Dravske banovine.

napredka nam nalaga, da nadaljujemo z ustvarjanjem jugoslovanske narodne zavesti. Zato je potrebno, da odložimo vse ostanke prejšnjega stanja in da onemogočimo obnovo starih strank. Napredek, ki smo ga ustvarili po 6. januarju 1929., je viden na vseh straneh našega narodnega in državnega življenja. Na mesto nesporazumov in razjedjenosti je stopil duh bratske sloge, vzajemnosti, medsebojnega razumevanja in ljubezni.

Kraljevska vlada bo vztrajala pri svojem delu, gradeč nove državne temelje na načelih enakosti in ravnopravnosti vseh državljanov. Navdušenje in pravilno razumevanje, s katerim je ve snaš narod sprejel velika načela kraljevskega manifesta z dne 5. januarja, nas utrja v prepričanju, da se bodo vsi poštene in patrijotični elementi brez ozira na prejšnje ločitve zbrali k pozitivnemu delu in k aktivnemu sodelovanju, da s stvariteljskim delom čim prej uresničijo naše popolno narodno edinstvo. Naše prejšnje organizacije so v prošlosti na razne načine koristile razvoju in napredku našega naroda, razvijale našo nacionalno zavest in urjale duh odpora proti tujcu. Te organizacije nimajo danes v novih razmerah nobenega razloga za nadaljni obstoj. Ni dvoma, da so postale zapreka za nadaljni razvoj našega narodnega življenja. Taka zapreka so bile brez dvoma tudi naše politične stranke. Nastale so v prejšnjih razmerah in to velja zlasti za stranke z izrazitim verskim in plemenskim obeležjem. V prošlosti so imele nalogo, da branijo naša narodna svojstva, naš jezik, naša narodna čustva. Sedaj v naši novi državi te naloge niso več potrebne. Pred kom naj se branijo Srbi, Hrvati in Slovenci? Zakaj naj se politično ločijo naši katoličani, muslimani itd.? Naša država goji napram vsem veram spoštovanje in se zaveda velike moralne in verske misije cerkvenih organizacij.

Pa tudi za stranke, ki formalno niso bile verske ali plemenske, velja da so bile ostanek preteklosti in da niso več odgovarjale novim razmeram in da se niso prilagodile potrebam jugoslovanske nacionalne države. Desetletno izkustvo je pokazalo, da je taka prilagoditev od strani naših strank nemogoča. Naše stranke niso mogle zatajiti svojega zgodovinskega in pokrajinskega porenja. Kdor zna pravilno soditi, uvidi, da je bil po 6. januarju nestanek vseh teh strank prva in nujna potreba za razvoj pravega in zdravega narodnega življenja in za okrepitev jugoslovanske nacionalne države. S tem prepričanjem, gospodje, vas pozdravljam v imenu kraljevske vlade in dvigam čašo na vaše zdravje in za srečo in blagostanje našega celokupnega naroda Živeli!

Zadnje besede so sprejeli vsi prisotni z viharnimi klici »Tako je! Živela kraljevska vlada! Živel Nj. Vel. kralj!«

Povratak ministra Demetrovića

Beograd, 5. septembra. AA. Minister za trgovino in industrijo Juraj Demetrović se je vrnil davi v Beograd iz Varšave v spremstvu svojega šefa kabineta dr. Boška Mašića.

Vprašanje revizije socijalnega zakonodajstva

Temeljna načela zakona o zavarovanju delavcev ostanejo nespremenjena

Beograd, 5. septembra. AA. O delu za revizijo socijalnega zakonodajstva je javnost dostikrat krivo obveščala, kar je že povzročilo velike zmede v krogih gospodarstvenikov in interesentov. Zato se je centrala industrijskih korporacij obrnila po točne podatke na pristojna mesta v ministristvu za socijalno politiko in narodno zdravje in je dobila tele informacije:

V najkrajšem času namerava minister za socijalno politiko in narodno zdravje

g. Preka vzeti v proučevanje načrt zakona o zavarovanju delavcev. Šele po njegovih opazkah bo načrt poslan vsem zainteresiranim delavskim in gospodarskim korporacijam, da ga prouče. Nato se bo vršila širša anketa o tem vprašanju. Temeljna načela v načrtu zakona za zavarovanje delavcev se niso izpremenila in je zato ostalo tudi zavarovanje na starost in onemoglost ter smrt. V nasprotju s starimi načrti zakonov bo temelj novega zavarovanja delavcev zmernejša finančna podlaga.

Anglija odstopi svoj mandat nad Palestino Italiji?

Malo verjetna napoved Rothermereovega lista Daily Mail

London, 5. septembra. n. »Daily Mail« doznava, kot pravi, iz merodajnega vira, da se je britanska vlada odločila, da spričo težko, na katere je nalezela v Palestini, stavi Društvu narodov na njegovem bližnjem zasedanju predlog, da se mandat nad Palestino poveri Italiji. Isti list meni, da zastopa angleška vlada stališče, da je italijanska vlada dovolj močna in sposobna, raz-

zen tega pa tudi v zadostni meri zainteresirana na vzhodu, da je upravičena njena zahteva, da dobi ta mandat. Po mnenju tega lista bi bilo potrebno, da Italija dobi ta mandat. Z druge strani pa izgleda, da se angleška vlada niti najmanj ne namerava odpovedati temu mandatu in da je takšno le mnenje lastnika »Daily Maila«.

Uspehi varšavske konference in Panevropa

Konferenca je sijajen primer v prid veličastnega Briandovega načrta

Varšava, 5. septembra. AA. »Ržec« spopolita« piše v članku o Panevropi o rezultatih in uspehih mednarodne poljedelske konference v Varšavi in pravi, da je konferenca soglasno sprejela vse poljske predloge, ki se tičejo koordinacije izvoznih politike pri poljskih pridelkih, složenega nastopa v Društvu narodov in ustanovitve organa, v katerem bi bile zastopane vse države, ki so se udeležile te konference. Po pravici je romunski minister za po-

ljedstvo krstil to konferenco za poljedelsko antanto.

List nato poudarja, da je najvažnejše delo poljedelske konference to, da je bila napovedana vojna klavzula o najvišjih ugodnostih in proglašeno načelo preferenec. List se zavzema za tezo romunskega ministra za trgovino Madgeara, da je varšavska konferenca sijajen primer za veličastni Briandov načrt o evropski gospodarski federaciji.

Veliki in krvavi izgredi v Buenos Airesu

Srditi spopadi med policijo in demonstranti, ki so hoteli zavzeti vladno palačo

Buenos Aires, 5. septembra. d. Po glavnih ulicah so se snoči vršile velike demonstracije, pri katerih sta bila 2 demonstranta ubita, 30 dijakov in policajev pa težko ranjenih. V predmestjih so se vršili ljuti spopadi s policijo, ki je bila prisiljena streljati. Okoli 2000 dijakov je skušalo vdreti v vladno palačo, kjer se je ravno vršilo posvetovanje vlade. Tudi tam je prišlo do ponovnih spopadov. »Ma Nacion« javlja, da je ministrski svet pred dnevi hkratu s predsednikom republike podal ostavko. Predsednik

republike Irigoyen, ki je sedaj ozdravel, je svoj odstop odločno zavrnil. Položaj je zelo napet.

Poset bolgarskega ministra na Madjarskem

Budimpešta, 5. septembra. Včeraj popoldne je prišel v Budimpešto bolgarski poljedelski minister Vasiljev. Na postaji so ga sprejeli zastopniki madjarske vlade in bolgarske poslanstva. Na Madjarskem bo ostal do nadalje zvečer. Ogle dal si bo več vzornih madjarskih posestev.

Nov komunistični puč na Madjarskem

preprečen z aretacijo glavnega organizatorja, tovarniškega ravnatelja Földesa

Budimpešta, 5. septembra. d. Za jutri so bile napovedane v Budimpešti komunistične demonstracije. Zaradi tega je priredila policija racijo na komuniste. To je dovedlo do senzacionalne aretacije ravnatelja neke tekstilne tovarne, ki je bil glavni organizator nameravanega komunističnega puča.

Aretirani ravnatelj je tehnični voditelj tovarne sukna Manfreda Weiss v Csepelu Pavel Földes. Prijeli so ga in flagrantni, ko je dajal nekemu delavcu, ki so ga že dolgo opazovali, navodila za jutrišnje nameravane komunistične demonstracije.

Nemčija bo morala pojasniti svoje stališče

Naraščajoče nezaupanje inozemstva napram Nemčiji — Orgovornost nemškega naroda

Berlin, 5. septembra. »Vossische Zeitung« je javila, da je imel nemški zunanji minister dr. Curtius takoj po svojem prihodu v Berlin sestanek z ministrom Treviranusom. Na tem sestanku je baje prišlo do resnega incidenta med obema ministroma, češ, da je zunanji minister ministra za bivše zasedeno ozemlje formalno pozval, naj v bodoče ne govori o smernicah nemške zunanje politike, ne da bi se predhodno sporazumel z onim, ki so za to politiko uradno odgovorni.

Po drugi verziji pa je obstojal ta incident v tem, da je zunanji minister dr. Curtius poslal ministru Treviranusu brzojavko, v kateri je protestiral proti temu, da brez njegovega vedenja javno razpravlja o nemški zunanji politiki.

Vse te vesti so bile pozneje uradno demantirane, tako da onega nastopa zunanjega ministra ni bilo. Socijalno-demokratski listi pa kljub temu zatrjujejo, da se je sestanek med obema ministroma vršil, na katerem pa je igral zunanji minister bolj pasivno vlogo, ker je le vzel na znanje zagotovila ministra Treviranusa, da bo v bodoče pri svojih nastopih bolj previden.

Pariz, 5. septembra. »Le Temps« posveča »incidentu« med nemškim zunanjim ministrom Treviranusom poseben članek, v katerem pravi, da je evropska javnost postala napram Nemčiji v zadnjem času skrajno nezaupna. Razni nastopi odgovornih oseb v sedanjih volilni borbi so povzročili vznemirjenje. Za pomirjenje inozemstva je bil potreben javen in formalen nastop proti ministru Treviranusu, kar pa se ni zgodilo.

List zaključuje svoja izvajanja, naglašajoč potrebo, da se na bližnjem sestanku Društva narodov, posebno pa na konferenci o evropski uniji Nemčija prisili, da jasno označi svoje zunanje politične cilje z ozirom na mirovne pogodbe. Potrebno je — dodaja — da svetovno javno mnenje ve, ali hoče Nemčija delati vsled svojih posebnih ciljev ovire politični in gospodarski konsolidaciji Evrope, in potrebno je dalje, da si bo tudi nemški narod še pred volitvami na jasnem, da ga bo civilizirani svet smatral za odgovornega, če se vda pustolovskemu duhu, v katerega ga hočejo zapeljati Treviranus in še razni drugi.

Königsberg, 5. septembra. n. Danes je minister Treviranus, ki je imel pred kratkim več govorov o poljskem koridorju, v zvezi s temi svojimi govori izjavil, da se je inozemski tisk po krivici razburil, to pa zaradi nekega napačno tolmačenega intervjuja. Trditve, ki so jih ponatisnili listi, niso bile točne in jih on nikoli ni izgovoril.

Poljsko odlikovanje naše varšavske delegacije

Beograd, 5. septembra. k. Naša varšavska delegacija je bila jako agilna in impulzivna pri sodelovanju na varšavski konferenci. Po konferenci je predsednik poljske republike g. Kościński odlikoval naše delegacije, in sicer je bil vodja delegacije trgovinski minister Juraj Demetrović odlikovan z lento Poloniae restitutae, drugi člani pa z ustreznimi odlikovanji.

VREMENSKA NAPOVED.

Dunaj, 5. septembra. d. Vremenska napoved meteorološkega zavoda za jutri: Podnevi še vedno jasno in toplo. V severnih alpah oblačno, prav tako porast oblačnosti na zapadu.

Zadnji dan tržaškega procesa

Državni tožilec zahteva smrtno obsodbo za pet obtožencev, za ostale pa težko ječo od 25 do 4 let

Trst, 5. septembra. r. V tržaško luko je prispela sinoči flotila italijanskih torpedolovk in se usidrala v bližini prefekture. V mestu samem so se mobilizirali ostali oddelki milicnikov. Na Krasu in posebno v obmejnem ozemlju so se ojačili karabinerski oddelki in obmejne straže. Te mere so se, kot izgleda, odredile zaradi tržaškega procesa, ki se naglo bliža koncu. Odkar se je dogodil na meji blizu Škocjana incident, v katerem sta bila ubita Postojnčan Kukec in tržaški milicnik Moise ter ranjen en njegov tovariš, se je proces na očividni način pospešil. Kot smo poročali, je posebno sodišče včeraj — v enem samem dnevu — zaslišalo 9 obtožencev in pričel razen nekaterih, katerih zaslišanje se posebnemu sodišču ni zdelo potrebno.

Danes se je obravnava začela, kakor je to že sinoči predlagal zagovornik odv. Zennaro, ob 9. uri dopoldne. Še pred početkom obravnave so karabinerji pripeljali v kletko obtožence. V dvorani sami se je zbralo nekaj zastopnikov oblasti, prostor za občinstvo pa v začetku ni bil ves zaseden. Zaslišanih je bilo še nekaj prič, nato pa je na poziv generala Cristinija prevzel besedo državni tožilec Dessy. Imel je dolg govor, ki pa ni razodel nič novega, ampak je bil le nekaj epilog vsega onega, kar je bilo povedano pri prejšnjih obravnava. Resumiral je glav. točke obtožnice, poročila poedinih karabinerskih in policijskih oblasti, poudaril nekatere izpovedi obtožencev in končno omenil še poročilo vojaškega izvedenca. Na osnovi svojega govora je končno zahteval, da se kaznujejo Vekoslav Španger, Zvonimir Miloš, Ferdo Bidovec, Franjo Marušič in Franjo Valenčič s smrtjo, ostali obtoženci pa s kaznijo težke ječe, in sicer Nikola Kosmač 25 let, Ivan Obad 20 let, Drago Rupel 20 let, Vladimir Štoka 18 let, Anton Manfreda 9 let, Vinko Čač 8 let, Josip Kosmač 7 let, Miroslav Pertot 7 let, Slavko Bevk 7 let, Marij Zahar 5 let, Zofija Frančeskin 5 let, Kosmač Ciril 5 let in Leopold Širec 4 leta.

Govori braniteljev

Po govoru državnega pravdnika Dessy-a so takoj začeli govoriti zagovorniki po temle vrstnem redu: dr. Zennaro, Matosel-Lorani, Bologna, Kezič, Conceras in Giannini.

Odv. Zennaro, ki je pričel svoj govor ob 11. uri, je zagovarjal Ferdinanda Bidovca, Zvonimira Miloša in Miroslava Pertota. Skušal je odvrniti krivdo od svojih treh varovancev. Nazadnje je prosil za obtožence,

predvsem za Miloša in Bidovca milosti. Svoj govor je končal ob 13.30.

Za odvetnikom Zennarom je nastopil Matosel-Lorani, ki je zagovarjal Josipa Kosmača, Ivana Obada in Antona Manfreda. Njegov govor ni trajal dolgo. Dejal je, da so bili obtoženci zapeljani od drugih, ki so bili voditelji poedinih celic. Oni naj bi bili le člani organizacije, ki so izvrševali le po velja svojih zapovednikov, in še to iz strahu pred njihovimi grožnjami.

Kot tretji zagovornik je nastopil odv. Bologna, ki je zagovarjal Vekoslava Špangerja in Nikolaja Kosmača. Tudi on je skušal odvrniti krivdo z obeh obtožencev, posebno je zagovarjal obsojenca Špangerja in skušal dokazati, da on ni bil glavni vodja tržaške »organizacije«. Nikolaja Kosmača je opravičeval s tem, da je navedel zanj okolnost, da je bil njegov oče duševno bolan. Odv. Bologna je prav tako prosil milosti za oba obtožence.

Sledil je zagovor odvetnika Keziča, ki je branil Širco in Marušiča. Dr. Kezič je dejal, da Marušič sam v organizaciji ni odločal, poudarjal je, da se je skušal spočetka boriti proti terorističnim namenom organizacije in da je potem pri izvajanju terorističnih dejanj deloval le pod pritiskom drugih.

Pozno popoldne je nastopil odvetnik Conceras, zagovornik Slavka Bevka, Marija Zaharja, Vladimira Štoka in Franja Valenčiča. Zagovornik Conceras je branil pred vsem Valenčiča, za katerega je državni pravdnik predlagal smrtno kazn. Govoril je o njegovem spočetku miroljubnem življenju in o nesrečnem slučaju, ki ga je spravil v stike z Vadjnalom. Pod pritiskom in sprčo groženj tega terorista se je moral Valenčič vdati, čeprav spočetka ni vedel, da prenaša razstrelivo in bombe tržaškim teroristom.

Kot zadnji je nastopil odvetnik Giannini. Branil je Dragotina Ruplja, Cirila Kosmača, Vinkota Čača in Sofijo Frančeskinovo. Tudi on je skušal odvrniti krivdo in odgovornost od svojih obtožencev, ker so bili le člani »Organizacije« in na ta način le orožje v rokah svojih voditeljev, ki so jim pretili z maščevanjem, če bi se odrekli začetnemu protidržavnemu delovanju. Odvetnik Giannini je končal svoj govor okrog 19. ure in pol. Ob 19.45 se je sodniški kolegij ukamnil iz dvorane, da sklepa o sodbi. Kot vse kaže, bo trajalo posvetovanje precej časa. Vse pričakuje, da bo posebno sodišče za zaščito države izreklo svojo sodbo še tekom nocojšnjega večera.

Katastrofa avstrijskega potniškega letala

Edina žrtev je pilot, Jugoslovian Stojasavljević, ki je bil sam na letalu

Dunaj, 5. septembra. d. Že v sredo so se razširile žalostne vesti o katastrofi potniškega letala »A 3«, ki vzdržuje redno zračno zvezo med Dunajem in Curihom. Prve vesti so javljale, da se je letalo zaradi motornega defekta vžgalo ter z večje zračne višine goreče padlo v nižavo v bavar-skih Alpah. Letalo so zapazila druga potniška letala ter so začela dajati signale na pomoč. Včeraj se je v gorskem masivu Krottenkopf pri Partenkirchenu posrečilo najti sledove letala. Letalo je popolnoma zgorelo ter so našli samo ruševine. Letalo je padlo s tako močjo na tla, da je raztrščilo dvoje jelk. Davi se je končno posrečilo najti tudi pilota Stojasavljevića, ki je jugoslovanski državljani, a je že več

let v službi avstrijske zračne družbe. Stojasavljević je veljal za enega najboljših pilotov, ki je znal s svojo previdnostjo, treznostjo in tehnično sposobnostjo mnogokrat preprečiti hude zračne katastrofe.

Prvotno so mislili, da je bilo ponesrečenih tudi več potnikov, kar se je sedaj izkazalo za neutemeljeno. Pilot Stojasavljević je vodil letalo »A 3« sam iz Curiha ter je imel s seboj tudi nekaj pošte. Njegovo truplo so našli popolnoma zglajeno. V kolikor so mogli strokovnjaki sedaj na licu mesta ugotoviti, je letalo najbrže ponoči v megli zadelo ob kako veliko pečino ter se nato razbilo. Pri padcu se je ponesrečil pilot. Bencin pa se je vnel po eksploziji.

Prihod Nj. Vel. kraljice in kraljeviča Petra v Beograd

Beograd, 5. septembra. k. Davi ob 8. je dopotovala z Bleda Nj. Vel. kraljica Marija z Nj. Vis. prestolonaslednikom Petrom. Dvorni vlak se je ustavil na topičerski železniški postaji, od koder se je Nj. Vel. kraljica s prestolonaslednikom odpeljala na Dedinje.

Beograd, 5. septembra. k. Davi ob 8.20 je prišel v Beograd z zagrebškim brzovlakom, h kateremu je bil priključen salonski dvorni vagon, Nj. Vis. knez Pavle in Nj. Vis. kneginja Olga. Na postaji jih je sprejel upravnik dvora brigadni general Vojislav Vuković. S postaje sta se Njuni Visočanstvi odpeljali na dvor.

Imenovanje zastopnika ministra zunanjih zadev

Beograd, 5. septembra. AA. Z ukazom Nj. Vel. kralja je imenovan na predlog predsednika ministrskega sveta za zastopnika ministra zunanjih zadev g. Kosta Kumanudi, minister brez listnice.

Povratak ministra dr. Korošca

Beograd, 5. septembra. l. Z današnjim jutranjim brzim vlakom je dopotoval v Beograd gozdni in rudniški minister dr. Anton Korošec.

Dovoljenje za vršitev javne prakse

Beograd, 5. septembra. l. Z dekretom gradbenega ministra je inženjer Drago Natanović v Ljubljani dobil dovoljenje, da vrši javno prakso na vsem teritoriju kraljevine, posebno v stroki elektrotehniškega inženjerstva.

Končni rezultati letalskih tekem Male antante in Poljske

Praga, 5. septembra. d. Ker je bil protest proti klasifikaciji posameznih letalcev, ki so se udeležili letalskih tekem Male antante, umaknjen, je danes komisija objavila končne rezultate tekem. Rezultati so naslednji: Sintič (Jugoslovani) prvi s 959 točkami, Klepš (Čehoslovaki) 930 točk, Navak (Jugoslovani) 886, Rupčić (Jugoslovani) 883, Hubelj (Jugoslovani) 865, Langer (Čehoslovaki) 807, Sozil (Čehoslovaki) 750.

Rezultati moštva so bili naslednji: Jugoslovani 3.559 točk, Čehoslovaki 3.063 točk. Drugi slede z minimalnimi točkami.

Imenovanja

Beograd, 5. septembra. l. Z dekretom trgovinskega ministra sta bila postavljena za profesorja v I. kategoriji 8. skupini na državni srednji tehnični šoli v Ljubljani Gregl Roman in Petrič Hinko, stalna suplenta I—9 na isti šoli.

Razpis sodniškega mesta

Beograd, 5. septembra. l. Pravosodno ministrstvo je razpisalo natečaj za spopolnitev izpraznjenega mesta sodnika pri okrajnem sodišču v Metliki. Prosnje je treba predložiti po službeni poti do 20. septembra pravosodnemu ministristvu.

Razpis ofertalne licitacije

Beograd, 5. septembra. AA. Direkcija državnih železnic v Sarajevu je razpisala javno ofertalno licitacijo za zgraditev novega železniškega mostu čez reko Ržavo med km 261 in 262 na progi Višegrad — Vardište. Licitacija bo 6. oktobra t. l. v Sarajevu. Vse podrobne informacije se dode pri direkciji v Sarajevu.

Nov prapor Triglavskega pešpolka v Ljubljani

V torek dne 9. t. m. pride z vlakom ob 10. uri 6 min. dopoldne novi prapor našega domačega polka v Ljubljano in bo pred kolodvorom svečano sprejet od cele garnizije, ki bo postavljena med Resljevo in Dunajsko cesto, od vojaških in civilnih oblaštav.

Nato bo defilacija garnizije po Bleiweissovi cesti, kjer bo g. div. komandant general Tripković pregledoval mimohod vojaštva pri Trubarjevem spomeniku in bodo prisostvovali tudi vse druge vojaške in civilne honoracije.

Trupe krenejo potem od banske palače po Erjavčevi cesti na Kongresni trg, v Šelenburgovo - Prešernovo ulico, Marijin trg pred magistrat, od tam pa mimo škočije po Poljanski cesti v vojašnico.

Pozivamo naše narodno someščanstvo, da novi prapor pri korakanju garnizije skozi mesto primerno pozdravi in da zlasti ženstvo z oken obsipa prapor s cvetjem.

Poziv!

Mestna občina ljubljanska razobesi danes dne 6. septembra t. l. na vseh mestnih poslopih zastave v proslavo rojstnega dne prestolonaslednika Petra. V nedeljo in ponedeljek 7. in 8. t. m. bodo prejeli naši polki nove jugoslovanske zastave, v torek 9. t. m. pa bomo pozdravili dopoldne ob 10. uri novo zastavo 40. pešpolka ob prihodu v Ljubljano. Mestna občina ljubljanska bo vse te slavnosti dne, to je od sobote do vključno toka, pustila vihrati zastave na mestnih hišah in v ljudno vabi ljubljansko meščanstvo, da na enak način praznuje slovesne dogodke.

Akademiki!

Svet slušateljsev lj. univerze Vas poziva, da se udeležite danes ob 11. v zbornici univerze zborovanja, da ob priliki velikega dogodka v naši zgodovini izjavimo svojo slavi.

Svet sluš. ljublj. univerze.

Slavnost v St. Ilju v Slov. gor.

Maribor, 5. septembra.

Poročilo in izjava staroste Sokolske župe Maribor v »Večerniku« in »Jutru« se v toliko popravila, da so bili po podpisnem pismeno povabljeni Sokol v St. Ilju ter vsa okoliška sokolska društva in Sokolska župa Maribor istočasno kot druga narodna društva. Dokaz temu je pismo uprave Sokolske župe, ki sem ga prejel 30. avgusta in pismo Sokolskega društva St. Ilj z dne 3. septembra, v katerem poudarja, da z veseljem vzame na znanje povabilo na to skupno narodno prireditev obmejnih Slovencev dne 8. septembra. Iz vsega tega je razvidno, da je bil g. starosta napačno informiran o vsej stvari. Upam, da je s tem zadeva pojasnjena in izražam nado, da se bodo vsi narodno zavedni Slovenci in Slovenke brez razlike udeležili narodne slavnosti v St. Ilju 8. septembra. Poudarjam še, da je že bilo davno vnaprej določeno, da bo vsako deseto leto dne 8. septembra narodna slavnost kot spomin na 8. september 1910. Vsi Slovenci vabljene!

Franjo Žebot.

Savinjska dolina, dolina hmelja

V sredini Dravske banovine leži krasna Savinjska dolina, ki je dobila svoje ime po reki Savinji, ki teče skozi njeno sredino. Ime Savinjska dolina pa je znano tudi izven mej naše kraljevine po savinjskem hmelju.

Če se pripelješ bodisi iz Ljubljane ali Maribora, te pozdravlja na vzhodu Savinjske doline prijazno mesto Celje, starodavni keltski Cel ali Kel. Iz celja se vije po dolini enotirna železnica Celje-Velenje, ki že obstoja okoli 40 let. Skozi Savinjsko dolino gre široka državna cesta, ki je žila Dravske banovine, ter veže Ljubljano z Mariborom. Tu vidiš vsak dan številne težke naložene vozove, ter neštete avtomobile, avtobuse itd.

Skozi sredino teče bistra Savinja, ki izvira v bližini Okrešlja ter teče skozi ozko Logarsko dolino proti Solčavi, Lučam. Dočim je pri Solčavi še kot mal potok, nese že pri Mozirju številne splave lesa. Po Savinji se splavi vsako leto za več deset in deset tisoč dinarjev lesa proti Beogradu. Prva postaja splavarjev je na Polulah pri Celju, kjer zvežejo že po dva splava skupaj. Dalje pri Zidanem mostu ter Sisku, kjer sta samo še dva velika splava, ki ploveta proti Beogradu.

Krasna je lega Savinjske doline, ki jo obkrožajo visoke zelene gore. Na jugu turistom znana Mrzlica, žičnasti Gozdnič, Vel. planina, Dobrov-lje, na zahodu veličastni, beli vršaci Savinjskih Alp. Dalje so Kopa, Mrzla gora, belosiva Ojstrica, s katere se vidi prestolnica Dravske banovine, vsa zelena Savinjska dolina, Okrešelj, kjer je spominška plošča + Pavla Šumana, nadobudnega, vzglednega mladenciča, čigar srce in duša je bila vedno pri Bogu. Na severu strazi vohod v dolino Olšova, Raduha, Medvedjak, Gora Oljka s prijazno dvostopno cerkvijo. V ozadju pa veličastno Pohorje s Kozjakom. Na vzhodni strani so mali grički z vojniško, šentjursko dolino.

Proces proti komunistom v Mariboru

Maribor, 5. septembra.

Na tukajšnjem okrožnem sodišču se je začel davi pred senatom petorice, katero sestavlja predsednik sodni svetnik Lenart in prisodniki sodniki gg. Štukelj, Poljšek, dr. Ažman in Vejnar, proces proti obtožencem, ki so osumljeni, da so bili člani komunistične organizacije. Na zatožni klopi so sedeli Josip Zupanc, ključavničar, star 41 let iz Studencev, Andrej Čanžek, pomožni delavec, star 42 let iz Maribora, pomožni delavec Ivan Pšeničnik, star 41 let iz Maribora, strojni delavec Anton Lekš, star 50 let iz Studencev, železniški sluga Henrik Weingerl, star 35 let iz Studencev, kolar Filip Rebernik, star 48 let iz Studencev in brivski mojster Nikola Novakovič, prav tako iz Studencev. Razen poslednjega so bili vsi namješeni v delavnici državnih železnic v Mariboru. Obtožnico je zastopal državni tožilec Ivan Sever, obtožence pa je branil odvetnik dr. Reismann.

Obtožnica, pisana s strojem na 18 straneh, je obdolžencem očitala, da so v letih 1928 do 1929 ter do aretacije v mesecu marcu t. l. bili člani tajne komunistične organizacije, katere naloga je širiti pa naši državni komunizem. Zupanc je bil predsednik, Pšeničnik pa tajnik krajevne enote v Studencih, dočim so ostali pripadali posameznim stanicam v Studencih in na Teznu ter organizaciji »Rdeča pomoč«, za katero so tudi nabirali denarne prispevke. S tem so zakrivali zločin po členu 1. točka 2. zakona o zaščiti javne varnosti in reda v državi. Razen tega je v obtožnici navedeno, da so imeli obtoženci več tajnih sestankov. Prvega se je udeležil tudi ovaditelj Ivan Pečnik. Ta sestanek se je vršil v mesecu juliju ali avgustu leta 1928. Na njem so govorili o šoli za propagatorje v Moskvi, v katero naj bi se poslali tudi nekateri mariborski kandidati. Drugi sestanek se je vršil v Limbuškem gozdu, kateremu je predsedoval Novakovič. Govorili so takrat o organizaciji komunističnih stanic, o agitaciji, o lovanju komunističnih celic itd. Na tem sestanku so dobili člani tudi številke in tajna imena. Na ovadbo imenovanega Pečnika je obmejnja policija dne 11. marca t. l. prišla k Zupancu v delavnico državnih železnic in našla na prostoru, kjer je bil zaposlen, razne komunistične spise, kakor »Osnovi Ljeningizma«, »Osnovi marksizma«, lista »Klasna borba« ter »Srb in Čedeč«, letake in »Buletin za bolševizacijo partije« i. dr. Naslednji dan je policija izvršila preiskavo na stanovanjih ostalih obdolžencev. Preiskave pa so bile brez uspeha, samo pri Novakoviču so našli dve razglednici, na katerih sta bila naslikana sovjetski delavec in Liebknecht, in ki sta bili namenjeni za komunistično propagando. Obtoženci, ki so bili takrat takoj aretirani, so pri zaslišanju na obmejnem policijskem komisariatu deloma priznali svojo krivdo, pred preiskovalnim sodnikom pa so svoje prejšnje izpovedi preklicali in zvalili krivdo na druge osebe, ki so med tem že pobežale preko meje.

Pri današnji razpravi, ki je privabila v sodno dvorano veliko množico poslušalcev, zlasti delavcev, so vsi obtoženci odločno zanimali vsako krivdo in tajili tudi prejšnje priznanje, da bi bili namreč člani komunistične stranke. Nekateri so celo izjavili, da sploh ne vedo, kaj je komunizem. Izjave na komisariatu obmejnega policije so preklicali in trdili, da so bile deloma napačno protokolarne, deloma pa izsiljene.

Sledilo je zasliševanje prič, katerih je bilo z obeh strani predlaganih okrog 50. Najprej je predsednik senata zaslišal žene in sorodnike obtožencev, ki so prav tako kot obtoženci izjavili, da obdolženci niso bili komunisti. Sle-

dilo je zasliševanje glavne priče, delavca Ivana Pečnika, ki je obdolžence ovadil kot zaupnik policije. Pečnik je tudi danes potrdil svoje prvotno ovadbo in navedel še celo nove okolnosti, tako n. pr. da je bil obtoženi Weingerl blagajnik komunistične celice v Studencih. Po zaslišanju priče Pečnika so bili vsi ob-

toženci konfrontirani z obmejnimi policijskim komisarjem, zlasti o tem, če vzdržujejo svoj zagovor, da so bili prisiljeni podati take izjave. Večina obtožencev je vztrajala pri svojih izjavah.

Ob 18-15 je bila današnja razprava prekinjena ter se bo jutri dopoldne nadaljevala.

Zločin varanega mladeniča

Mlad finančni pripravnik je ustrelil iz ljubosumnosti tovariša, ki je v bolnici podlegel težki rani

Jesenice, 5. septembra.

Vse Jesenice in bližnja okolica stoji danes pod globokim vtisom tragičnega dogodka, ki se je zgodil davi odigral v stanu tukajšnje finančne kontrole. Jeseniška finančna kontrola je številna ter stanuje v večji hiši v bližini šole.

Buren razgovor med dvema tekmečema

Danes ponoči je imel dežurno službo mladi, krepki, a nekoliko razburjivi finančni pripravnik Rudolf Bodlaj, rojen 1903 v Stranjah pri Kamniku.

Davi okoli 6. je Bodlaj kot dežurni prišel v sobo, kjer so tovariši, ki niso imeli nočne službe, pravkar vstajali ter se med seboj tudi šalili.

Resnega obraza je pripravnik Rudolf Bodlaj stopil do svojega ljubavnega tekmeča, finančnega pripravnika 26-letnega Janka Maloviča, sina in posestnika iz Novega mesta. Ta je pravkar vstal ter se opravljal. Bodlaj je bil resen, a videlo se mu je, da je globoko užaljen in da bo gotovo med obema prišlo do resnejšega konflikta. Bodlaj je namreč slišal, da se Malovič nekoliko čudno izraža o njegovi izvoljenki. Pozval ga je zato na odgovor z besedami:

»Ali je res, kar pripovedujejo, da si bil pri mojem dekletu?«

»Res je!« je pripomnil Malovič ironično.

»Dokaži mi!« je razburljivo zahteval Bodlaj.

»Lahko, če želiš!« In Malovič je vzel svojo beležnico ter mu povedal natanko datum, kdaj je imel z dekletom sestanek.

Nenaden strel iz puške

Bodlaj ni črnil besedice. Obrnil se je ter šel ven. Nista minili dobri dve minuti, že je razjarjeni Bodlaj odprl vrata ter bliskovito nameril svojo službeno puško na tekmeča v razdalji kakih 15 korakov. Ostali tovariši v sobi so osupnili. Malovič se še ni dobro ozrl proti vratom, da bi se na opozorilo tovarišev umaknil, že je počil strel iz puške. Krogla je Maloviča zadela nekaj milimetrov nad sream in raniła tudi glavno žilo odvodnice. Malovič se je s krikom zgrudil na tla in prosil tovariše, naj mu pomagajo.

Bodlaj je okamenel. Nato pa je izročil puško tovarišem in odšel v svojo sobo. Tam je počakal na orožnike, ki so prišli ponj okoli 7. ter ga vklejenega odvedli na orožniško postajo, kjer so ga zaslišali.

Prva zdravniška pomoč

Ko se je Malovič težko ranjen zgrudil na tla, je bil ves čas pri zavesti, ker je bil izredno krepke narave. Takoj poklicani zdravnik dr. Kogoj na Jesenicah je nudil ranjencu prvo zdravniško pomoč ter odredil, da so s prvim dopoldanskim vlakom Maloviča, ki je bil tudi še med vožnjo pri zavesti, prepeljali v ljubljansko bolnico. Z ljubljanskega glavnega kolodvora so Maloviča z največjo naglico odpremili z rešilnim avtom v bolnico, kjer so zdravniki na kirurškem oddelku vse storili, da bi ohranili življenje mlademu pripravniku.

V bolnici umrl

Toda Malovič je padel v agonijo ter danes ob 13:30 podlegel težki rani. Zdravniki pravijo, da je bil pri Maloviču izreden slučaj, da je mo-

gel ranjeni toliko časa ostati pri zavesti.

Malovič je bil drugače marljiv in simpatičen mladenič, ki je bil že več mesecev uslužben na Jesenicah.

Bodlaj v kranjskogorskih zaporih

Komandir jeseniške orožniške postaje je vse dopoldne zasliševal Rudolfa Bodlaja. Zaslišani pa so bili vsi v sobi navzoči organi finančne kontrole, ki so bili priče tega tragičnega dogodka.

Rudolf Bodlaj je sprva na vsako vprašanje odgovarjal razburjeno in zmeden. Pozneje se je pomiril in se udal v usodo. Pripomnil je, da je bil zaradi Malovičeve pripombe tako razburjen, da sploh ni vedel, kaj dela, kako je dobil puško v roke in kako je streljal. Naposled je Bodlaj skesano priznal dejanje ter med jokom obžaloval svoje dejanje.

S popoldanskim vlakom ob 14. so orožniki Rudolfa Bodlaja odpeljali v zapore okrajnega sodišča v Kranjski gori, kjer se bo kazenska preiskava nadaljevala, nakar bo Bodlaj odveden v ljubljansko sodne zapore. Zadnji akt te ljubavne tragedije bo pred velikim senatom.

Nesreče in nezgode

Ljubljana, 5. septembra.

Ljubljanska bolnica je v zadnjih 24 urah sprejela 7 ponesrečencev in poškodovancev. O tragičnem dogodku na Jesenicah poročamo na drugem mestu, tu navajamo samo druge nesreče in poškodbe.

Hruške je tresel

V prijetni vasi v Križu pri Trziču stanujoči 8-letni sin čevljarja Stanka Urarja je včeraj popoldne zlezal na hruško. Stojec na tenki veji je izgubil ravnotežje ter je padel na tla. Zlomil si je desno roko pod komolcem. Danes je bil prepeljan v ljubljansko bolnico. Prvo pomoč je dečku nudil zdravnik v Trziču.

Zlomila si je na lepem roko

Delavčeva hčerka 10-letna Slavka Grošelj iz Medvoda se je včeraj doma pred hišo igrala. Na lepem je padla in si zlomila levo roko.

Nesreči pri igranju

V Svabičevi ulici so se včeraj dečki igrali. Neki deček je prijel 17-letnega Edvarda Pirnata, sina trgovskega potnika. Začela sta se boriti. Deček je Pirnata vrgel tako, da si je ta zlomil levo roko. Danes je bil Pirnat sprejet v bolnico, kjer so mu dali zlomljeno roko v mavec.

Druga nesreča pri igranju se je primerila v Bistrici pri Trziču na Gorenjskem. Med igranje čim se otroci je bil tudi 12-letni delavčev sinko Janez Smolej, ki je med tekom padel ter si zlomil desno roko. Prepeljali so ga danes v ljubljansko javno bolnico.

Med našimi mladimi kosci

Sedaj je sezona za košnje lepe otave. V Ljubljano tja pod veliki kostanj na Krekovem trgu prihajajo mladi in stari kosci iz raznih krajev Dolenjske in Notranjske. Te kosce najemajo kmetje na akord ali pa za dnevno plačo s prehrano. Anton Zupančič, 25-leten fant iz Prežganj na Dolenjskem, je bil pretekli teden zaposlen kot kosci pri nekem kmetu v Štepanji vasi. V soboto je potegnil svojo težko prsluženo mezo. V soboto je nekoliko fantoval in popival s tovariši v neki štepanjski gostilni. Med Zupančičem in njegovim nasprotnikom je pozno v noč prišlo na cesti pred gostilno do prepira. Nasprotnik je potegnil nož iz žepa ter z njim močno sunil Zupančiča v levo stegno. Zupančič se za rano ni dosti brigal. Prav po domače je je pozneje obvezal z robcem in šel v ponedeljek na delo. Rana pa se je prisadila ter mu je začela noga močno otekati. Včeraj dopoldne je šel prišel v bolnico, da bi mu nudili zdravniško pomoč. Bil je skrajni čas, ker si je zastrupil nogo.

Bemberg-svila v Jugoslaviji

»Jugočeška« d. d., Kranj, si je edina pridobila pravico izdelovati za Jugoslavijo iz znane najboljše umetne svile Bemberg, barvano in tiskano tkanino in izključno pravico isto prodajati na tržišču pod tem imenom.

Za sledečo poletno sezono prinaša že obsežno kolekcijo v nekaterih prvotnih artiklih iz originalne Bemberg-svile.

Dosedanji proizvodi »Jugočeške«, pred vsem znana Dagmar-svila jamčijo za to, da bo tudi v Bemberg-svili izdala glede kakovosti vzorcev in barv samo najboljše. Odjemalci bodo imeli zopet priliko prepričati se, da tuzemsko blago na vsak skim blagom.

Andrej Dolenc.

Dnevne vesti

— Nj. Vel. kralj v astronomski opazovalnici. Predsinočnem se je Nj. Vel. kralj nepričakovano pripeljal s spremstvom v avtomobilu na stavbišče astronomske opazovalnice na Lavdanovih utrdah. Na stavbišču je Nj. Vel. kralja sprejel upravnik opazovalnice in mu referiral o delih in odgovoril na vsa kraljeva vprašanja. Nj. Vel. kralj se je izredno zanimal za vse podrobnosti. Pojasniti so mu morali namen vsakega paviljona in vrsto aparatov, ki pridejo v nje, zanimal se je za predvidena dela in vprašal ali bo mogoče stavbo dograditi še pred zimom. Delavci, ki so ravno nehali z delom, so spoznali vladarja in mu z navdušenjem klicali: »Živio kralju!«

— Sprejemi pri banu v torek odpadejo. Ker bo g. ban Dravske banovine inž. Dušan Sernee prisostvoval vsem slovesnostim o priliki svečane predaje novih zastav jugoslovanskim polkom, danes 6. septembra 1930., odpadejo tudi prihodnji torek 9. t. m. običajni sprejemi pri njem.

— Mali Šmaren ni praznik. Kraljevska banska uprava v Ljubljani razglasa, da po § 3. odst. 2. zakona o praznikih, ponedeljek 8. septembra t. l. za državne uslužbenke katoliške vere ni priznan kot praznik ter se vrši ta dan služba. Isto velja tudi za uslužbenke banovine in banovinskih zavodov ter ustanov.

— Naši letalci zmagovalci v Novem Sadu. Šest jugoslovanskih letalcev, ki so sodelovali na letalskih tekmah držav Male antante in Poljske, je krenilo na svojih letalih iz Zagreba ob 14.54. V Novi Sad so prispeli ob 15.45. Na Novosadskem letališču so tekmovalce sprejeli podban Dunavske banovine g. Nikolić, predsednik občine s člani občinskega odbora, zastopniki vojaških oblastev, člani aerokluba iz Beograda in mnogi meščani. Prvi se je spustil na tla kapetan Šintić, ki je bil deležen kot prvi zmagovalac na teh tekmah posebno viharnega sprejema. General Kokić je z navdušenimi besedami čestital jugoslovanskim letalcem, da so si priborili prva mesta. General Mitrović pa je še našim tekmovalcem čestital k njihovi krasni vojaški zmagi. Mnogiča je našim zmagovalcem prirejala neprestane ovacije in se divila njihovim akrobacijam, ki so jih proizvajali v zraku. Ves čas je svirala vojaška godba. Komandant letalskega polka je priredil zmagovalcem na čast bogato večerjo.

— Kongres narodnega delavstva v Mariboru. Narodno strokovna zveza opozarja vse udeležnike, da je odhod iz Ljubljane določen za nedeljo ob 5.12. uri zjutraj. Za udeležence kongresa so določeni zadnji štiri vagoni, v katere naj vstopijo vsi, ki gredo na kongres v Maribor. Tudi člani iz vmesnih postaj Ljubljana—Maribor naj vstopijo v zadnje vagoni. V Mariboru naj se vsi udeležniki takoj uvrstijo v sprevod, ki gre po mariborskih ulicah do Narodnega doma.

— Vpisovanje na ljubljanskih osnovnih šolah je bilo 3. t. m. končano, prav tako na meščanskih šolah. Prišel se je na vseh teh šolah že redni pouk. Statistični podatki, koliko je bilo letos na teh šolah vpisanih učencev in učenk, še niso zbrani. V splošnem bo stanje od prejšnjega leta neizpremenjeno. Na II. deški osnovni šoli na Grabnu je bilo v VI. razredih s paralelkami vpisanih celotno 365 učencev. Vpisanih je bilo: v I. razred 73, v II. 65, v III. 92, v IV. 93, v V. 32 in v VI. (takozvani zbiralni razred) samo 10 učencev. Na drugih šolah osnovnih in meščanskih je beležiti znaten porast.

— Pomoč novorojenčku in dojenčku. Delavska zbornica je prejela od kr. banske uprave za svojo javno knjižnico 50 izvodov knjig s tem naslovom. Knjiga je zelo podučna in zanimiva ter nujno potrebna, da se seznanijo z njeno vsebino zlasti delavske družine.

— Škoda po požarni katastrofi v Doljanah. V Doljanah je pogorelo vse imetje 15 družinam s 59 člani. Škodo so te dni ocenili na 750 t. ož Din. Banska uprava bo pogorelce pomagala. Narodna zaščita se bo pa pobrigala za zapuščeno deco pogorelcev.

— Centralno mlekarско društvo v Ljubljani priredi dne 14. septembra (v nedeljo) t. l. v prostorih Kmetijske družbe v Ljubljani, Turjaški trg št. 3 svoj prvi občni zbor, na katerega se opozarjajo zainteresirani. Odgovore obnega zbora točno ob 10. uri določi.

— Nagrobni spomenik živemu mlademu paru. Te dni je prejel seljak Jure Mužar težak zaboj. Ko ga je odprl, je videl na svoje veliko začudenje, da mu je nekdo poslal — nagrobni spomenik. Razbral je z napisu: Tu počiva Ivan Šimunič in Marija Mužar. Marija je Mužarjeva hčerka. Policija je končno izsledila Šimuniča, ki živi v Zagrebu. Izpovedal je, da se je zaljubil v Marijo in ker ga ni hotela, ker je oženjen dedec, ji je zagrozil, da jo bo ubil. »Tastu« je pa poslal nagrobni spomenik, da bi deklo ustrašil. Marija se je po vsem tem sprijaznila z možakarjem.

— Redna glavna skupščina JSU bo v dneh 6. do 9. t. m. v Ljubljani. Danes dne 6. septembra ob 10. uri oziroma 11. uri bo imela podružnica Ljubljana odborovo sejo in redni občni zbor v dvorani delavske zbornice, ne v dvorani magistratne posvetovalnice, kakor je bilo prvotno razglašeno in ob 16. uri istotam glavna uprava svojo sejo. To nedeljo 7. septembra ob 10. uri bo v dvorani Kazine svečana otvoritev glavne skupščine in predavanje g. ing. Lupše o gozdh in lovu v Sijamu. V ponedeljek si bodo zborovalci ogledali šumar-

ske-lovske razstavo in v torek 9. septembra se vrši izlet skozi gozde Kamniške korporacije v Kamniško Bistrico. Sumarjem, predstavnikom zelene stroke iz naše prostrane države, ki bodo te dni obiskali belo Ljubljano, kličemo iskreno: Dobro nam došli!

— Konec stavke v kamnolomu Dobačac. V četrtek se je končala delavska stavka v kamnolomu Dobačac pri Vrdniku, ki se je pričela 7. avgusta. Ta kamnolom je državna last, bil pa je izročen v izkoriščanje podjetniku Antonu Kajcu. Delavci so stopili v stavko zato, ker jih je podjetnik Kajec prikrajševal pri izplačevanju mezde ter jim ostal na mezdi dolžan preko 130.000 Din. Delavci niso imeli denarja, da bi si pri trgovcih kupili hrane, zato so jim ti odpovedali nadaljnje kupovanje na kredit. Ko so delavci začeli stavkati, so se hkrati obrnili za pomoč na Splošno delavsko zvezo v Jugoslaviji, ki je takoj posredovala pri prometnem ministru in pri obrtnih oblastvih, da se delavcem zagotovi plačilo. Prometno ministristvo se je takoj odločilo, da prevzame kontrolo nad delom v kamnolomu, in da vrši nadaljnje delo v režiji državnih železnic. Delavcem je ministristvo izplačalo mezde in kavcije, ki jo je podjetnik založil pri ministristvu, ko je prevzel delo. Hkrati je ministristvo razveljavilo pogodbo s podjetnikom, ki je bil aretiran in izročen sodišču.

— Volna, bombaž, nogavice in pletenine v veliki izbiri pri Karlu Prelogu, Ljubljana, Zidovska ulica 4 in Stari trg 12. —166

— 5 novih luksuznih parnikov. Jadranska plovdba si bo še letos nabavila pet novih luksuznih potniških parnikov, in sicer dva parnika vrste »Cetinec«, ki bosta imenovana »Rab« in »Bakar«, »Prestolonaslednik Peter«, vrste »Karadjordja« in parnik »Jugoslavija« ter parnik vrste »Srbine«.

— Čudna igra prirode. Z neko vrbo na vrtu sester Sv. Križa na Vrhovcu se je priroda prav čudno poigrala. Ena veja vrbe je zrastle v obliki pesti desne roke s prsti. »Pest« so odrezali in jo včeraj razstavili v izložbi »Jutarnjega lista« v Zagrebu.

— Skočila bom v Savo... Neki Zagrebški trgovec je obvestil policijo, da je izginila njegova 19-letna delavka Labota Kustorica. Poslal je tudi njeno tovarišico na stanovanje delavke. Ta Labota ni našla doma, pač pa na mizi dva poslovilna pisma, v katerima dekleta javlja, da bo skočila v Savo.

Advokat

STERLE RUDOLF
je otvoril
odvetniško pisarno
v Ljubljani, Miklošičeva cesta 36
Vhod z veže Telefon 2723

— Besen napad Zeileisovega časopisa na naše zdravnike. V Gallopachu izhaja »Gallspacher Anzeiger«, časopis proslulega Zeileisa, ki je v zadnji številki besno napadel beograjske zdravnike, ki so obsojili dr. Hija-Raškovega. Edinstveno je v zgodovini zdravništva, pravi časopis, da zdravniška zbornica napade kakor v gonji dobrega zdravnika, ki vse stori, da doseže svoj smoter. Človek, ki se nebrzdano v strasti vrže na žrtev, je strašen, akademiki pa, nosilci dobrih manir, ponos naroda, katerih ravnanje opično posmema neizobraženo ljudstvo, taki akademiki so bestije in hujski kot te, če sklenejo uničiti skupno poedince, ki se je ojunail zaslužiti več kakor ti mazači.

— Ženi je odsekalo glavo. V Oslijeku je bil obsojen na 10 mesecev ječe železničar A. Živković, ki je svoji 50-letni, toda za avanture še vedno podjetni ženi v ljubosumnosti odsekalo glavo med preprirom. Milo so ga sodili zaradi neprištevitosti v dejanju.

JOSIP OLUP

LJUBLJANA, Stari trg, na vogalu.
Za dijaške velika izbira oblek in perila,
klobukov, čepic in kravat
po najnižjih konkurenčnih cenah.

— Obsojen advokat zaradi klevete. V četrtek je bil pred beograjskim sodiščem obsojen na 3-mesečni zapor odvetnik in pooblaščenec beograjske občine Bogomir A. Bogić zaradi razgaljanja odvetnika Milorada A. Bogdanovača. Razgalil in oklevetal ga je z objavami v beograjskih listih. Spor med Bogićem in Bogdanovićem izvira iz procesa, ki se je vršil pred več meseci in na katerem se je razpravljalo proti bivšemu ministru in podpredsedniku beograjske občine pokojnemu Stojanoviću.

— Vreme. Lepo vreme neizpremenjeno. Splošno mirno. Zračni pritisk se giblje med 763.5 do 769.5. Visok zračni pritisk je v Dravski in Savski banovini. Barometer je včeraj ob 7. uri zjutraj kazal: Ljubljana 767.1, Maribor 767.3, Zagreb 767.8, Beograd 768, Skoplje 767.4, Sarajevo 769.5, Split 764.5, Rab 764, Vis 764.1. — Termometer je včeraj ob 7. uri zjutraj kazal: Ljubljana 16, Maribor 15, Zagreb 17, Beograd 17, Skoplje 15, Sarajevo 12, Split 23, Rab 22,

Vis 22. Oblačnost je znašala od 0 do 10, v Ljubljani in Mariboru 10. Relativna vlaga pa od 50% do 80%, v Ljubljani 75%, v Mariboru 70%. V Ljubljani je bila včeraj najvišja temperatura 22.2 C, najnižja pa 15.8 C.

Največjo zalogo

kuhinjske posode kot aluminijasto lahko in posebno močno, emajlirano modro, rujavno in sivo, prvovrstnih znamk, nudi le tvrdka z železnino

Stanko Florjančič
Ljubljana, Sv. Petra cesta 35

Ljubljana

Sobota, 6. septembra 1930, Magnus. Pravo-slavni: 24. avgusta, Radonica.

Nočno službo imajo lekarne Bahovec na Kongresnem trgu, Ustar na sv. Petra cesti in Hočevar v Šiški.

■ Državni izpit iz glasbe. V jesenskem terminu se vrši na državnem konservatoriju v Ljubljani državni izpit iz glasbe. Kandidati naj se prijavijo s posebno vlogo ravnateljstvu državnega konservatorija v Ljubljani do 1. oktobra t. l. Kolkovani prošnji morajo predložiti vsa spričevala dalje kratek potek njihovega glasbenega študija z navedbo del, ki so jih v zadnjem času študirali. Izpit je pismen in ustmen ter bo nato med 15. in 20. oktobrom.

■ Ljubljanski zborom sporočamo, da bo v nedeljo 7. t. m. ob 16. uri na vrtu g. Antona Štirna na Ježici vrtna zabava, katero priredi pevsko društvo »Zora« na Ježici. — Uprava ljubadove župe.

■ Mednarodni akademski misijonski kongres v Ljubljani. Sobota: dne 6. septembra: 17.30 »Pridi sv. Duha« v stolnici. (Prevz. nadškof dr. Ante Bauer). Otvoritev kongresa v hotelu Union. 20.00 Cerkevni koncert v stolnici. (Pevsko društvo »Ljubljana«.)

■ Opozorjamo na veliko ljudsko veselico, ki jo priredi združenje vojnih invalidov kraljevine Jugoslavije v Ljubljani, v nedeljo, dne 7. septembra t. l. v vseh prostorih Sokolskega doma na Taboru. Pri prireditvi sodelujeta 2 godbi in to vojaška in sokolska. Raznovrstna zabava kakor srečolov s krasnimi dobitki, ples, šaljiva pošta itd. Za jedajo in pijačo je vsestransko dobro preskrbel naš Sokol. Začetek ob 16. (4.) uri popoldne. — V nedeljo 7. septembra torej vsi na invalidsko zabavo v Sokolski dom na Taboru. 344

■ Strelska tekma. V dneh 6., 7. in 8. septembra priredi Slovensko lovsko društvo na vojaškem strelišču državno strelsko tekmo.

■ Policijski drobiž. Od četrta do včeraj popoldne so bile aretirane 3 osebe, dve zaradi razgrajanja, tretja zaradi sramotenja države v smislu zakona o zaščiti države. Policijski upravitelji bili včeraj prijavljeni dve manjši tatvini, 2 izgreda v javnem lokalu, neka manjša nezgoda, nepredvidna vožnja z avtomobilom, pokus samomora, 3 prekrški avtopredpisov in 12 prekrškov cestnopolijskega reda.

■ Ukradeni kolo. V Hradskega vasi št. 62 stanujoči pleskarski mojster Ivan Genussi je včeraj naznanil policijski upravi, da mu je bilo v četrtek popoldne izpred veže Ljubljanske kreditne banke ukradeno črnopleskano, 1500 Din vredno in še dobro ohranjeno kolo znamke »Eskac«.

Maribor

Sprejem zastave 45. pešpolka v Mariboru

Zastava tukajšnjega 45. pešpolka prispe v Maribor v torek 9. t. m. ob 11.30. Sprejeta bo pred glavno postajo, kjer bo njej na čast prirejen defile in parada. Sprevod krene s glavne postaje po Kopitarjevi, Maistrovi in Trubarjevi ulici na Glavni trg, odtod pa skozi Gosposko in Slovensko ulico na Aleksandrovo in Meljsko cesto proti vojašnici kralja Aleksandra, kjer se bodo vršile svečanosti. Prebivalstvo se poziva, da okraši hiše z zastavami.

m Na praznik 8. t. m. bodo po naknadnem sklepu trgovine v Mariboru ves dan zaprte, ne samo popoldne, kakor smo včeraj poročali.

m Seja občinskega sveta. Peta redna seja mariborskega občinskega sveta bo v četrtek 11. t. m. ob 18. uri v mestni posvetovalnici. Dnevni red bo: 1. Poročila predsedstva; 2. predlogi in vprašanja; 3. poročila odsekov.

m Oddelek finančne kontrole v Sv. Juriju ob Ščavnici je ukinjen in je z 31. avgustom nehal poslovati.

m Češki in poljski sadjarji v Mariboru. Dne 9. t. m. ob 18. uri prispe v Maribor 23 češkoslovških in 8 poljskih sadjarjev, ki se te dni mudijo po ostalih krajih naše države. Sadjarji si bodo ogledali naše sadjarstvo in se 10. t. m. s popoldanskim brzovlakom zopet odpeljali domov.

m 80letnica realke. Včeraj 5. t. m. je poteklo 60 let, kar je izšel dekret o ustanovitvi višje realke, dne 1. oktobra pa bo minilo 80 let, odkar je bila ustanovljena v Mariboru nižja realka.

m Finančna kontrola v Mariboru priredi danes ob 19. uri v Gambrinovi dvorani svojo običajno slavo, ki bo združena s proslavo rojstnega dne Nj. Vis. prestolonaslednika Petra.

m Pevec »Jadrana« odidejo v nedeljo polnoštevno na sokolsko slavnost v Gornji Radgoni. Odhod ob 12. uri izpred Narodnega doma.

m Nacionalni javnosti Maribora! V nedeljo prihitijo v Maribor jugoslovanski narodni delavci na svoj kongres. Ob pol 10. uri dospe vlak na glavni kolodvor. Pozivamo vse nacionalno javnost Maribora, da se udeleži sprejema na kolodvoru in se uvrsti tudi v sprevod. Pri sprejemu sodeluje godba »Dravec«. Pokažimo z veliko udeležbo svoje simpatije narodnemu delavstvu Jugoslavije. Ob 10. uri se vrši kongres narodnega delavstva v Narodnem domu. Tudi kongresa se udeležimo vsi, ki čutimo z našim delavcem.

m Zveza kulturnih društev. Po odhodu gosp. Skale naj se vsi dopisi naslavlajo le na Zvezo kulturnih društev v Mariboru, Cankarjeva ul. 1. Osebo na posluje za zvezo njen tajnik gosp. Vekoslav Spindler.

m Odhod Antona Skale. Včeraj v petek je odpotoval na svoje novo službeno mesto v ministristvu prosvete v Beogradu g. Anton Skala, dosedanji ravnatelj tukajšnje pomožne šole in agilen narodni delavec.

m Uduženje rezervnih časnikov in bojnikov pododbor v Mariboru obvešča svoje člane, da jedanes v soboto o priliki rojstnega dne Nj. Vis. prestolonaslednika Petra v tukajšnji stolni cerkvi ob 10. uri dopolne slavnostna služba božja, katere se morajo vsi rezervni časniki obvezno udeležiti v uniformi, kakor običajno, ali pa vtemni obleki z znakom. Od pol 9. ure naprej bo v društvenih prostorih na razpolago knjiga za vpis čestilcev. Vpis je za vse obvezen. Opravičbe je treba poslati tekom sobote na komando mesta.

m Zboljšana hrana v Javni kuhinji na Slomškovem trgu št. 6 v A razredu opoldne in zvečer Din 8.30, v B razredu Din 12.30, v C razredu Din 14.30. Priglasite se! 316

m Usoda sanatorija »Mirni dom«. V romantični obmejni dolini Pesnice pri Sv. Juriju stoji sanatorij »Mirni dom«, ki pa je po smrti njegovega lastnika dr. Čeha opuščen. Za ta sanatorij se je svojčas zanimal znani Zeileis iz Galspacha in je bil s Čehovimi dediči baje že v dogovoru radi nakupa. Sedaj ga pa nameravajo kupiti salezijanci in ga opremiti v zavetišče za dečke.

m Nezgoda dveh motociklistov. V sredo zvečer sta se valed defekta v motorju zalezela motociklista Matko Rižnar in Janko Cizelj na Po-brežju z vso silo v nek plot in ga podrla. Motorno kolo se je občutno pokvarilo, oba voznika pa sta k sreči ostala nepoškodovana.

m Žila je potila v petek popoldne pod kolenom desne noge v Vlahovičevi gostilni na Aleksandrovi cesti 44-letni vdovi Lizi Rahle-tovji. Ker je bila nevarnost, da izkrvavi, je bil pozvan rešilni oddelek, ki ji je nudi prvo pomoč in jo prepeljal domov.

m Aratacije. V četrtek so bile v Mariboru aretirane 4 osebe, 3 zaradi igranja in prepevanja, 1 radi beračenja in razgrajanja. Prijav večinoma prometnih, je bilo 14, poročil 6.

m Barbarizem. V noči od 4. na 5. t. m. so neznanzi zlikovali zopet poškodovali nek klop v Mestnem parku.

m Tatvina kolesa. Krojaškemu mojstru Edvardu Ehmju iz Nove vasi je v petek bilo ukrade-no 2000 Din vredno kolo znamke »Puch«, ki ga je bil pustil pred trgovino Zlatič v Vetrinjski ulici.

Celje

Poziv meščanstvu

V torek 9. septembra t. l. se vrne z vlakom ob 9.48 iz Beograda zastopstvo celjskega 39. pešpolka z novo polkovno zastavo. Na Krekovem trgu bo slovesen sprejem nove zastave s sodelovanjem vseh vojaških in civilnih oblastev, društev in šol. Nato bo defile čet. Da bo svečanost na zunaj in znotraj dosegla oni sijaj, kot ga ta dogodek zasluži, se vabi vse mestno prebivalstvo, dalje organizacije in društva, da se svečanosti udeležijo in s svojo navzočnostjo pripomorejo k čim slovesnejšemu sprejemu. Hišni posestniki se vabijo, da v torek 9. t. m. v počastitev nove zastave celjskega polka pravočasno okrase svoja poslopja z državnimi zastavami. — Mestno načelstvo Celje.

* Imenovanje. Za občinskega svetovalca okoliške občine je določila banska uprava uglednega g. ravnatelja tukajšnje Vzajemne zavarovalnice Franca Pograjca. Zasedel bo mesto dr. Godničiča, ki se je preselil na Vransko.

* Nočno lekarniško službo ima od danes 6. t. m. do petka 12. t. m. lekarna »Pri Mariji pomagaj« na Glavnem trgu.

* Smrtina kosa. V javni bolnici je umrla 3. t. m. 10-letna hči železničarja Leopoldina Jančič iz Koprivnice ter 3-letna hči cestarja Stefanija Jančič iz Jurklostra. Obe sta podlegli davici.

* Rezervni oficirji iz mesta in okolice se opozarjajo na prisostvovanje danes na rojstni dan Nj. Vis. prestolonaslednika svečani službi božji ob 9. uri v župni cerkvi. Predpisana je svečana uniforma za stroj; oni, ki nimajo uniforme, pridejo v civilu. Izostanek se mora opravičiti.

* Izguba. Na Masarykovem nabrežju se je izgubil nov ženski dežnik. Najditelj naj ga odda na policijo.

* Mladi izgubljeni. Tri mlade brezposelne ljudi je policija v petek zvečer prišla in jih odpravila v njihove domovinske občine, in sicer 17-letnega Franca M. iz Šoštanj, 19-letnega Ivana V. iz Studenc pri Krškem ter 24-letno Albino C. iz Ljubljane.

Potovanje na Spitzberge*

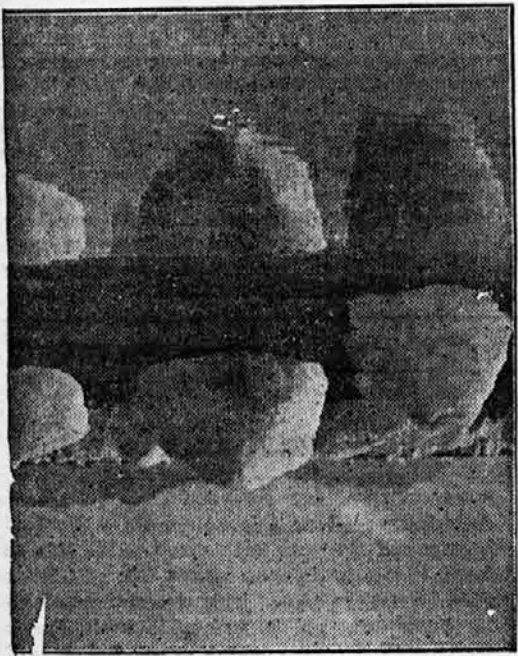
Nordkap, 20. avgusta.

Tromsø — Spitzbergi — Nordkap.

V Tromsø smo dospeli v četrtek 14. avgusta ob 8. uri zvečer. Ker vsled velikosti naša ladja ni mogla zasidrali se v luki, je obstala zunaj na odprtem morju in so nas v rešilnih čolnih zvozili na suho.

Tromsø je največje mesto v severni Norveški, ima 12.000 prebivalcev in je sedež luteranskega škofa. Vendar ima tudi peščica katoličanov svoje cerkev. Prebivalci so večinoma ribiči in lovci belih medvedov in kitov ter veljajo kot najboljši mornarji v ledenem morju. Navadno opremijo vse polarne ekspedicije tu svoje ladje. Od tu se izvaža ves polarni plen; kože severnih medvedov, jelenov in morskih psov, zobe mroža, ribe, tran in guano polarnih ptic. V mestu je tudi muzej polarne favne. Najinteresantnejše je okostje nekega kita, ki meri 24 m. Od recentnih živali je kit največja zverina na zemlji, odnosno v morju. V Tromsø-u smo srečali tudi par Laponcev v slikovitih rdečastih narodnih nošah.

Okoli polnoči smo bili že vsi na ladji in nato je »Oliviat« krenila na širno Severno ledeno morje, proti našemu cilju, na mejo večnega ledu.

Naplavljeni ledeni bloki

Ko smo se proti jutru v petek 15. avgusta zbudili v svojih kajutah, je zunaj deževalo in morje je bilo dokaj razburkano. Nevihta se je stopnjevala in kmalu nato so se pričeli oglašati prvi bolniki. Ker se morje le ni hotelo poleči, je v par urah ležalo nekaj stotin potnikov v svojih posteljah vsak pred svojo »Brechtsholc«. Ostali pa so se večinoma naginjali čez krov in »siti« ribe z vsebino svojega želodca. Le malo je bilo takih junakov, ki so se vsemu temu smejali. Vsa ladja je

* Ker je to pismo odšlo s poštnim parnikom, je dospelo v Ljubljano kasneje, ko v Hamburgu poznejše oddano pismo. Vsled tega smo zadnje poročilo z zanimivega potovanja Ljubljancem na Spitzberge priobčili preje, ko to predzadnje. — Uredništvo.

izgledala kakor bolnišnica. Vihar je trajal cel dan in še celo noč ter je šele drugo jutro v soboto ponehal. Tudi meni ni morje prizaneslo. Zjutraj sem izbruhal, kar je ostalo še od prejšnje večerje, nato ležal ves dan napol mrtev v svoji koči, kakor mornarji pravijo postelji na ladji. Ves dan nisem niti pokušil niti popiti najmanjše stvari. Nekateri pravijo, da je bolje imeti prazen želodec, drugi zopet, če se človek naje. Mislim, da niti eno niti drugo ne pomaga mnogo. Najbolje jo je pihnil moj ljubljanski sopotnik. Vzel je neko spalno sredstvo in spal nepretrgoma 36 ur kakor jež. Ko se je morje pomirilo, so ga zbudili in ljubljanska srajca se je nato celi ladji s kapitanom vred smejala.

V soboto 16. avgusta proti jutru, ko se je morje pomirilo in nebo nekoliko razvedrilo, smo opazili na svoji desni strani, vendar daleč na meji horizonta, nekaj suhi zemlji podobnega. Bili so to prvi vrhovi Spitzbergov, vendar naš cilj je bil še daleč na severu, na meji večnega ledu, ali kakor se je ladijski župnik izrazil, na meji smrti in življenja. Rečeno nam je bilo, da dosežemo polarni led že v soboto zvečer okoli 11. ure. Ker pa je bila letos mila zima, se je le-ta umaknil par stotin kilometrov nazaj proti severnemu polu. Dosegli smo ga šele v nedeljo 17. avgusta ob 8. uri zjutraj. Že nekoliko prej smo opazovali na severni strani horizonta belo svetlo črto in kmalu nato so se pojavili prvi obrisi ledenih gor ali Eisbergov.

Ko so se pojavili okoli ladje prve ledene ploščice, je kapitan zaukazal »stop«. Iz varnostnih ozirov se je kapitan približal z ladjo pravemu »Packeis-u« le na 1 km razdalje. Naj bi se nam pripetila ista nesreča kakor »Titanic«, kdo bi nas rešil na tej poziciji? Bili smo točno na 81° sev. širine in 4° 12' vzhodne dolžine. Poleg tega je temperatura morja znašala 0° C stopinj, temperatura zraka le 4° C. Kdor bi se morda rešil na led, bi sigurno zmrznil. Samo ob sebi je umevno, da je vsak oblekel najtopleje, kar je imel.

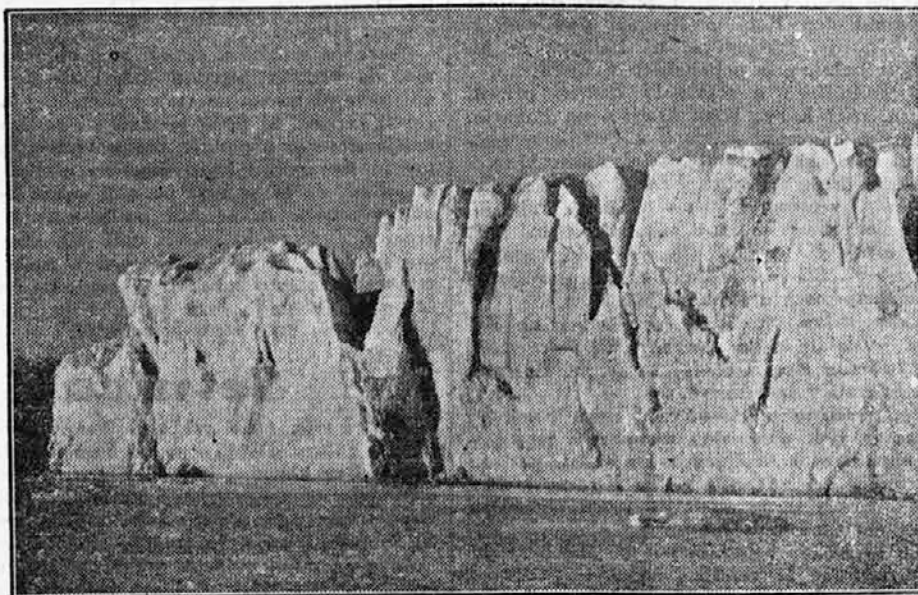
S suknjami čez vrat in kapami preko ušes smo šklepetali na krovu v burji in vendar srečni, da moremo gledati v strašno brezkončno ledeno puščavo. Nato se je ladja obrnila in naš naslednji cilj so bili ledeniki na Spitzbergih, ki smo jih dosegli še isti dan, to je v nedeljo popoldne ob 6. uri.

Že na poti iz Tromsø-e smo opazili, da je »ponoči« noč izginila. O »polnočici« je bilo svetlo kakor podnevi. Torej je »danc« trajal »cel« danc. Prispeli smo v kraje, kjer solnce poleti nikoli ne zaide. Vendar nismo bili tako srečni, da bi solnce »hajbo« videli tudi o polnoči. Nebo je namreč bilo na severni strani oblačno in kjer bi morali videti solnce, smo videli le razžarjene robove oblakov in refleks svetlobe v morju. Bilo je tako svetlo, kakor pri nas poleti ob 5. uri popoldan pri oblačnem dnevu. No, bili smo pa tudi s tem zadovoljni.

Na potu nazaj na Spitzberge se nam je nudila krasna slika. Še precej daleč, sedaj na naši levi strani ladje, smo opazili čredo kitov. Kite same nismo videli, vendar smo dovolj razločno videli vodene curke, ki so jih kiti brizgali nekaj metrov nad vodno površino. V bližino ladje se je priklatil tudi en morski pes, a je hitro prestrašen izginil pod morsko površino. Morskih zverin je sedaj v teh krajih zelo malo. Požretni lovci so jih kaj kmalu pregnali ali celo iztrebili. Različnih morskih ptic pa je tu

mного; cele jate plavajo po morju, predvsem v bližini Spitzbergov.

Ko smo do teh prispeli, se je ladja zasidrala najprej v zalivu »Magdalena«. Zaliv je okoli in okoli obdan s špičastimi vrhovi, kakor vsi ostali zalivi. Sploh je vse, kar se dviga na tej zemlji proti nebu, ostro, strmo in špičasto. Oddaljeno so ti otoki dobili ime »Spitzbergen«. Urad-

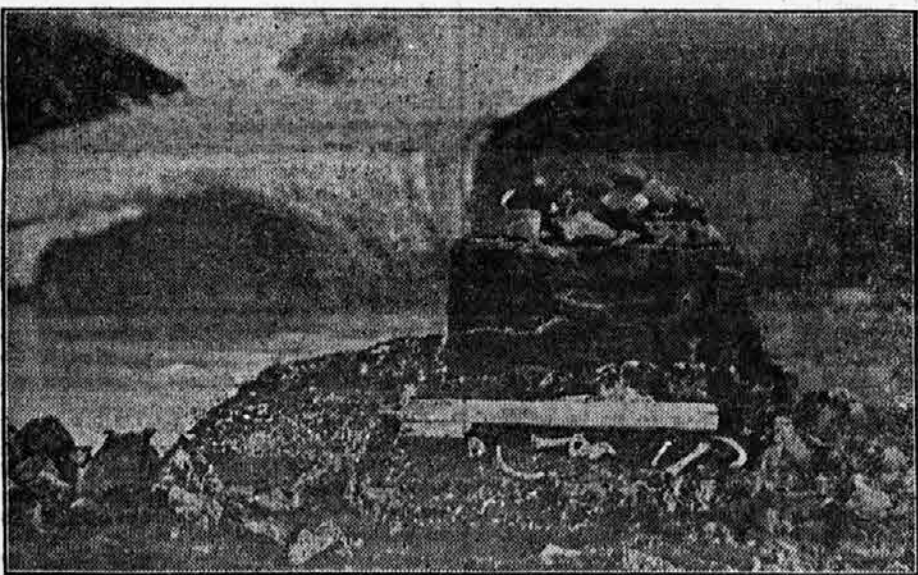
no se po norveško imenujejo »Svalbard« ali dežela hladne obali. Teren je iz gnajsa in ker vladajo tu velike temperaturne difference, kmalu razpoka.

Zopet so nas na suho zvozili z rešilnimi čolni in izkrcali smo se na takozvanem »polotoku grobov«. Priložena slika prikazuje to grobišče. Ko je Holanec Barent leta 1596 odkril te otoke, se je kaj kmalu razširila novica o njih bogastvu na medvedih, kitih in ostalih zverinah, ki dajejo dobro meso, mnogo masti, predvsem pa dragocene kože. Ker so bili otoki brez gospodarja, so prihajali semkaj na lov lovci različnih narodnosti: Norvežani, Danci, Islandci, Holanci i. dr. Vsled požrešnosti in »lovšije« so se večkrat med seboj stekli. V Magdalena zalivu se je enkrat vršila sila bitka. Padle lovce so na lico mesta za silo zagreblili, odnosno pokrili s kamenjem. In še da-

nes se vidijo grobovi in razmetane kosti. Pač žalosten dokument človeške požrešnosti in nasitnosti. V zaliv se izliva več ledenikov in na enega izmed teh smo se tudi povzpeli. Kaj dobro so mi prišle »gojzerece«, ki sem jih v Ljubljani zapokal. Škoda, da smo imeli na razpolago le 3 ure, drugače bi se pozpeli na enega izmed vrhov.

Ker smo dospeli do polarnega ledu 10 ur kasneje kakor je bilo prvotno rečeno, ni bilo časa, da bi se ustavili tudi v Kraljevem zalivu, kjer se nahaja premogokop in Zeppelinov hangar. Ladja je nato zaokrenila v zaliv Tempel, imenovan po gori, ki se kakor tempel vzdiguje nad zalivom. Ker pa je bilo v zalivu preveč »Treib-eis«, to so ledene plošče, ki plavajo po morski površini, in morje precej razburkano, ni nas hotel kapitan izkrcati. Bal se je, da bi se ne pripetila kakšna nesreča pri toliko množini ljudi. Prav je imel. Saj je polovica potnikov dam in gospodičen in končno so si vsi ledeniki podobni. Tudi Zeleni zaliv smo si ogledali le z ladje ven, kjer se nahaja tudi premogokop in radio-postaja.

Nato je ladja odplula proti jugu in smo danes v torek predpoldne pasirali Medvedji otok. Jutri zjutraj ob 5. uri dospemo na Nordkap.

Razpis gledališkega abonmaja za sezono 1930-31

Uprava Narodnega gledališča v Ljubljani razpisuje za sezono 1930-31. gledališki abonma. Denarne ugodnosti abonmaja so splošno priznane in upamo se trditi, da ravno te ugodnosti omogočajo marsikateremu ljubitelju Narodnega gledališča poset predstav. V podrobnostih si dovoljujemo navesti sledeče:

A) Repertoar Narodnega gledališča

Dramski repertoar bodoče sezone, ki se otvori v sredo dne 1. oktobra s Shakespearejevo komedijo »Sen kresne noči«, sloni predvsem na nekaterih delih svetovne literature, ki po veliki večini še niso bila vpriporjena na našem odru in obsegajo starejšo, kakor tudi povojno dramsko literaturo. Poleg te Shakespearejeve komedije se pripravljajo za začetek sezone: Schiller: »Razbojniki«, Leonid Andrejev: »Mladetec«, ter drami dveh slovenskih avtorjev: Leskovec: »Kraljična Haris« in Snuderl: »Pravljica o rajski ptici«. V nadaljnjem bo drama črpala svoj repertoar iz naslednjih del: Jugoslovanski avtorji: Župančič: »Veronika Deseniška«, Pregelj: »Ljubljanski študentec«, Grum: »Dogodek v mestu Gogi«, Krleža: »Glembajevič«, Begović: »Amerikanska jaha«, Nušić: »Gospa ministrice«. Ruski avtorji: Gribojedov: »Gorje od uma«, Dostojevski: »Bratje Karamazovič«, Čehov: »Tri sestre«, Tolstoj A.: »Serijska A 00000 1«. Češki avtorji: Hiebert: »Irena«, Scheinpflugova: »Ubiti«, Bohuslav: »Stanovanje za lepe dame«. Poljski avtorji: Nalkovska: »Dom žena«. Bolgarski avtor: Hostov: »Goljemanov«. Jevrejski avtor: Šalom Asch: »Bog osvete«. Francoski avtorji: Balzac: »Mercadet«, Armont & Gerbidon: »Ljubavna pustolovina«. Angleški avtor: Galsworthy: »Beg«. Nemški avtorji: Zuckmayer: »Cirkus Knies«, Hoffmannsthal: »Jedermann«, Schnitzler: »Zeleni kakaduji«, Nestroy: »Kampl«. Svoja dela so objavili tudi drugi slovenski pisatelji. Tudi ta dela se bodo vpriporila v tej sezoni, — ako bodo sprejeta v repertoar.

Posebnih sprememb v dramskem ansamblu ni bilo. Drami je ostal skoro neokrnjen ves dramski ansambl, katerega resno in umetniško stremljenje je splošno priznano. Ponovno je postal naš član Josip Gradiš-Daneš, do sedaj član Narodnega gledališča v Mariboru.

Opera. Slovenska opera si je izbrala za novo sezono sledeča dela: Iz jugoslovanske literature: P. Konjović: »Kostana«, dr. B. Širola: »Neobični svatovi«, M. Bravničar: »Pohujšanje v dolini šentflorjanski«, L. Šafranek-Kavič: »Hasanaginica«. Iz ostale slovenske literature: A. Borodin: »Knez Igor«, N. Rimskij-Korjakov: »Snežulica«, J. Weinberger: »Švanda dudak«. Iz nemške literature: R. Strauss: »Kavalir z rož«, Fr. Schreker: »Daljni zvoki«, K. Weill: »Car se fotografira«, R. Wagner: »Lohengrin« in »Valkira«, A. Lortzing: »Car in tesar«. Iz francoske literature: G. Charpentier: »Luiza«, M. Delannoy: »Damski tekač«. Iz italijanske literature: G. Verdi: »Moč usode«, G. Puccini: »Turandot«. Poleg teh del se bodo vpriporjale repriže najzanimivejših in najboljših del, ki so bila na repertoarju poslednjih sezon in ki tvorijo stalni repertoar vseh pomembnejših odrov.

Naši operi je povečini ostal ohranjen ves odlični lanski operni ansambl. Kot stalna gosta bosta nastopala tenorist Marij Šimenc in basist Josip Križaj. Zbor in orkestar pa sta deloma povečana.

Opereta. Na novo se bodo naštevirala dela: I. Tijardović: »Mala Floramye«, K. Millöcker: »Dijak prosjak«, J. Strauss: »Vesela vojna«, E. Audran: »Maskota«, R. Benatzky: »Trije muške-tirji«.

Inscenacija je poverjena Vasiliju Uljančičevu, Vasiliju Skružnemu starejšemu in drugim domačim umetnikom.

B) Cene abonmaja.

Abonma se plačuje v osmih zaporednih mesečnih obrokih in sicer prvi obrok takoj pri

vpisu, vsak nadaljni obrok pa mesečno vsaj do 14. dne vsakega meseca. Gledališka uprava dovoljuje vsem državljanim in samoupravnim uradnikom tudi v letošnji sezoni pri podpisu abonmaja poseben popust.

Loža v partnerju št. 1-6 za polno vplačani abonma 8 obrokov po 400 Din, za uradniški abonma, 8 obrokov po 345 Din; loža v I. redu 1-5 500 Din, 390 Din; v I. redu 6-9 588 Din, 475 Din; v II. redu 1-4 250 Din, 200 Din; v II. redu 5-6 288 Din, 225 Din.

Partnerski sedeži: I. vrste: za polno vplačani abonma, 8 obrokov po 180 Din, za uradniški abonma 100 Din; II.—III. 115 Din, 90 Din; IV. do VI. 110 Din, 85 Din; VII.—IX. 105 Din, 80 Din; X.—XI. 95 Din, 75 Din.

Balkonski sedeži: I. vrste: za polno vplačani abonma, 8 obrokov po 108 Din, za uradniški abonma 80 Din; II. 75 Din, 55 Din; III. 62 Din, 40 Din.

Galerijski sedeži: I. vrste: za polno vplačani abonma, 8 obrokov po 50 Din, za uradniški abonma, 8 obrokov po 38 Din, II.—III. 40 Din, 30 Din; IV.—V. 30 Din, 23 Din.

Uprava izrečno izjavlja, da razen abonmajev ne bo nobeni uradniški skupini dovolila kakih posebnih popustov od dnevnih cen, zato vabi vse p. n. uradnike, da se poslužijo razpisa abonmaja, ki je izredno ugoden.

Abonmaji se bodo sprejemali v veži dramskega gledališča od torka 9. septembra dalje. Lanskim abonentom so rezervirani njihovi sedeži od torka do četrta 11. t. m. Novi abonent se sprejemajo takoj in sicer od torka do četrta na sedeže, ki v lanski sezoni niso bili abonirani, od petka 12. t. m. do srede 17. t. m. pa sploh na sedeže, ki so v gledališču na razpolago.

Priglasila za abonma se sprejemajo v veži dramskega gledališča vsak dan od 10. do 12. ure in od 3. do 5. ure popoldne.

Za letošnjo sezono je razpisanih pet abonmajev: A, B, C, D in E. Vsak abonent dobi v teku sezone 38 predstav in sicer 20 dramskih ter 18 opernih in operetnih.

REPERTOAR NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI.

Začetek ob 20. uri zvečer.

OPERA

V soboto dne 6. t. m. se poje v proslavo rojstnega dne Nj. Vis. prestolonaslednika slavnostna predstava »Hasanaginica« z go. Thierry, gg. Križajem, Vičarjem, Grbo, go. Ribičevo in Spanovo v večjih partijah. Dirigent ravnatelj Polič. Opera se poje pri znižanih ljudskih cenah.

DRAMA

Začetek ob 20. uri zvečer.

Opozarjamo na nocojšnjo vpriporitev Lipahove izvirne komedije »Glavni dobitke«, ki bo v običajni zasedbi v ljubljanski drami. Začetek točno ob 20. uri. Drama je izvrstna izvirna komedija, ki se je pri občinstvu koncem lanske sezone zelo priljubila in zato upravičeno pričakujemo dober poset. Cene znižane dramske. 7. septembra, nedelja: ob 16. uri: Skrivnost sv. maše. Izven. Ob priliki misijonskega kongresa.

8. septembra, ponedeljek: ob 20. uri: Skrivnost sv. maše. Izven. Ob priliki misijonskega kongresa.

Grofica Marica. Namesto z Aido smo bili osrečeni zopet z opereto. Marica je res ena najboljših operet, vendar bo treba paziti, da se v bodoče popravijo ali odpravijo režijski nedostatki, ki mejijo pri Marici že na nemarnost. Deca (v prvem dejanju) raste v dopadenju pri Bogu in pri ljudeh in so med njo že kakor tri stisite frajle. To so postale tisti čas, ko je gospod režiser spal spanje pravičnega. Tudi se je pri njih razvil že čut za samostojnost, zlasti v ritmu in v intonaciji. Ta ansamblček mladih je bil na odru pravcati glas vpjočega v puščavi: »Prosimo skušenje!« No, bilo bi še marsikaj, toda — kaj pa naj pišem prihodnjic? Slavko Osterc.

Gledališka kriza na Japonskem. Japonska gledališča je poplava zvočnih filmov, zlasti ameriških, potisnila v akutno krizo. Socialni položaj igralcev je brezupen, posamezna velika, ugledna gledališča pa se pretvarjajo v kinodvorane, tako tudi komorno gledališče Tsukiji v Tokiju, ki je marljivo gojilo moderen evropski program.

Zastave in njihov pomen

Velika slavnost v Beogradu - Zastave v starih časih - Simboličen pomen zastav

Danes 6. t. m. bodo v Beogradu na obširnem vojaškem vežbališču na kar najbolj slavnosten način vsi oddelki naše armade izročili svoje stare zastave, prešli pa bodo nove, ki naj tudi na zunan kažejo edinstvenost naše hrabre, narodne jugoslovanske armade.

Beograd je že več dni slavnostno in praznično razporejen. Po ulicah se pozdravljajo stari borci, ki so z ogromnimi napori in s svojo krvjo ustvarili to, kar imamo danes. Na kolodvor prihaja vlak za vlakom, ki vozijo iz vseh strani države večje in manjše vojaške oddelke vseh vrst v Beograd, kjer se bodo danes udeležili velikih svečanosti, prihajajo pa tudi zastopniki nam prijateljskih držav. Na svečanostih bodo sodelovale vse vrste orožja.

V četrtek in petek so že čete nastopile za poskus k veliki paradi, danes pa bodo svečanosti dosegle svoj višek.

Zastave, kakor jih poznajo danes vse armade in vse države, niso nič novega, ampak so jih rabili že stari narodi. Posebni znaki so že od nekdaj družili posebne vrste ljudi, zlasti pa vojaške oddelke. Zastava ali pa kakšen podoben znak je bil nekdaj v bojnem metazu vojakovo zelo potreben, da se v spopadu niso razšli ali razgubili. Zastavonoša je bil središče čete in na zastavo se je vse oziralo. Dokler je bila zastava še v trdnih, domačih rokav, vojak ni obupal, ampak se je boril z vso silo, da očuva skupnost. Zastava je bila namreč v prvi vrsti znak skup-

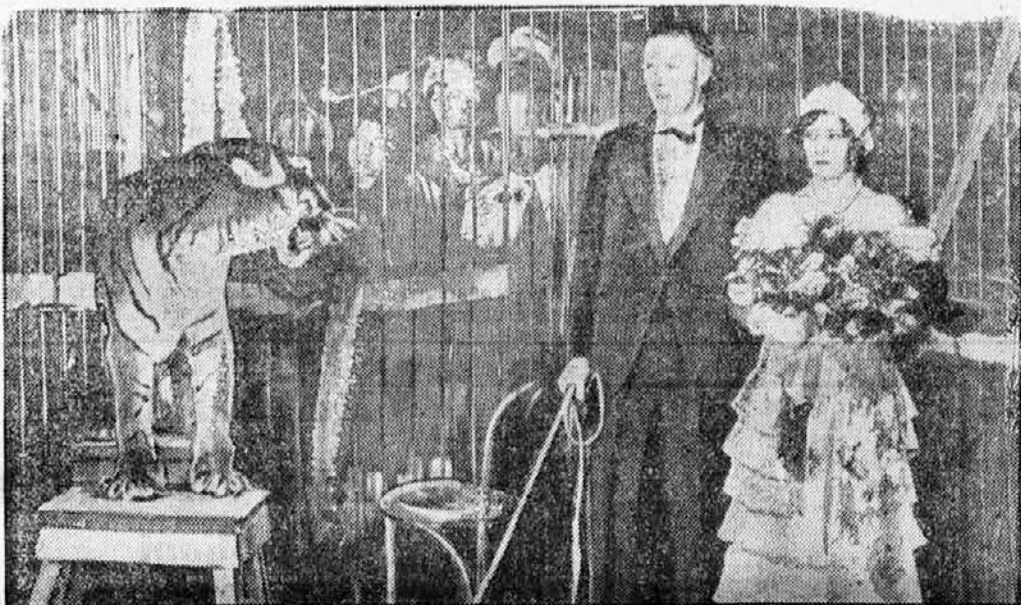
nosti in zato je dobila pri vseh narodih tako važen simboličen pomen.

Iz zgodovine vemo, kako visoko so cenili stari rimski vojniki svojega orla. Rimska zastava je bil namreč kovan orel, ki so ga nosili na dolgem drogu. Navadno so bili vojaški orli izdelani iz dragocene kovine. Pa tudi manjši vojaški oddelki so imeli svoje znake.

Polagoma so začeli krasiti zastave z grbi raznih držav, dežel, mest ali pa z grbi oseb, ki so vojakom zapovedovale in jih vzdrževale. Grbom so se pa kasneje pridružile še razne barve, tako da se poznajo danes zastave navadno po dvojem: po grbu in po sestavi barv.

Jasno je, da uživa zastava, ki nosi na sebi vse znake skupnosti, katero predstavlja, visoko spoštovanje onih, ki živijo v tej skupnosti. Kdor zastavo razžali ali zaničuje na katerikoli način, ta ne potepta in ne raztrga le brezpomembnega kosa platna, ampak razžali tistega, kogar zastava predstavlja, in ravno iz najnovejših dobe poznamo dosti slučajev, ko je razžaljenje zastave te ali one države ali naroda do malega pripeljalo do vojne!

Od danes naprej bodo imeli naši vojaški oddelki enotne zastave s skupnimi simboli naše države. Na ta način bo naša armada edinstvena tudi na zunan, kakor je bila doslej že na znotraj. Kakor jo na znotraj prežinja enoten duh patriotizma in ljubezni do domovine, tako bodo nove zastave kazale našo notranjo skupnost tudi na zunan: Kjer smo — eno smo!

Neverna poroka med afriškimi levi

Znani in po vsej Ameriki zelo priljubljeni krotilec živali Evgen Scott se je dal nedavno poročiti v kletki za zveri. Poročil se je v mestecu Dayton-u v državi Ohio.

Kako je potoval Jack Diamond v Evropo

V Aachenu je nemška policija zaprla slovičnega zločinca Jacka Diamonda, ki se je bil nedavno pripeljal iz Newyorka v Evropo na odmor.

Njegovo potovanje v Evropo je bilo prav zanimivo. Najprej je prišel v Newyorku na krov nove nemške ladje »Bremen« nek »gospod Nodan«. Komaj pa je opazil, da mu na ladji pripravljajo okoli 40 policajev svečan sprejem, jo je hitro popihaval v drugo smer ter se ukrcal na ladji »Belgenland«, ki je last Red-Star-Line. Temnopolti in krepki mož, ki zelo spominja na italijansko kri, se drži na ladji zelo zapeto, a vendar se kmalu vse ženske ozirajo za njim. Vsak dan sedi do treh ali štirih zjutraj v igralnici in igra karte, kjer vedno in vedno dobiva.

Kmalu pa se je na ladji razširila vest, da »gospod Nodan« ni gospod Nodan, ampak da se za tem imenom skriva kralj tihotapev alkohola Jack Diamond. Ki ga newyorška policija že dolgo išče in zasleduje. Potniki moza ogledavajo od vseh strani in kar ne morejo verjeti, da je človek tako prikupne vnanjosti tak hudodelec. Mož pa res ni niti preoblečen niti maskiran, kakor sumi policija, ampak je prav tak, kakoršen hodi okrog po ladji. Jack Diamond je sam rekel angleškemu časnika, da se najbolje skriva, če hodi tak okoli, kakoršen je: takrat ga policija prav gotovo ne dobi.

V Plymouthu sta prišla na krov ladje dva podjetna angleška časnika, ki sta izpraševala kralja tihotapev o njegovih načrtih. Jack Diamond jima je rekel, da ne misli nikomur in nikamor pobegniti, pač pa potuje za razvedrilo in okrepitev. Njegov žetodec je bolan in zato hoče iti v toplice v Vichy na Francoskem, kajti te toplice so mu najbolj priporočili. Zbolel je zaradi večnega preganjanja v Newyorku, kjer mu policija nikdar ne da miru. Sedaj pa ima že dovolj premoženja, da si pač lahko nekoliko oddahne. Mogoče prideta za njim še njegova žena in njegov otrok, da bodo vsi skupaj ostali v Evropi. Mogoče pojde še kedaj pogledat nazaj v Ameriko, ampak na državne stroške se ne bi rad vrnil tja.

Jacka Diamonda silno boli obdolžitev, da ima več umorov na vesti. Njega teži samo en zločin, ki pa je pravzaprav le prestopnik in ki ga je zagrešil v rani mladosti. Takrat so ga dali zaradi tiste malenkosti v poboljševalnico

in zato mu sedaj policija pripisuje še vse mogoče zločine. Kadar je v Newyorku kdo umorjen, že policija prime njega, po dveh dneh pa ga mora zopet izpustiti, ker nima dokazov za njegovo krivdo. Zelo hud je tudi na časopisje, kajti ravno časopisi najbolj hujskajo policijo proti njemu, ker vedno kriče, da »mora policija nekaj narediti.«

V Aachenu je policija prijela Jacka Diamonda.

In policija ga res vselej prime. Da pa tihotapi alkohol, to priznava. To je pa samo poslovna zadeva, kajti živeti hoče vsak. Hudega pa noče nikomur nič storiti.

Jack Diamond je odpotoval v Evropo popolnoma mirno in pravi, da mu niti na misel ni prišlo, da bi ga zasledovala policija in prav začudil se je, pravi dalje, ko je opazil na ladji »Bremen« kar 40 policajev. Na pripombo angleškega časnika, da je angleško ministrstvo za notranje zadeve sklenilo, da mu ne bo dovolilo izkrcati se kje v Angliji, pa je Jack odgovoril: »Jaz vam tega prav nič ne zamerim. Upam pa, da mi ne bodo branili izkrcati se kje v Evropi. V Angliji se itak nisem nameraval izkrcati. Drugemu časnika pa je pri- znal, da bi si bil Anglijo le rad ogledal.

V hribih v bližini Newyorka ima Jack Diamond hišico, o kateri trde, da je pravcata trdnjava, toliko orožja je v njej. Jack pa trdi, da so na vse take govorice o njegovi hiši prazne čenče. V hišo prihajajo k njemu le nekateri prijatelji na obisk. Ali je to res ali ne, se ne ve; v njegovi hiši v Brooklynu je namreč policija res odkrila veliko zalogo orožja...

Eden izmed obeh časnika je omenil krčmarja Westerna, ki ga je Diamond baje umoril, ker ni hotel od njega kupiti tihotapljenega alkohola. Jack pa je odgovoril: »To so bedarije. Jaz tega imena sploh ne poznam!«

Posebno čiste vesti pa Jack Diamond menda le nima, kajti drugemu časnika je nekaj namignil, iz česar bi se dalo sklepati, da moža le ni sama gola in čista nedolžnost. Veseli ga, da je policija in druge ljudi že tolikokrat potegnil, naglaš pa vedno, da noče in ne želi nikomur nič hudega. Z Jackom bodo torej oblasti imele še lepe težave, kajti podoba je, da tudi časnika ne povedal resnice.

Jack Diamond se je izkrcal v Antwerpenu, pot pa je nadaljeval do Aachena, kjer ga je sedaj prišla nemška policija.

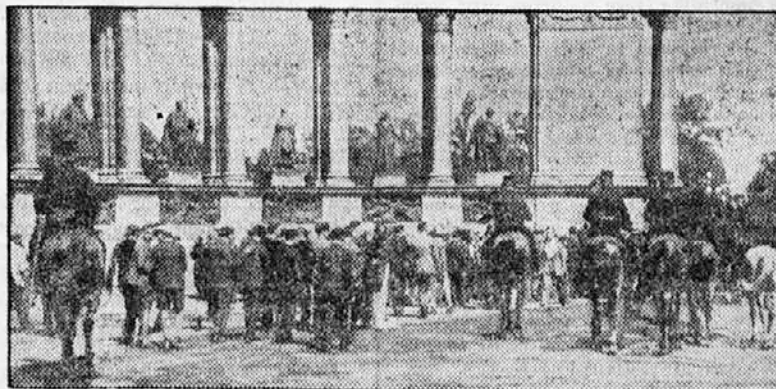
Knez Ernest Starhemberg, novi in edini vodja avstrijskih Heimwehrov. Na zadnjem obnem zboru Heimwehra na Dunaju sta odstopila oba dosedanja voditelja Heimwehra dr. Steidle in dr. Priemer.

4000 kilometrov daleč po pragozdu

Prav predzno vožnjo v malem čolnu si je dovolil po reki Amazonas mladi Anglež Stratford Jolly, ki se je peljal od mesta Cucuzko, nekdanjega glavnega mesta Pernancev, Quito, glavno mesto republike Ecuador. Neka francoska ekspedicijska, ki je hotela že prej enkrat napraviti isto pot, se je morala vrniti, ker ni mogla prebiti deročih padcev. Tudi Jolly-a so svariili pred padci, ampak on se je vseeno odpravil na pot.

»Na pot smo se odpravili,« tako poroča Jolly, »v bližini mesta Cucuzko. Tam smo najeli 5 Indijancev, katerim smo plačali po 12 dinarjev na dan, da so veslali naš skoraj 4 metre dolgi čoln do Urubambe. To so bili divji, hudi ljudje dolgi las in poslikanih obrazov, ki so prinesli s seboj svoje loke in puščice. Njihov vodja je bil mož, ki je svojega očeta v jezi ubil. Napram nam pa so se obnašali kot dobri in nedolžni otroci, ki so s svojimi belimi zobmi trli orehe, nam pa so ponujali tudi gosence, ki so jih imeli za največjo delikateso. Mi smo vzeli s seboj veliko daril, s katerimi smo hoteli poglavarja divjih rodov ob bregovih reke pridobiti zase. Jedino naše orožje pa so bile naše lahke puške, s katerimi smo streljali opice in papige, naši Indijanci so pa streljali s svojimi puščicami ribe v vodi. Ribe so pa poprej omotili s posebno omoto.

Vsako noč smo taborili kje ob vodi, ker notranost dežele zaradi zverin ni bila posebno varna. Včasih smo jo krenili tudi v kakšno indijansko vas, prebivalci pa so navadno pred nami zbežali v kakšno hosto, ker so imeli nas, bele moze, navadno za hudobne duhove. Enkrat so nas obkolili Piso-indijanci, ki so bili že pred nami kupci s sužnji; mi pa smo jih pregnali, njihovega poglavarja pa smo vzeli s seboj kot talca, dokler nismo srečno prišli do reke. En dan pa smo se zamudili v vasi Givero-indijancev, ki imajo navado, da glave svojih žrtev z vročim kamenjem in s peskom osuše, posušene glave pa nosijo kasneje kot okraske za svojim pasom. Ponoči pa so nas nadlegovali martinčki, ki so sesali kri iz prstov spečih ljudi.«

Krvavi nemiri v Pešli.

Dne 1. septembra so priredili brezposelni in gladni ljudje v Budimpešti velike demonstracije, ki jih je vodila ogrska socialnodemokratska stranka. Gladni ljudje so začeli tudi ropati in pleniti, da je policija s pomočjo vojaštva komaj napravila red. V pouličnih bojih je bilo dosti ljudi ubitih in ranjenih. — Naša slika nam kaže nastop policije peš in na konjih proti množici.

Bojne igre »cowboyev«

Zapadni del Zedinjenih držav je še razmeroma malo obljuden. Tam se razprostirajo še danes ogromni pašniki, na pašnikih pa so edini gospodje »kravji pastirji« — cowboy-i (reci: kavboj).

Ameriški kravji pastirji so navadno trdnih in krepkih postav. Vsi so neprekosljivi jezdec, odlični strelci in znajo izvrstno metati vrv ali »laso«. Mi vidimo razne umetnosti ameriških kravjih pastirjev dostikrat v kinematografih. Ne smemo pa misliti, da znajo take umetnosti le nekateri kravji pastirji, ampak jih znajo prav vsi.

Na svojo spretnost je vsak kravji pastir v Ameriki silno ponosen. Da pa najdejo med seboj najboljšega, prireajo vsako leto tekme, na katere pridejo včasih po cele dni daleč. Tekme trajajo za teden dni. Ob enem s tekami pa prireajo tudi živinske razstave in konjske dirke. Največje zanimanje vlada seveda vedno za bojne igre kravjih pastirjev same.

Med temi igrami je zelo priljubljen lov na teleta. Kravji pastir sedi na konju, 10 metrov pred njim pa izpuste tele. Jezdec mora tele v 1 minuti ujeti in mu po vseh pravilih zvezati noge, da se ne more nikamor ganiti. Veliki mojstri v tej bojni igri zmagajo pa tudi že v pol minute. Zgodi se pa tudi, da tele včasih uide.

Priljubljena bojna igra je tudi ježa na biku. Biki, ki že itak ne morejo trpeti na sebi nobenega bremena, so zaradi hrupa še bolj nemirni in zelo spretni mora biti človek, če se hoče držati na krepki in uporni živali.

Dober jezdec pa mora znati na biku tudi elegantno sedeti, če hoče doseči uspeh pri gledalcih. Kravji pastir jaha na konju za bikom. Ko ga dohiti, mora skočiti s konja in biku prijeti za roge rdeč trak.

Vse bojne igre kravjih pastirjev so torej precej nevarne in prav pogosto se zgodi, da obleži tekmovallec sam v taki igri mrtvev na licu mesta.

Najmanjša republika na svetu

Najmanjša republika na svetu je republika San Marino, ki ni zanimiva le zaradi svojega skromnega obsega, ampak tudi zato, ker volijo tam vsakega pol leta novega predsednika, njihov državni zbor pa šteje 60 članov (vseh prebivalcev pa je 13.000!).

Državni poslanci izvolijo iz svojih vrst 12 mož, potem izvolijo od teh 12 zopet 6 mož — tri plemenitaše in tri »navadne« ljudi — in imena teh 6 mož napišejo na listke. Listke denejo v žaro, žaro pa postavijo na oltar glavne cerkve. Otrok vleče listke in državni poglavar je tisti, čegar ime otrok izvele kot prvo.

Predsednik republike San Marino prejema kot plačo dohodke solnega monopola. Uradna njegova obleka je iz temnega baržuna in bogato okrašena z zlatimi pleteninami. Obleke si ne sme predsednik dati prirediti na svoje telo, ker je uradna obleka državna last.

San Marino pa ni le najmanjša, ampak tudi najstarejša republika, ki obstoji že skoro 2000 let. Razni sosedi so že dostikrat poskušali to malo deželico, ki meri komaj 20 kvadratnih milj, spraviti pod svojo oblast, a to se niti Napoleonu ni posrečilo.

Republika ima seveda tudi svojo armado. Armada res ni velika, ker šteje komaj nekaj sto mož, zato pa imajo vojaki najlepše in najbolj pisane uniforme.

Humor

»Zakaj pa ste ukradli kolo s pokopališča?«
»Mislim sem, da je lastnik mrtve!«

Franjo Pavlica, Oelstykke, Dansko:

V državi blagostanja

V dopisu s tem naslovom sem zadnjič obljubil opisati, kako gospodari danski kmet.

Za danes naj v kratkem povem le, kako se je danski kmet organiziral, ker sem mnenja, da bi brez udruženja v zadrugah mnogo ne pomenil.

Organiziranje danskega kmeta, najprej v družtvih, pozneje v zadrugah, se je počelo že pred letom 1860. Voja z Nemčijo pa je Dance še bolj prisilila, da so se hitreje združili radi plačanja vojne odškodnine. Danski državniki so uvideli, da se morejo rešiti dolgov le, če bo kmetijstvo napredovalo. Kmetijstvo pa more napredovati samo, če je kmet naobražen, če je udružen, da zamore izvesti v skupnosti potrebna dela.

Zato vidimo, da so v onih letih začele nastajati kmetijske šole, ustanavljale so se poskusne kmetije in splošno se je na deželi širila prosveta. Kmalu nato pa že nastajajo zadruge za osuševanje polja in pa splošno izboljšanje zemlje. Danska je imela mnoga močvirja in precej kamenita polja. Danes je le še malokje kaka mlaka, kamenje pa skrivajo utrjene ceste in druge javne naprave. Istočasno so stopile v akcijo tudi semenogojne postaje, katerih uspeh je danes viden v čistih neplevelnih travnikih in prekrasnem žitu. Danski kmet, malo izjemo tik ob morju, pozna samo umetne travnike, odnosno prehajajočo deteljo v kolobarjem redu.

Poleg tega so skrbele zadruge za obogatitve zemlje s snovmi, ki slučajno eni ali drugi rastlini pirmanjkujejo. Tako ne najdete več kmeta, ki ne bi imel v svojem letnem proračunu precejšnje postavke za nabavo umetnih gnojil.

Dansko kmetijstvo je spoznalo mlekarstvo kot panogo, ki mu more donošati največ dohodkov. Treba je bilo torej dvigniti mlečno domačo kravo. Začela se je izvajati mlečna kontrola v družtvih ali zadrugah. Tako je n. pr. dala danska krava leta 1861. povprečno 1000 l mleka na leto, danes daje nad 3000 l. Je seveda na tisoče in tisoče krav, ki so v mlečni vrsti od 5 do 8 tisoč l in celo 10.000 l niso redke. Take krave pa niso kakšna degenerirana živina, kakor nam jo kažejo včasih nemške ilustracije v reklamne svrhe. Danski kmet ne špekulira z dobro dobitno na izvoz v tujino, temveč obdrži jo v svojem hlevu. Ker so Danci maslarji, je razumljivo, da so tudi pri odbiru plemenske živine polagali veliko vanžost na vzrast toščobe v mleku.

Vse te dobrine pri govedu glede zvišanja dobrega mleka pa niso dosegli na mah, ampak je za to bilo potrebnih štirideset

let. Lahko je ponosen danski kmet, ko ti pomoli pred oči zelo stare rodovniške knjige, iz katerih se prepiše o njegovem mnogoletnem strokovnem delovanju.

Povečanje mleka pa je rodilo vzrast mlekarskih zadrug. Danes je v vsaki občini mlekarna, in tako šteje mala Danska že 1500 zadrugnih mlekarn, ki izvozijo preko svoje zveze vsak teden 3 milijone kg masla čez mejo.

V prav tesni zvezi z mlekarstvom je tu prašičereja, ki zavzema v izvozu drugo mesto. Na danskih kmetijah se vzreja veliko prašičev, tako n. pr. že kmetija 6 ha prodaja letno 25 do 30 proinjnikov v teži po 60 kg. Večje kmetije s 40 ha polja pa redijo do 300 prašičev za prodajo. Za krmljenje pride v poštev v glavnem posneto mleko iz mlekarne (pasterizirano) in ječmenov zdrob.

Kakor pri prodaji masla in tehtanju mleka, tako tudi pri prodaji in tehtanju prašičev ne prideta zraven niti mešetar (ni jih!) niti gospodar. Ko so prašiči dovolj težki, jih odpelje kmet v klavnico in ne da bi čakal ali celo zapljal kupčijo, se vrne domov.

Za oddane prašiče, ki se tehtajo čisti, dobi iz zadrugne klavnice obračun in denar. Kako krasen primer medsebojnega zaupanja v deželi poštenja!

Vsled vzreje okusnih proinjnikov so si Danci osvojili angleški trg, kamor gre danes večina njihovih prašičev. Pri izvozu so danske zadrugne klavnice tako organizirale kmeta, da niti za svojo potrebo ne kolje prašičev več doma, temveč dobi vse pripravljeno, kar potrebuje, v klavniški prodajalni. Neko zadrugno klavnico sem si pred tednom ogledal. Ustanovljena je bila leta 1894. s 600 člani, danes ima že nad 5000 članov. Sedaj je na Danskem že 75 zadrugnih klavnic.

Kakor s prašiči, tako je tudi s perutnino in z jajci, vse gre preko zadruge na trg.

Da imajo kmetovalci še druge zadruge, kakor denarne in številna društva, je razumljivo. Na Danskem pa ni samo kmet udružen, vsi stanoviti imajo svoje organizacije. Tu ne pridejo v zadrugo večji, da bi male ovirali ali celo onemogočevali pri njihovem delu, ampak zato, da pomorejo skupnemu delu. Zato pa je razumljivo, da ne more biti danski uradnik obenem tudi posestnik, trgovec in še vse drugo. Tako tudi ne more biti zastopnik kakšne kmečke organizacije trgovec, kakor ne more biti kmet član trgovske. Saj je umljivo, da tak človek ne bi mogel ščititi interesov kar treh stanov obenem.

Kdo od nas doli bi pripomnil: kako pa kandidirati potem?

stane ta banovina že v doglednem času ena naših najvažnejših gospodarskih pokrajin.

× **Posojilo Zetske banovine.** Ban Zetske banovine general Krsta Smiljanić se v Beogradu pogaja z Državno hipotekarno banko za posojilo pol milijarde dinarjev, ki bi se potrebovalo za dela v Zetski banovini. Za to posojilo bi moralo dati jamstvo finančno ministrstvo.

× **Novi vinski zakon v Nemčiji.** Zunanje ministrstvo je poslalo danes poljedelskemu ministrstvu poročilo iz Berlina, da je stopil v Nemčiji 1. septembra v veljavo nov vinski zakon, s katerim se spreminja nekaj zelo važnih potreb osnovnega nemškega vinskega zakona iz leta 1909. V tem poročilu je navedeno, kako v Nemčiji produkcija vina vsako leto raste in da se sedaj zrasla od 1 milijona do 1.500.000 hl. Od te količine izvozi Nemčija povprečno 50—60.000 hl, v glavnem na Nizozemsko in v Veliko Britanijo. Kljub temu uvažava Nemčija vsako leto 50.000 hl tujih vin, največ iz Alzacije, Luxembourga, Italije in Francije. Z novim zakonom hoče Nemčija znižati uvoz tujih vin in zvišati proizvodnjo domačih vin, s tem, da bo sama država posvetila posebno pozornost preizkušanju tret in njih presajanju. Razen tega bo pospeševala delo vinarških šol v vinorodnih krajih ter bo podpirala vinarške zadruge. Pridelovalci vina bodo z novim zakonom dobili svojega posebnega zastopnika v poljedelski zbornici.

Borzna poročila

dne 5. septembra 1930.

Devizna tržišča.

Ljubljana, 5. sept. Amsterdam 22-725, Berlin 13-445—13-475, Bruselj 7-8796, Budimpešta 9-8878, Curih 1094-40—1097-40, Dunaj 7-9577—7-9877, London 274-13—274-93, Newyork 56-335, Pariz 221-76, Praga 167-35, Trst 294-60—296-60.

Zagreb, 5. sept. Amsterdam 22-725 bl., Dunaj 795-77—798-77, Berlin 13-445—13-475, Bruselj 787-96 bl., Budimpešta 987-28—990-28, Milan 294-430—296-430, London 274-53 bl., Newyork ček 56-235—56-435, Pariz 220-50—222-50, Praga 166-95—167-75, Curih 1094-40—1097-40.

Beograd, 5. sept. Amsterdam 22-6950—22-7550, Berlin 13-4450—13-4750, Dunaj 795-77—798-77, Budimpešta 987-28—990-28, Curih 1094-40 do 1097-40, London 274-13—274-93, Milan 294-35 do 296-35, Newyork 56-2350—56-4350, Pariz 220-76 do 222-76.

Dunaj, 5. septembra. d. Berlin 168-70, Amsterdam 285, Kopenhagen 189-40, Stockholm 190-20, Newyork 407-70, London 34-42, Pariz 27-79, Bruselj 98-75, Praga 21-005, Beograd 12-4575, Bukarešta 4-2287, Budimpešta 124-04, Varšava 79-355, Sofija 5-1287, Milan 37-0475, Curih 137-44.

Curih, 5. sept. Beograd 9-12875, Pariz 20-235, London 25-04875, Newyork 515-05, Bruselj 71-90, Milan 26-97, Madrid 54-35, Amsterdam 207-38, Berlin 122-80, Dunaj 72-775, Sofija 3-73, Praga 15-285, Varšava 56-75, Budimpešta 90-23.

Vrednostni papirji.

Na ljubljanskem tržišču ni sprememb.

Zagreb, 5. sept. Drž. papirji: 7% inv. pos. 88—88-50, voj. škoda ar. 438-25—439, vojna škoda kasa 438-25—439, voj. škoda sept., okt., nov. 438-25—439, voj. škoda dec. 438-50—439-25 (439), 4% agr. obv. 55—56, 7% Bler. pos. 86-50 do 86-875, 8% Bler. pos. 97-25—98, 7% pos. hip. 85-50—86. — Banke: Hrvatska 50 d., Prastrediona 917-50—927-50, Ljublj. kred. 122 d., Medjunarodna 65 d., Narodna 8075—8200. — Industrije: Sečerana Osijek 310—313, Trboveljska 399—400, Slavonija 200 d., Vevče 124 d.

Beograd, 5. sept. 7% inv. pos. 90-50, 4% agr. obv. 56—56-50, 7% Bler. 89-31—89-50, 6% Be-glucke obv. 77—78, Rdeči križ 51, vojna škoda 452-50—453, ultimo sept. 454-50—455, ultimo dec. 463—463-50, Narodna b. 8100—8180, Izvozna banka 725.

Dunaj, 5. septembra. d. Bankverein 17-80, Kreditni zavod 47-50, Dunav-Sava-Adria 12, Prioritete 89-05, Ruše 35-50, Trbovlje 49-25.

Žitna tržišča.

Tendenca na ljubljanskem tržišču neizpremenjena mlačna, brez prometa.

Novi Sad, 5. sept. Koruza: bačka srem. 115—117-50, bačka srem. ladja Dunav 117-50 do 122-50, ban. 110—112-50, ban. ladja Dunav Bega 117-50—122. — Fižol bački 390—400. — Vse ostalo neizpremenjeno. Promet: pšenica 52 vagonov, koruza 52 vagonov, moka 7 vagonov, fižol 5 vagonov. Tendence za fižol trdna, za ostalo neizpremenjena. 6 septembra in 8. septembra je borza zaprta.

Sombor, 5. sept. Pšenica: bačka, Tisa šlep, 80 kg 160—165, bačka, okolica Sombor, 78 kg 155—160, j. ban. 79/80 kg 160—165, srem. 78/79 kg 145—150, ban. 78 kg 140—145, ban., Bega šlep, 79 kg 157-50—162-50, ban., Bega kanal, 79/80 kg 157-50—162-50, ban., Dunav šlep, 79 kg 157-50—162-50. — Oves: bački 125 do 130, sr., sl. 120—125. — Rž: bačka 100—110. — Ječmen: bački 63/64 kg 105—110, bački letni 69/70 kg 150—155, baranjski 70 kg 165—170. Koruza: bačka 112-50—117-50, bačka okt. 115

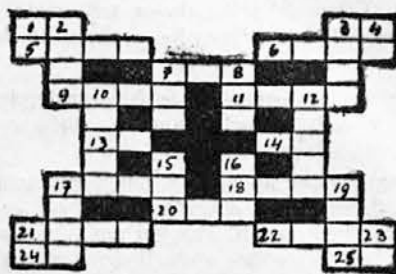
do 120. — Fižol: bački 320—340, bački, bell izbrani 340—350, mešani bački 230—240. — Otrobi: bački, srem. 80—85. — Moka: bačka Og in Ogg 290—300, št. 2 260—270, št. 5 215—225, št. 6 150—160, št. 7 110—120, št. 8 95—100. — Tendence: mirna. Promet skupno: 621 vagonov.

Budimpešta, 5. sept. Tendence mlačna. Promet srednji. Pšenica: oktober 15-65—16-06 (15-98—15-99), mare 17-45—17-55 (17-45—17-46), Rž: okt. 10—10-20 (10-18—10-20), mare 11-27 do 11-40 (11-40—11-41). — Koruza: sept. 14-92—15-12 (15-05—15-10), maj 15-05—15-30.

Ljubljansko lesno tržišče.

Tendence mlačna, brez prometa.

Zlogovna križaljka

Besede pomenijo

Vodravno:

1. Vulkanski izmeček; — 3. žensko ime; — 5. prikuha; — 6. grobnica faraonov; — 7. kemične spojine amonijaka z acilom; — 9. mesto v moravski banovini; — 11. soli očetne kisline; — 13. pesnitev; — 14. produkt gorenja; — 17. jugoslovanski vladar (†); — 18. vodniki; — 20. državni dohodki; — 21. dišava; — 22. kraj, kjer je Kir premagal Astiaga (550); — 24. okončina; — 25. perutnina.

Navpično:

1. Postaja Ljubljana-Zidani most; — 2. žensko ime; — 8. otočje v Indijskem oceanu; — 4. upanje; — 7. južnoameriška rastlina; — 8. hči Jupitra in Latone; — 10. priprava v optiki; s katero merimo kot, ki ga oklepata ploskvi steklene prizme; — 12. jezero v Abesiniji; — 15. nevarna bolezen; — 16. las; — 17. nezapovedan praznik; — 19. znan slap; — 21. zdravniška potrebščina; — 23. otroci.

Vzajemna zavarovalnica v Ljubljani

se preseli v svojo novo palačo na vogalu Miklošičeve in Masarykove ceste — poleg glavnega kolodvora
V torek, 9. septembra 1930
prične poslovati v novih prostorih.
Vhod z vogala po glav. stopnišču v I. nadstropju

Razširjajte Jugoslovana!

Postonjska jama

Velik vokalni in orkestralni podzemski koncert

nedelja 14. septembra

Znižana vstopnina in vožnja. — Brezplačen vizum v počni list. — Pojasnila, vstopnice, vozovnice daje Josip Zidar, Ljubljana, Dunajska cesta 31. — Tel. 2759.

Christofov zasebni učni zavod v Ljubljani

vpisuje za bodoče šolsko leto le še ves mesec september vsak dan na Domobranski cesti št. 7. Vpisnina 20 Din, mesečna šolnina 120 Din, revni in pridni gojenci imajo popust. Dnevni in večerni tečaji. Šolsko leto se prične dne 1. oktobra 1930. Zavod preiskuje službe.

Kmetijski strokovnjak

dobi mesto pri strokovni propagandi za umetno gnojilo. Mesečni honorar po dogovoru. Dopisi na oglasni oddelček »Jugoslovana« pod šifro Umetno gnojilo.

Mednarodni velesejem v Pragi 7.—14. septembra 1930

Svetovni velesejem na katerem so zastopani narodi in države

Znižana vožnja

za brzovlake in navadne vlake: Jugoslavija 25%, Čehoslovaška 33%, Avstrija 25%.

Pojasnila in legitimacije daje:

Cehoslovaški konzulat, Ljubljana
Aloma Company, Ljubljana, Alekandrova cesta 2

Zaključek turnirja v Stubnijskih Teplicah

Mladi André Lilienthal (rojen 1911. v Moskvi), ki je zastopal madžarsko-francosko-ruske barve, začetkom turnirja po svoji igri ni dal slutiti, da bo resen konkurent za prvo mesto. S srečno zmago nad Flohrom (Floh je imel že figuro več, pa jo je potem enostavno spregledal) si tudi ni mnogo opomogel. Regedzinski in Engel sta ga elegantno porazila. Potem pa ga je spremljala bajna sreča. Proti Pircu je stal že slabše, naka mu je ta v časovni zadregi poklonil kmeta in še v končnici opustil sigurno remis-šanso. Proti Eliskasesu je stal tik pred matom, ponudil dvakrat remis, Eliskases je odklonil in — istočasno spregledal trdnjavo itd. Če kvaliteta njegovih partij ni posebno visoka, pa je imel eno prednost pred vsemi, namreč velikanski optimizem, ki mu je pomagal preko vseh težav. In takega op-

cem pa je popustil in igral neverjetno slabo. — Tudi oba druga čehoslovaška mojstra Gilg in Opočensky sta dosegla s Flohrom enako število točk. Gilgov uspeh odgovarja približno njegovi faktični jakosti, izgledalo pa je nekaj časa, da bo s svojo solidno pozicijsko igro dosegel več, kajti vsi drugi so delali več napak kot on. Opočensky je izšel iz turnirja edini neporažen. To je igralec, ki ga na mednarodnih turnirjih vse premalo vpoštevajo. Manjka mu menda samo neka komponentna borbenost, kar povzroča, da mnogokrat v dobljenih pozicijah remizira in se potrudi samo proti močnejšim. Tehnično je dal najboljše partije. Amerikanec Stoner je odnesel zadnje darilo. Ima močan kombinacijski talent, v pozicijski igri pa je slab.

Med nezmagovalci pa je May, bratislavski

Turnir v Stubnijskih Teplicah

	Lilienthal	Pirc	Flohr	Gilg	Opočensky	Stoner	May	Regedzinski	Engel	Eliskases	Dr. Zobel	Szekely	Erdely	Končno stanje	Darilo
Lilienthal		1	1	1/2	1/2	1	1	0	0	1	1	1	1	9	I.
Pirc	0		0	1	1/2	1/2	1/2	1	1	1/2	1	1	1	8	II.
Flohr	0	1		1	0	1	0	1	0	1	1/2	1	0	7 1/2	III.—V.
Gilg	1/2	0	0		1/2	1/2	1/2	1/2	1	1	1	1	1	7 1/2	III.—V.
Opočensky	1/2	1/2	1	1/2		1/2	1/2	1	1/2	1/2	1/2	1/2	1	7 1/2	III.—V.
Stoner	0	1/2	0	1/2	1/2		1	0	1	1	1/2	1	1	7	VI.
May	0	1/2	1	1/2	1/2	0		1	1/2	1/2	1/2	1	1/2	6 1/2	
Regedzinski	1	0	0	1/2	0	1	0		0	1	1/2	1	1	6	
Engel	1	0	0	0	1/2	0	1/2	1		0	1	0	1	5	
Eliskases	0	1/2	0	0	1/2	0	1/2	0	1		1/2	1/2	1	4 1/2	
Dr. Zobel	0	0	1/2	0	1/2	1/2	1/2	1/2	0	1/2		1/2	1	4 1/2	
Szekely	0	0	0	0	1/2	0	0	0	1	1/2	1/2		1/2	3	
Erdely	0	0	1	0	0	0	1/2	0	0	0	0	1/2		2	

timista običajno spremlja še sreča. O Lilienthalu bomo gotovo še mnogo slišali, vprašanje pa je, če mu bo njegova neugnanost pripomogla do stalnejših večjih uspehov.

Pirc je proti koncu precej popustil, nagajala pa mu je tudi časovna kontrola, znak, da je v zadnjem času premalo igral na turnirjih.

Negativna senzacija turnirja je bil predvsem Flohr, ki bi po svoji igri v zadnjem času prišel za prvo mesto pred vsemi v poštev. Toda udeležba na olimpijadi in nečeti turnirji, ki jih je v zadnjih mesecih absolvirala, so ga preveč izmučile. Tako se je mogel le v nekaterih partijah koncentrirati, zlasti proti slabšem igral-

čampijon, najboljši odrezal, menda zaslužen, čeravno ima morda nekaj več znanja iz knjig in žilavosti kakor originalnih idej. Poljak Regedzinski je prišel z jako velikimi ambicijami na turnir, popustil pa je deloma radi bolehnosti, deloma tudi, ker so njegovi nasprotniki predobro igrali. Od ostalih bi omenili Eliskasesa, 17-letnega avstrijskega internacionalca, ki tudi ni pokazal vsega svojega znanja. Olimpijada in turnir v Ebenseeju, ki ju je malo prej absolvirala, sta ga preveč utrudili. Dr. Zobel je močan amater, ki ima premalo vaje.

Istočasno se je vršil še turnir za prvenstvo Slovaške. Tu je med 12 udeleženci odnesel

Rohaček (Bratislava) prvo mesto. Razen tega je bil igran še manjši glavni turnir.

Vse turnirje je jako lepo organizirala slovaška župa čehoslovaške šahovske zveze, ki ima predsednika ministra dr. Šrobarja in agilnega podpredsednika ing. Webera. Ta je tudi vodil turnir. Minister Šrober je bil pri turnirju ponovno navzoč in je na zaključnem sestanku pozdravil udeležence v imenu čehoslovaške šahovske zveze.

Duhovitosti

Zbral Iv. V.

Novoporočenca iz Amerike se vozila v gondoli po Velikem Kanalu; v Benetkah kajpak, drugih Velikih Kanalov ni. Dražestna plavalasa nevesta vpraša svojega mladega, krepkega moža, ki je pravcati vzor sodobnih ameriških sportnikov:

»Povej mi, dragi, kje smo?«

Vzorni dečko vzame iz žepa beležnico, ki je popisana s številkami in datumi, in se poglubi v čitanje. Čez nekaj časa pravi z ljubečim glasom:

»... dvaindvajsetega ... triindvajsetega ... petindvajsetega ... petek, šestindvajsetega ... to so Benetke, dragica...«

Neka igralka mi je dala naslednje pojasnilo, ko sem jo vprašal, zakaj se je posvetila gledališču:

»Bila sem zaročena. Moj zaročenec je bil tako mehkega in sladkega srca kakor banana. Pogosto sva se izprehajala po cele ure. On je molčal in me ves čas gledal z zanosom, ne da bi izpregovoril besede. Nekega dne sva sedela na neki klopci v Tivoliju že več kakor uro časa v neprestanem molku. Nato je izpregovoril:

»Draga...«

»Kaj je, dragi?« — sem odgovorila.

»Nič, draga. Samo, draga...«

»Nadaljuj, dragi.«

»Nadaljevati? ah, draga...«

Po teh besedah sem vstala ter ga pustila na klopci in odšla.

»In niste nikdar več šli tam mimo?«

»Ne. Kajti stavi, da je še tam.«

Octave Mirbeau je bil nekoč povabljen na kosilo. Toda pisava prijatelja, ki ga je povabil, je bila tako nerazložna, da je Mirbeau pač uganil, da je vabljen, nikakor pa ni mogel razbrati, kdo ga vabi, kam in kdaj.

Tedaj mu šine v glavo rešilna misel. Pod njegovim stanovanjem je bila lekarna. Lekarnarji, si je dejal, imajo izvežbano oko, ker morajo razreševati zdravniške recepte, ki so še slabše pisani. Ta utegne rešiti uganko.

Nadene si klobuk, vzame s seboj pismo ter stopi v lekarno. Bil pa je malobeseden mož, zato je izročil izdelovalcu zdravilnih kroglic pismo, ne da bi kaj rekel.

Lekarnar je z izkušnim očesom preletel papir, vzel s police neko stekleničico in jo prožil Mirbeauju rekoč:

»Evo, gospod. Stane štiri franke s stekleničico vred.«

**TISKARNA
MERKUR
LJUBLJANA**
Gregorčičeva 23

Tiska časopise,
knjige, brošure, ta-
bele, cenike i. t. d.
**LASTNA
KNJIGOVESNICA**

Manufaktura

Rekord

Ljubljana, Aleksandrova c. 8

Nesmiselno

In času neprimerno je kupovati manufakturno blago za gotovino zato, ker Vam mi

kreditiramo

brez vsakih formalnosti. — Posetite nas v trgovini. Zahtevajte potniko.

KMETIJSKA DRUŽBA V LJUBLJANI

TURJASKI TRG 3

je glavna zastopnica kmetovalcev v dravski banovini in šteje nad 380 kmet. podružnic in okrog 26.000 članov. Člani plačajo na leto 20 Din in dobivajo za to brezplačno strokovni list

**VSAK KMET MORA BITI
ČLAN KMETIJSKE DRUŽBE**

»KMETOVALEC«

Ta list jim nudi strokovni pouk in navodila za umno gospodarstvo. Družba dobavlja članom tudi razne kmetijske potrebščine

70

Prišla ji je misel, da bi se vrgla nanj, da bi ga razgrizla, da bi mu izpraskala oči. Toda čuteč, da bi s tem nepreklicno ugonobila Fortunata Chassagne-a, je zbežala ter tekla v svojo podstrešno sobico, da odloži Elodijino oskrunjeno obleko. In tu je sama vso noč tulila od jeze in bolesti.

Ko je prišla drugi dan zopet v Luksemburg, je vdela, da so zasedli vrt žandarji, ki so podili ženske in otroke. Straže, ki so bile razvrščene po drevoredih, so branile šetalcem občevanje z jetniki. Mlada mati, ki je prihajala vsak dan semkaj s svojim detetom v naročju, je povedala Juliji, da govoré o zaroti v zaporih in da očitajo ženskam, da se shajajo na vrtu, da bi vzbunile ljudstvo na ljubo aristokratom in izdajalcem.

XXII.

Na tuilerijskem vrtu je mahoma vzrasla gora. Nebo je brez oblakov. Maksimilijan stopa pred svojimi sodrugi v sinjem fraku in žoltih dokolenkah, v roki ima šopek klasja, modric in maka. Povzpne se na goro in oznani ginjeni Republikli Jean Jacquesovega boga. O čistost, o sladkost, o vera, o pravadna preprostot! O solze usmiljenja! O blagodejna rosa! O milosrčnost! O bratstvo človečansko!

Zaman še dviga brezbožnost svoje ostudno lice: Maksimilijan pograbi plamenico; zublji pogoltnejo nestvor in prikaže se Modrost, kazoč z eno roko nebo, z drugo držeč zvezdnato krono.

Na odru, ki se dviga ob tuilerijski palači, pretaka Evarist sredi ginjene množice tihe solze in hvale Boga. Pred očmi mu vstaja vek blaženosti.

In vzdihne:

»Končno bomo srečni, čisti, nedolžni, ako zločinci dopustijo.«

Žal, zločinci tega niso dopustili. Še je treba kazni; treba je preliti še potoke nečiste krvi. Tri dni po prazniku nove zveze in sprave med nebom in zemljo proglasi Konvent travensk zakon, ki odpravi z nekako grozotno dobrodušnostjo vse tradicionalne oblike zakona, vse, kar je bilo od časov pravičnih Rimljanov zasnovano v ohrambo osumljene nedolžnosti. Nič več preiskave, nič več zasliševanja, nič več prič, nič več zgovornikov: ljubezen do domovine nadomešča vse. Obtoženec, ki nosi v sebi krivdo ali nedolžnost, stopi nemo pred domoljubnega porotnika. In v tem času treba presoditi njegovo zadevo, ki je včasih težavna, često zamotana in zavita v temo. Kako sedaj soditi? Kako spoznati v enem trenutku poštenega človeka in zločince, domoljuba in sovražnika domovine? ...

Po prvi hipni zmedi je Gamelin pojmlil svoje nove dolžnosti ter se prilagodil svojim novim funkcijam. V skrajšanem postopku je spoznal pravi značaj nove koristne in strašne pravice, ki ji ne služijo več hermelnasti plašči advokatov, tehtajoč s premislekom razloge za in proti na svojih gotokih tehtnicah, ampak sankiloti, ki sodijo v patrijotičnem razsvetljenju in vidijo vse, kakor bi jim posvetil blisk. Dočim bi bili jamstva in razni varnostni ukrepi vse pogubili, je bila v nagibih poštenega srca za vse rešitev. Ravnanje se je bilo treba po nagonih prirode, te dobre matere, ki se nikoli ne vara; soditi je bilo treba s srcem in Gamelin je klical manom Jeana-Jacquesa:

»Krepostni mož, navdahnj mi z ljubeznijo do ljudi tudi gorečnost, da jih prerodim!«

Njegovi tovariši so večinoma čutili kakor on. Bili so predvsem preprostega mišljenja; in ko so bile oblike poenostavljene, so se počutili prijetno. Okrajšana pravica ji mje bila po volji. Nič jih ni več motilo v njenem pospešnem teku. Vpraševali so samo po mišljenju obtožencev in ni jim šlo v glavo, da bi utegnil kdo, ki ni

bil zloben, misliti drugače kakor on. Ker so mislili, da je v njihovih srcih resnica, modrost in najvišja dobrota, so pripisovali svojim nasprotnikom zmoto in zlo. Čutili so se močne: videli so Boga.

Boga so videli ti porotniki revolucijskega sodišča. Najvišje bitje, ki ga je pripoznaval Maksimilijan, jih je razsvetljevalo s svojim plamenom. Ljubili so, verovali so.

Namesto zatožnega naslonjača so bili postavili širok oder, kjer je bilo prostora za petdeset oseb: sodilo se je samo še po skupinah. Javni tožilec je združeval v isti zadevi ter dolžil kot sokrivec ljudi, ki so se često prvokrat srečali šele pred sodiščem. Tribunal je sodil s strahotno lahkoto travenskega zakona tiste namišljene jetniške zarote, ki so sledile proskripcijam dantonistov in Komune, s katerimi so jih vezale umetne niti tenkočutne misli. Da bi se zares spoznala oba bistvena značaja zarote, ki jo je netilo zlato iz inozemstva proti Republikli, namreč neumestna zmernost in preračunana prenapetost, da bi bil v tem še viden dantonistični in hebertistični zločin, v ta namen so izbrali dve povsem nasprotni glavi, dve ženski glavi, Kamilovo vdovo, ljubeznivo Lucilo, v vdovo hebertista Momoro-a, boginjo enodnevnic in veselo botro. Obe sta bili zaprti radi simetrije v isti ječi, kjer sta plakali skupaj na isti kamniti klopi; radi simetrije sta šli obe na morišče. Zares preglobokoumen simbol, mojstrovina ravnovesja, ki si jo je brez dvoma domislil kak prebrisan državni pravdnik, in radi katere so imeli silno v čislih Maksimilijana. Temu predstavitelju ljudstva so pripisovali vse srečne in nesrečne dogodke, ki so se vršili v Republikli, zakone, nravi, potek letnih časov, letine, bolezni. Zaslužena krivica, zakaj ta drobnj, snažni, slabotni možiček z mačjim obrazom je imel silno moč nad ljudstvom...

¹ Lucila, žena Kamila Desmoulinsa, je skušala na dan usmrtnice svojega moža (5. aprila 1794.) zanetiti vstajo med množico, a brez uspeha; bila je tudi sama prijeta in usmrčena; op. prev.

Službene objave

Razglasi kraljevske banske uprave

V. No. 405/9. 2071 — 2

Razglas.

o prvi pismeni ofertalni licitaciji za izvršitev regulacijskih del na Ljubljani in v Ljubljani.

Kraljevska banska uprava Dravske banovine v Ljubljani razpisuje po naročilu Ministrstva za zgradbe od 20. avgusta t. l., br. 58087 in na podstavu čl. 86. in 98. zakona o državnem računovodstvu z dne 6. marca 1910. ter njegovih sprememb o spopolnitve za prevzem in izvršitev regulacijskih del na Ljubljani in v Ljubljani in sicer:

1. Naprave provizorične zatvornice s proračunom Din 320.223-94
2. Naprave opornih zidov in brežin na bregu, na Sv. Jakoba nabrežju, na Prulah in na Krakovskem nasipu, s proračunom „ 3.318.698-95
3. Ureditve Frančiškanskega mostovja s proračunom „ 1.359.183-68
4. Regulacije potoka Gradaščice s proračunom „ 659.994-24
5. Naprave ramp na Cankarjevem nabrežju s proračunom „ 34.990—
6. Regulacije potoka Mali Graben, s proračunom „ 314.276-20

to je v skupnem iznosu Din 5.989.367-01 prvo javno pismo ofertalne licitacije na dan

10. oktobra 1930., ob 11. uri dopoldne v prostorih tehničnega oddelka kraljevske banske uprave v Ljubljani, Novi trg št. 1. Načrti in proračuni so interesentom na razpolago med uradnimi urami v prostorih mestnega gradbenega urada v Ljubljani, Solski dreved št. 2, oziroma je dobiti vse potrebne pripomočke proti plačilu Din 500— pri tem uradu.

Ponudbe je predložiti v obliki enotnega popusta v procentih na cene uradno odmerjenega proračuna v zgoraj izkazanem iznosu.

Zapečateni ponudbe opremljene s kolkom za Din 100—, priloge s kolkom za Din 2— morajo izročiti ponudniki ali njih pooblaščenca na dan licitacije z označbo »Ponudba za regulacijska dela na Ljubljani 1930/31« od ponudnika N. N. neposredno predsedniku licitacijske komisije med 10. in 11. uro dopoldan. Na poznejše ali nepravilno opremljene ponudbe se ne bo oziralo.

Vsak ponudnik mora v ponudbi izrecno izjaviti, da v celoti pristaja na vse splošne in tehnične pogoje, ter mora položiti kavcijo: domačini 350.000 Din, tuji državljani 700.000 Din na blagajni dravske finančne direkcije v Ljubljani, bodisi v gotovini ali državnih vrednostnih papirjih, oziroma garancijskih pismih, izdanih po denarnem zavodu v smislu čl. 86. zakona o drž. računovodstvu in registriranih v smislu čl. 24. pravilnika za izvrševanje določil iz oddelka »E« pogodbe in nabave.

O položeni kavciji prejme ponudnik blagajnično položnico. To položnico, nadalje potrdilo davčnega urada o poravnavi vseh davčnih plačil, potrdilo ministrstva za zgradbe, da se sme ponudnik udeleževati javnih licitacij, in potrdilo pristojne zbornice za TOI o sposobnosti, je obenem z vročitvijo ponudbe predložiti predsedniku licitacijske komisije.

Pooblaščenca morajo poleg tega predložiti pooblastilo, da smejo zastopati svojo firmo pri licitaciji. Državna uprava si pridržuje pravico oddati razpisano delo ne oziroma se na višino ponujene vsote, oziroma sme oddati posamezna dela, izkazana pod točko 1.—6., tudi posamezno. Vsak ponudnik mora ostati v besedi 60 (šestdeset) dni po licitaciji.

Kraljeva banska uprava Dravske banovine v Ljubljani, dne 2. septembra 1930.

V. No. 209/83. 2072 3—3

Razglas.

o prvi pismeni ofertalni licitaciji za izvršitev regulacijskih del na Muri v obmejnem pasu.

Kraljevska banska uprava Dravske banovine v Ljubljani razpisuje na podstavu členov 86 do 98 zakona o državnem računovodstvu z dne 6. marca 1910. in njegovih sprememb o spopolnitve za prevzem in izvršitev

regulacijskih del na Muri v obmejnem pasu prvo javno pismo ofertalne licitacije v skrajšanem roku na dan

24. septembra 1930. ob 11. uri dopoldne v prostorih tehničnega oddelka kraljevske banske uprave v Ljubljani, Turjaški trg 1, II. nadstropje.

Načrti in proračuni so interesentom na razpolago med uradnimi urami v prostorih tehničnega oddelka v Ljubljani, Turjaški trg 1, II. nadstropje.

Ponudbe je predložiti v obliki enotnega popusta v procentih na cene uradno odmerjenega proračuna, ki znaša 490.460 Din.

Zapečateni ponudbe, opremljene s kolkom za 100 Din (priloge s kolkom za 2 Din) morajo izročiti ponudniki ali njih pooblaščenca na dan licitacije z označbo »Ponudba za regulacijska dela na Muri na progi občin Gornja Radgona—Mele 102-90 do 98-00 km ponudnika N. N., neposredno predsedniku licitacijske komisije med 10. in 11. uro dopoldne. Na poznejše ali nepravilno opremljene ponudbe se ne bo oziralo.

Vsak ponudnik mora v ponudbi izrecno izjaviti, da v celoti pristaja na vse splošne in tehnične pogoje, ter mora položiti kavcijo: domačini Din 50.000, tuji državljani Din 100.000— na blagajni dravske finančne direkcije v Ljubljani, bodisi v gotovini ali državnih vrednostnih papirjih, oziroma garancijskih pismih, izdanih po denarnem zavodu v smislu čl. 86. zakona o drž. računovodstvu in registriranih v smislu čl. 24. pravilnika za izvrševanje določil iz oddelka »E« Pogodbe in nabave.

O položeni kavciji prejme ponudnik blagajnično položnico. To položnico, nadalje potrdilo trgovske zbornice TOI o sposobnosti ter potrdilo ministrstva za zgradbe, da se sme ponudnik udeleževati javnih licitacij, je obenem z vročitvijo ponudbe predložiti predsedniku licitacijske komisije.

Pooblaščenca morajo poleg tega predložiti pooblastilo, da smejo zastopati svojo firmo pri licitaciji.

Državna uprava si pridržuje pravico oddati razpisano delo, ne oziroma se na višino ponujene vsote, oziroma vse ponudbe odkloniti brez vsake obveznosti. Vsak ponudnik mora ostati v besedi 60 (šestdeset) dni po licitaciji.

Kraljeva banska uprava Dravske banovine v Ljubljani, dne 1. septembra 1930.

VI. No. 17.688.

Oklic.

Dne 15. julija 1930. je v hospitalu Central Dijon, Cote d'Or v Franciji umrl naš izseljenec Koren Martin, katerega domovinska občina ni znana. V njegovi identitetni izkaznici je označeno, da je bil rojen 17. 11. 1891. v Sigradu, kateri kraj pa tukaj ni poznan.

Kdor bi vedel za domovinsko občino imenovanega, naj to sporoči kr. banski upravi v Ljubljani.

Kr. banska uprava Dravske banovine v Ljubljani, dne 30. avgusta 1930.

Razglasi sodišče in sodnih oblastev

C III 324/30—1. 2098

Oklic.

Pirich Paul, tovarnar usnja v Ptuj, je vložil tožbo zoper Turin Ludvika, trgovca v Sv. Lovrencu na drp., sedaj neznanega bivališča, radi Din 1000— s prip.

Narok za ustno razpravo se je določil na dan 18. septembra 1930. ob 8. uri pri tem sodišču v sobi št. 14.

Ker je sedanje bivališče toženca neznan, se mu postavlja za skrbnika na čin gospod Josip Kogej, sodni oficijal v Ptuj.

Okrajno sodišče v Ptuj, dne 30. avgusta 1930.

Nc I 400/30—2. 2095

Sklep.

Na predlog Dravske banovine, zastopane po drž. pravobranilstvu v Ljubljani, se dovoli prostovoljna javna dražba nepremičnine, vpisane kot imovina Ljubljanske oblasti pod vl. št. 393 k. o. Brežice in obstoječe iz stavne parcele št. 243 z enonadstropno hišo števil. 79 v Brežicah, dvoriščem in dvoriščnim poslopjem ter iz zemljiških parcel števil. 132/2, 132/6 k. o. Brežice.

Dražba se bo vršila dne 26. septembra 1930. dopoldne ob 9. uri v notarski pisarni notarja Kramarja Rudolfa v Brežicah kot sodnega komisarja. V tej pi-

sarni se smejo vpogledati vsak dan v uradnih urah dražbeni pogoji in listine, ki se tičejo te nepremičnine.

Izključna cena je 200.000 Din, vadij pa 20.000 Din.

Najvišji ponudnik dobi nepremičnino v last, če prodajalec v 14 dneh po javni dražbi ne odkloni najvišje ponudbe in če ponudnik v teku nadaljnjih 14 dni po odobritvi položi vso kupnino. Ponudnik plača vse stroške prodaje in vse državne, banovalne in občinske pristojbine ter kolikovine.

Okrajno sodišče v Brežicah, dne 8. septembra 1930.

E 487/30—6. 2096

Dražbeni oklic.

Dne 14. oktobra 1930. ob 9. uri bo pri podpisnem sodišču v sobi št. 21 dražba nepremičnin: zemljiška knjiga Bistrica, vl. št. 828.

Cenilna vrednost 8186 Din; najmanjši ponudek: 5424.

Pravice, katere bi ne pripuščale dražbe, je priglasiti pri sodišču najpozneje pri dražbenem naroku pred začetkom dražbe, sicer bi se ne mogle več uveljavljati glede nepremičnine v škodo zdražitelja, ki je ravnal v dobri veri.

Glede podrobnosti se opozarja na dražbeni oklic, ki je nabit na uradni deski tega sodišča.

Okrajno sodišče Dol. Lendava, dne 4. septembra 1930.

Vpisi v trgovinski register.

II. Vpisale so se izpremembe in dodatki pri nastopnih firmah:

519. Sedež: Kočevje.

Dan vpisa: 17. julija 1930.

Besedilo: »Autotaxi«, družba z o. z. v Kočevju.

Izbrisal se je družabnik in poslovodja Petsche Jože, vpisal pa novi družabnik in hkratu poslovodja Verderber Gustav, hotelir v Kočevju.

Okrajno sodišče v Novem mestu, dne 17. julija 1930.

Firm. 134/30. — Reg. C I 74/2).

520. Sedež: Domžale pri Ljubljani.

Dan vpisa: 1. septembra 1930.

Besedilo: »Bistrac«, kemična tovarna olja, lakov in barv, družba z omejeno zavezo v Domžalah v likvidaciji.

Izbrisal se po soglasnem sklepu družabnikov likvidator Bizjak Stane.

Deželno kot trgovsko sodišče v Ljubljani, dne 30. avgusta 1930.

Firm. 1506/30 Rg C I 61/47.

521. Sedež: Ljubljana.

Dan vpisa: 1. septembra 1930.

Besedilo: »Gradbeno podjetje G. Tönnies, družba z o. z.«

Po sklepu občnega zbora z dne 17. julija 1930., opr. št. 9004, se je spremenil § 11. družabne pogodbe z dne 30. junija 1920., opr. št. 998.

Načelstvo družbe obstoji iz najmanj dveh poslovodij.

Izbrisajo se poslovodje: Tönnies Rudolf, Heumer Dragotin, Tykač Alojzij in Berkovič Nikola.

Deželno kot trgovsko sodišče v Ljubljani, dne 30. avgusta 1930.

Firm. 1433/30 Rg C I 99/26.

Vpisi v združni register.

I. Vpisali so se dodatki in izpremembe pri nastopnih združah:

522. Sedež: Sv. Helena.

Dan vpisa: 25. avgusta 1930.

Besedilo: »Hranilnica in posojilnica v Dolskem, registrovana zadruga z omejeno zavezo s sedežem pri Sv. Heleni.

Izbriseta se člana načelstva Zupančič Ivan in Janež Franc.

Vpiseta se člana načelstva: Zajec Janez, posestnik v Dolskem št. 7, in Jemec Ivan, posestnik v Senožetih št. 25.

Deželno kot trgovsko sodišče v Ljubljani, dne 14. avgusta 1930.

(Firm. 1461/30 — Zadr. III 207/39.)

523. Sedež: Šmartno pri Litiji.

Dan vpisa: 25. avgusta 1930.

Besedilo: »Hranilnica in posojilnica v Šmartnem pri Litiji, registrovana zadruga z neomejeno zavezo.

Izbrisal se član načelstva Rihar Matej, dekan v Šmartnem pri Litiji.

Vpiše se član načelstva Gornik Anton, dekan v Šmartnem pri Litiji št. 1.

Deželno kot trgovsko sodišče v Ljubljani, dne 23. avgusta 1930.

(Firm. 1478/30 — Zadr. II 145/49.)

524. Sedež: Sv. Ilj v Slovenskih goricah.

Dan vpisa: 28. avgusta 1930.

Besedilo: »Hranilnica in posojilnica pri Sv. Ilju v Slov. gor., registrovana zadruga z neomejeno zavezo.

Izbrisal se dosedanji član načelstva Franc Frelham, vpiše pa novoizvoljeni član načelstva Jožef Gornik, posestnik v Selnici ob Muri.

Okrajno kot trgovsko sodišče v Mariboru, dne 28. avgusta 1930.

(Firm. 759/30 — zadr. I 39/24.)

525. Sedež: Metlika.

Dan vpisa: 28. avgusta 1930.

Besedilo: »Prva dolenska posojilnica v Metliki, r. z. z. n. z.«

Izvršil se je izbris prokure dosedanjega prokurista Kramarja Ivana.

Okrajno sodišče v Novem mestu, dne 28. avgusta 1930.

(Firm. 188/30 — Zadr. I 1/55.)

Konkurzni razglasi

S 9/30—97. 2088

Določitev naknadnega ugotovitnega naroka.

Prezadolženka: Jeglič Marija, trgovka v Mariboru.

V svrhu ugotovitve naknadno prijavljenih terjatev in terjatev, ki se še do razpisanega naroka eventualno prijavijo, se razpiše naknadni ugotovitveni narok na 25. septembra 1930. ob enajstih, soba št. 79.

Okrajno kot trgovsko sodišče v Mariboru, dne 2. septembra 1930.

S 7/29—71. 2089

527. Odprava konkurza.

Prezadolženka Perc Ana, trgovka v Mariboru, Gosposka ulica 34.

Konkurz, ki je bil razglašen s sklepom, opravilna številka S 7/29—1, o imovini prezadolženke, se odpravi, ker je bila razdeljena vsa masa po § 139. k. r.

Okrajno sodišče v Mariboru, dne 28. avgusta 1930.

Razglasi raznih uradov in oblastev

Štev. 7640/II. 2079—2—2

Razpis.

Direkcija drž. rudnika Velenje, razpisuje na dan 23. septembra 1930. ob 11. uri nabavo:

- 2000 kg pšenične moke št. 0 gg
- 8000 kg pšenične moke št. 0 g
- 15.000 kg pšenične moke št. 6
- 5000 kg koruze v zrnu.

Pogoji se dobe pri podpisani.

Direkcija drž. rudnika Velenje, dne 30. avgusta 1930.

Štev. 7769/II. 2090—2—1

Razpis.

Direkcija državnega rudnika Velenje razpisuje na dan 22. septembra 1930. ob 11. uri nabavo 1000 kg avto olja, 500 kg dinamita.

Pogoji se dobe pri podpisani.

Direkcija državnega rudnika Velenje, dne 4. septembra 1930.

Razne objave

2070—3—3

Poziv upnikom.

Agrarna zajednica na Hajdini, r. z. z. n. z. v likvidaciji, pozivlje upnike, da prijavijo eventualne terjatve do 30. septembra 1930.

Upravni odbor.

Poziv upnikom.

Banka Hauptman & Co., družba z o. z. v Ljubljani, Poljanska cesta, se je po sklepu izrednega občnega zbora družabnikov z dne 9. avgusta razdružila in stopila v likvidacijo.

Upniki se pozivajo, da se zglase pri likvidatorjih v poslovnih lokalih tvrde, Ljubljana, Poljanska cesta.

Likvidatorji.